This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

https://books.google.com

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

+ *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.

+ *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.

+ *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.

+ *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via `http://books.google.com`

Der Spiegel menschlicher
Lebe[illegible]

Hosted by Google

4° Inc. c. a.
317

Spiegel

Rar.
713

Hosted by Google

Hosted by Google

Hain 14927
bribeuil in 8717

Hosted by Google

Jnc. c. a.
317

Der spricht menschlich
gehaltnus in der
gutter ruh regelhaus

Hosted by Google

Dit is die prologhe vā
den spieghel onser behou
denisse

COLEN GORCH

Oe wye ter rechteuaer dichte vele mẽschen leren. sellen blincken als sterrẽ i die ewighe ewichedẽ Hier ō ist dat ic totter leringhe vele menschen dit boec heb aenghedacht te vergaderen Indey welcken die ghene diet lesen. selt leringe gheuẽ Ic vermoede dat gheen dinck den mẽschen nutter ey is i desen teghenwoerdighen leuẽ dan te bekennen sinẽ scepper sijn condicie ẽn sijn eyghen wesen Dese verstãdenisse moghen die ghelerde wesen ẽn nemẽ wter scrifte y. ẽn die leeken sellen werdẽ ghekert wt die boeken ō leeken. dat is inder malinge ẽn picturẽ Waer om dat ic ter glorien goods ẽn tot leringhe ō ongheleerd ō aenghedacht heb mitter hulpe goods dit boec ō leeken te vergaderẽ. op datter dẽ clercken ẽn leken leringhe gheuẽ mach Ghenoech doe ic dat ic met lichter dicteringhe dit verlichte Eñ ic dencke eerst te bewisen den val vã lucifer ẽn den enghelen Eñ den val van onser eerster ouderẽ ende hare nauolghers Eñ hoe god ons verlost heft mit sijnre annemingē

BIBLIOTHECA REGIA MONACENSIS.

des vleyschs eñ met wat figurē hi wel eer die aenne
mingh voer bewesen heeft Dis te merkē dat i dit
werc menigherhande historien ghewert worden die
hier niet al van woerde tē woerde wt ghesetē worde
wāt een leeraer nz meer vand hystoriē eñ behoert te
setten eñ te exponerē dā hē tot sijnre menigh goet
dunct te behorē Eñ om dat dit dat eñ claerre ghesien
mach werdē Soe hoert alduscanigh ghelijckenisse of
te parabole Het was een abdye die in hē enē gwatē
eyckenboem hād staende diemē wt houden eñ wtwodē
moest om bedwanc eñ cleynheit der stedē Doe dese
boem of ghehoudē was soe vergaderden hē te samen
die ambachts luden eñ elck te verwoes dat selue dz hē
docht tot sinen ambach te te behoren Die meester der
smedē die sneet of dē nedsten bloc dyē hi ō daer op
te smeden bequaē sach Die meester ō scomakerē ver
woes die hasten ō daer mede sijn leder te bewerkē Die
verlien bewaerre begheerde die akerē daer hi sijn ver
lien mede dacht te mestē Die meester ō timmeringh
woes dat opstaēde hout ō daer eē dack of te latē snydē
Die scepmaker woes dat cwam hout ō daer of te ma
ken die versamingh ō scepē Die molenaer gwef op
die worteln die hi om hoerre vastichēt versach tot

ter molen Die backer die werp te samen die telgerē
daer mede dat hi sinen ouen hete de Die coster droech
te samen die gwne bladeren daer hi sijn kercke in der
hoechtijt mede bestroyde Ende ten lesten soe quam daer
die cock ende vergaderde daer die spaenren die hi tot
ten vier sijnre colken droech Van enen ygheliken soe
wert dat ghenomē dat hē dochte te behoren tot sinen
ambachte. ende dat selue dat den enen goet dochte tot si
nen ambachte ende hebben woude dat en dochte den a
deren tot sinen ambachte niet behoren Die selue ma
niere die wert hier ghehouden in der historiē die hier
ghe exponeert sal werden Ele heerre vergadert ō van
dat hem tot sijnre meninge goet dunct wesen ende nut
Die selue manier sel ic in dit werc houden dat deel ū
hystoriē mi oerbaerlic wesende sel ic vertellen ende die
historie int gheheel achterlatēde op dz die ghē diet ho
ren ende lesen selken ghen verdriet schīē te makē Oēc
so is te merkē dat waerachtelic ende ghenoechlic is: die
heylige scrift is als eē weec was welc in hē neēt dye
ghedaent der vormen. wāt in drucke elcs seghels als
oft die seghel i hē houdet enē leeu dat i gedructe was
hout in der ghedaenten den seluen leeuwe Ende isset
dat die seghel i hē eē aeren houdet dat selue was daer

ingheduuct houe in dē seluen ghedaente dey seluē aer-
ne · alsoe he teyktent eey dinc dey duuel ende somtijts
ypm̄ Nochtans soe ey seldi vay deser manierē der-
scriftē niet verwonderē · wāt vā ondersceydē werltē
eens dincs of emich persoens moghen hē toeghegeuē
werdē di uerse eñ ondersceydē beteyktenīghe Doe
dauid die cominc ouerspel eñ mās lach dede · doen ey
beteyktēde hi ypm̄ niet mer dē duuel Eñ doe hi sijn vi
andē minnede eñ wel dede · so hielt hi in hē die figure
cristi eñ nz des duuels Oec ey is dz nz te bescudigē
dz ypūs bidē hosen eñ onrechtuardigē somtijts be
teyktēt wert · wāt dā sal aeghesiē werdē die gen oech
lūte ouersendinghe of interpretacie des naēs of der
werltey Al ist dz absolon sinē vad boeslic veruolghe
de · nochtās was ypūs daer bi beteyktēt bi enighe ge
lūtenisse · niet daer ō dz hi sinen vad boeslic dede · mer
wāt hi die alre scoēste was eñ indē hout verhangen
Cristg was scoē houē die form der mēschen · eñ inden
hoē des cruces ghehāgē liet hi sinē ghest Sampson
was die wyse in die stat vā gasan eñ sliep des nach
tes bi eē ghemeē wijf · sijn vyādē slotē des nachts de
poertē eñ dachtē hē des morgēs dot te slaē Sāpson
stōt op vā sinē slape des nachts eñ dede die poert op

ẽñ doech die vrẽ mz hẽ Al ist dat sampson met ge
menen wiuẽ sondichde. nochtans presiguerde hy
onsen here ihm̃ ypm̃. want hi des middernachts op
stont eñ die poertẽ vãgasan brac Also stont op on
sen here ihũs ypũs des middernachts vanden slaep
des dots. eñ die poertẽ der hellẽ verderfde hi. eñ hi
voerde met hẽ die ghenanghen Dese merckelike dingẽ
heb ic daer ō toeghelept eñ aeghescreuẽ. wãt mi nutte
docht op dat die ghene die inō heyligher scrift studerẽ
offi bi auẽturẽ vondẽ dusdanighe dinghen in desen
boec dat si mi daer in niet oerdelen en soudẽ. wãt dye
manier van ouersettinghe eñ exposicie alsoe is O
goede ihesu ghif ons di te behaghen. eñ mi euẽ hersti
ghen stichter di behaghel AMEN

Dit is die tafel van die capitelen

Dat eerste capittel is vanō scepinghe ō hemelẽ
eñ aertrijcs. der enghelen eñ ō menschen eñ al
dat daer in is. ende vanden val der enghelen
Dat ander is vanden valle der menschen
Dat iij. is vanō hoetscap der ioncfrouwen marien
Dat iiij. capittel van hare saligher gheboerten
Dat v. van hare offeringhe inden tempel

Dat seste van haer ondertrouwinghe ende ioseph
Dat vij. van haer ontfanclenisse ihesus cristus
Dat viij. vander gheboerten ons liefs heren ihū xpī
Dat ix. capittel is vander offerhande der heyligher
drye cominghen
Dat x. is van onser lieuer vrouwē sterctgane
Dat xi. is hoe maria eñ ioseph in egipten vloghen
Dat xij. capittel is hoe cristus wert ghedoept inder
iordanen van sinte iohan
Dat xiij. is hoe die vyant ihesum driewerf beroerde
Dat xiiij. capittel is. hoe xpristus mariam magdale
na van haren sonden suuerde
Dat xv. capittel is. hoe dat die ioden cristum ontfin
ghen op ten palmdach
Dat xvi. vāden heren auōtmaelen vāden sacramēte
Dat xvij. hoe xpristus sijn vyanden met enē woerde
neder sloech
Dat xviij. hoe iudas xpristum gwetede ende cussede
verradelijcken
Dat xix hoe cristo bespot bespuwet eñ verbōdē was
Dat xx. hoe ihesus ghegheselt was an een calumpne
Dat xxi. hoe hi ghecrwent was met doernē pijnlijcken
Dat xxij. hoe dat hi sijn cruce droech ter doot waert

Dat xxiij. capittel is. hoe dat hi bat voer dey ghenen die hem veruoechden

Dat xxiiij. capittel is. hoe ypristus onse here menschelic starf ende sinen gheest liet

Dat xxv. capittel is. hoe die sinagoghen ende die iodenscap ypristum bespotteden

Dat xxvi. vander droeffenisse ende medeliden sijnre lieuer moeder maria

Dat xxvij. capittel is. vander begrauinghe ons lieuen heren iheſu ypristi

Dat xxviij. capittel is. van die vier onderscheyden vander pinen der helle

Dat xxix. capittel is. hoe dat ypristus dey duuel onse vyant verwonnen heeft

Dat xxx. capittel is. hoe dat god sine vriendey verlossede vander helle

Dat xxxi. is vander verrisenisse vander doot ons liefs heren iheſu ypristi

Dat xxxij. is vandey vterstey oerdel datter wesen sal tey doemsdaghe

Vanden lucifers val

Genesis eerste capittel
Hier beghint die spieghel der menschelt
Hier behoudenisse Oeck soe mach hi daer

in sien dat hi ouermits des vyants bedroech verdoēt is Ende hoe si ouermits der barmhertichheyt goods weder versoent si Luäfer hier omme verhief hy hē teghen god sinen ewighen scepper. ende in enen oghenblic soe is hi vander hoechheyt der hemelen neder ghe worpen inder hellen Ende om dese saken wille soe dacht god dat menschelijcke gheslacht te scepen om dat hi weder in dien wederom mocht maken dē val le van luäfer ende van sinen ghesellen Waer omme die duuel dat benydende altijt den menschē laechde ende hi dacht hem altijt te verleyden totten ouertrede des ghebots Ende [illegible]es daer om een ghesla[illegible]cht vā eenre hande serpen[illegible]te wecht op ghinck ende dat eē maechdelijck hoeft hädde In desen serpente soe ghinc dye bedriechlijcke dusentuout constighe bedrieger ende met den monde soe sprack hi veel bedriechlijcke woerden totte wiue ende bekoerde dat wijf. als tē minsten voersichtich. houdende adam den man wiser ende scalcker te wesen dan dat wijf Ende ghinc tot ten wiue daer si alleene was sonder den man. want die vyant lichtelicker bedriecht een die alleen is dan die ghesellen heeft Die mā is vā god indē paradise

God ſciep den menſche in ghe-
lieniſſe nae ſinen beelde

Geneſis eerſte capittel

ouergheset. ende dat wijf is gheschapen vander ribben des slapende mans Si is ghemaect van haers mãs side. ende si is den man gheghheuen uoer een mede ghe sellinne welcke waret saecke dat si in haer eer die haer gheghheuen was volstaen hadde nymmermeer soe en hãdde si van den man enich verdriet gheleden Mer si heeft den vyant ghelooft ende si haren god ghelijcken woude soe heuet si verdient vanden man moeyenisse te liden ende verdriet Dat wijf ghelooft den vyant ende niet den man. mer die man heeft dat beliefte ende weghelaten al wast onwillichlic Dat wijf begheerde opten man dat hi met haer eten woude die hi so minnede als dat hi at om dat hi haer niet bedroeuen en soude Salomon die aenbede die afgoden om der mi nen wille. nochtan soe en vermoede hi daer om niet dat si god of te goden waren Alsoe at adam met ha re om der minnen wille. nochtan soe en ghelooftde hi niet dat hi god ghelijcken mocht Daer om so sondich de dat wijf meer dan die man. want si ghelijck god waende te werden Ende si dede daer op een grote son de om dat si haren man met smeken tot sonden toech Alisset dat inden text der bybelen soe openbaerlijck

de ōn'ig̃no padiſ omeirtis

Ey eet vanden houte niet dat
goet ende quaet weet.

Geneſis

niet gheuonden en wert nochtans soe isset seker dat
si hem met sconen woerden besmeckede O ghi mannē
aendencket hodanich ende hoe groot dattet bedroch
des wijfs is. wacht v van dat smeckende wijf op
dat ghi niet bedroghen en wert Aensiet ādā dzwerc
der handen goods Ēn dē alre wijsten salomō Ist dz
dan soe danich en soe grote menschen die const der wi
uen bedrogē heeft. sofuldi die alsulc en so groet niet
en biste vanden wine vri wesen Ādā die mā die die
duuel met en dorste becorē desen heeft dat wijf doen
te dan die duuel op ghenomen te becoren Die vyāt
bedroech dat wijf. en dat wijf verdoemde den mā en
alle sine naeuolghers Ēn waert salte dat die man
volstandich in den ghebodē ghebleuen waer nīmer
mree so en hadde hi pine ghesmaect noch enighē doot
nochtrancheit en hadde hi ghelden ghen siecte noch
qualinghe en hadde hi gheuoelt Sonder wee sonder
suchten ende droefheyt sijns moeders soude hi ghe
dzaghen worden. sonder screyen ende weneyen en swa
ren arbeyt soude hi ghewōnē hebben ghewordē Ghē
screyen oft verdriet en soude hi bekent hebben ghen
scaemte of confusie soude hi ghelēdē hebben. nym
mermeer en soudē hem sijn oreij verdoeft hebbeij

Dat serpent be cozde eua
bzekende dat gebot goods

Geneſis.;
en ſijn tandry en ſoudē hē nymmer meer wee ghedaē

ende sijn oghen die̅ souden nymmermeer verblint hebben Ghenvlieden noch fonteynen en souden hem ghedroent hebben. noch vier noch hitte̅ des sonnes verbrant hebbe̅. mer altijt sonder sorghe in blijscap geleeft hebbe̅ Esi nae dye̅ dat hi sine̅ scepper behaghet hadde soe soude hi hem mit sielen lijf in de̅ hemel ghenomen hebbe̅ Nyemant en sal he̅ dat onder wijnde̅ te onderstellen waer om dat hi die menschē te valle scepen woude Ende waer omme dat hi die enghelle̅ sciep ewelijc valle dat hi seerlic wert bekennende Ende daer omme dat die coninc phaw sijn herte woude doen verherden Ende dat herte van sinte marien magdaleen tot penitencie verwechede. waer om dat hi sinte peter die hem dryewerf ver saechede bewouwe̅ sende ende iudam in sijnre sonden verhenghede te wa̅ hopeijtes waer om dat hi den ene̅ moerdenaer gracie gaf sijnre bekeringhe esi sinen ghesellen die selue gracie niet achte te gheue̅ Waer o̅ dat hi de̅ ene̅ sondaer tot hem trect. ende den anderen niet Nyemant wyse̅ sers en sal hem dit onderwijnden Al dus ghedaen vraghe̅ schijnt sinte pauwels oetmoedelic te soeluren of te voldoe̅ ende hi spreect aldus Soe wyen god wil verherden hi esi hi is otmermhertich ouer wyen dat hi wil

Dat wijf bedroch den man.
dat hi met haer at.

Nden vorſcreuen capittel ſoe hebben wi ghehoert hoe dat god den menſche gheert heft.

Hosted by Google

ende veruolghende soe sellen wi horen soe dat hi hem
selven uererghert heeft Die menschē doe hi in eren
was soe en heeft hi niet verstaen ende hi is verworpē
want hi hem verheuen heeft teghen sinen scepper · hy
is verworpē vanden paradise ō wellustē in dit dalh
ō onsalicheyt ende ō armoedē. hi heeft verōweert die
eer die hē ghegheuē was · eñ heeft gheuōdē druc lidē
eñ droefheyt Hi is wt ghegaen vtē paradise die
vrolike eñ ghenoechlike stat. eñ is inghegaē in dye
stat vol vā droifnis eñ wedspuet Hi is ghetredē in
die bedriechlike werelt Eñ al ist dat si sōtijts dē mē
schē werelt like goedē gheeft. nochtās sijnse al ondu
rachtich eñ ydel. wēt si des mēschen sielē nz eñ mogē
verlangē · noch vāder macht des wets niet ē ūmo
ghen te beschermē Jnō vterste noot en wert hē ghē
hulp ghegheuē dā eē out vuyl lindē cleet Daer om
schijnt dese werelt te wesen als enen vlierboem dye
alte ouer seer scoene ende alte seer ghenoechlic scijnt
te wesen · mer haer vrucht dat is die ewighe verdo
menisse Oec soe wert dese werelt den verrader wel gh
liket · bywelcken dat cristus ouermits enen bedriech
lichē aensē gelenert wert Also ge daē lichtelē gheeft die

Hier verjaghetse die enghel
uten paradise

werelt die duuelē also in das dē vyandē cristi gaf

Dien ic sel aussen. die alle rijcheyt eñ eer gheeft dat is hi. houe hem vast ewelic pinende Nochtans soe ist waer dat rijcheyt niet en sijn ghegheuen te verdoemenisse Daniel die seyde tot nabugodonosor den coninc verlosse dijn sonden met aelmissen of maect daer mede den wech God en verwerpt die moghende niet na dyen dat hi selue is moghende Ist dat si der tijtlijc leer goeden ghebruiken ghelijkerwijs alsoe thobyas sinen sone leerde ende seyde Ist dat salte dat ghijt wel hebt soe gheeft ouerulodelic. ende hebdi weynich soe arbeyt daer om gaerne te gheuē Die rijcheden die en verdoemen niet. mer die mijn daer om. noch die spise en besmettet den menselic niet. mer dye onderscheydē smaec der spisen Noch dat scoen cleet en sondicht nz ist salte dat dat herte tot gode ghegheuen is. want elc die macht ghecledet werden sonder sonde na sinen state Den is niet behoerlic dat hi ghecledet soude sijn met enen sackte die god tot enen coninck heeft ghesettet Ende die god tot enen lant may ghe ordineert heeft die en sal gheen siden clederen ghebruiken Daer om so sal een yghelic die dinghen ghebruiken nae den staet die hem god ghegheuen heeft Hier om soe selden wy die werelt die ons denct te verraden wesen tijtlijken

Hier bouwet adam die aerde
in den sweet sijns aensichtes
Geneſis

goeden ghewende. verwinnende die rechte mate ende

ghewoente houdende Dit aenuecht ten ey soudey dye
menschey vander werelt niet ghelederey hebbey hadde
hi indey paradise der wellusteny ghebleuey Indey pa
radise soe soude die menschē ghewees hebbey sonder
aenuechtelike moeyenisse Hier ey mach nauwe eē
menschē wesey eey vre lanc sonder quellinghe alsoe
onderlaghet hem nv sinē openbaer vyant ende nv so
beghewey hem te bedrieghey sijn valschē vriendey In
dey paradise ey soude nyemant des anders vyant
ghewees hebbey Hier ey wert onder vele ludey nau
we eney goedey vrient ghevonden. mer alsoe langhe
als die menschē eer of rijcheit heuet so schijnt hi vele
vriendey te hebbey ende die hem wel gonney Mer
ter stont als hi sijnre vriēdey hulpe beghint te behoe
uey soe ey cay hi day niet eney vrient bekennen te
hebbey Eey goet ghevechtich vrient die wert inder
noot gheproeft. dyey gheey last noch ghney opbep
vay wederspoet toe ey valley die hem selvey voer si
ney vrient daer setteny Vay deseny soe seytmey dat hy
grote caritate ende minne heft Mer die alre ghena
dichste god die heeft meerre minne ende caritaet ghe
hadt die hem voer sineny openbaer vyandey. dat is.
voer ons we gheset heeft. want wi waren die vyan

Dit is noes arche

Geneſis

den goods ende toe ghoerdelt tot den ewighen ſtere
ker Mer bi ſijnre ſermhertichept ſo ſijn wi barmher

telic weder gheuriet Voerwaer wi moesten alle gaen
inden starcken der hellē daer wy ouermits nyemāts
hulpe wtghenomen en mochten werden Daer en tey
nen soe heeft aenghesien goederteerlijcke onsen staet
der ver doemnisse die vader der ontfermhertichheyt
ende der alinghr vertroestinghe. ende hi heeft ons
aenghenomen te verlossen by hem seluen. op welcke
dat hem beliefft heeft ons te ghuen een teyken by een
re tacken die vanden oliuen boem was die daer van
der duuen inder beslotenre archen ghebroeht wert
Dat be teyckent ons. als dat die ontfermhertichheyt
ons alleen was toecomende. ende die beslotē archē
be teyckent ons. die voerbuer der hellen die beslotē
was Die oliue die en wert niet alleen ghesent den
ghenen die daer inder archen waren Mer alle dye
inder werelt waren die wert die oliue tot enen tey
cken ghesent ende ghenghenen Ende dat heeft onsen he
re god voer bewesen in veel figuren alsoe die naer
stighe audent seer wel openbaer wert inder heiligher
scriften Ogoede iheſu leert ons dat wy die heylige
scriften leren moeten. op dat wy uwe minne tot ons
vercrighen ende verwe ruen moeten

AMEN

Hier wert ghebootscapt die ontfanghenisse xpi

Lucas de erste capittel

Ant wi die manier onser verlossinghe beghe
ren te weten soe sellen wy vander boetscappe

onser vrouwen eerstwerf beghinnen nae dyen dat die heylighe aennemingh des vleyschen tocomende was soe heeft gwoot noot gheweest dat die gheboerte sijns leuen moeders. welcke ghehoerte op dat si te lichtelicker ende te claerlijcker verstaen ende begrepen mach werden. het is ghehoert een scoen parakels of het een ghelijtenisse Het was een mensch die neder cli mmen soude van yerico tot iherusalem. ende inder woestinen comende soe quam hi onder die moerdenaren die hem bewesen ende die hem zeer wonden ende lieten hem af ter leggende bynae half doot also ghinghen si van daen Die priesteren ende die leuiten dye daer quamen die ghinghen voer by hem ende si en wouden hem sijn wonden niet ghenesen Ende ten leste soe quam daer by hem een samaritaen. ende dese wert bewert met gwoter barmhertichept. ende hi ghenas hem sine wonden Ende hadder salue ghewesen dat die samaritaen daer niet ghecomen en waer nymmer meer en hadde die ghewonde man ghenesen ghewesen Inder ser parabolen soe wert dat mensch elike ghesla ghe of die mensche beteylent die vanden paradise der wellusten inder woestinen wert ghewozpen Dye beweft is van dat goet ende vander gracien hem man

rex astrages nūnbile vidit ſoumū

Comme astrages ſach duſdanighen droem

Twgrus pompirius derſte boec

god ghegheuen ende ghewonet is mitter wonder der

ewiger sterfnissen die lant wel nae doet lach want hi inder sielen doet was. ende inden lichaem leuende doen noch priester noch leuyt genesen en mochte Want de noch die besnydenisse noch die penitencie den menschen noch totdes waers lants niet leyden en mochte. Ende ten laetsten soe is ghemaect een samaritaen. ende heeft des ghewonden menschen wonden barmherteliic ghenesen Die samaritaen die de oude ende wert bete ycken t een bewaerre Ende ten hadde ghewest dat desen bewaerre inder werelt ghecomen waer nymmermeer soe en hadde die mensche in dat ewighe leuen ghegaen Nae dyen dat die goods sone aenghedacht hadde te comen in deser werelt. soe be gonste hi te disponeren te wreen die maghet daer hi of ghebozen woude werden Ende hi seynde dye en ghel gabriel die sijn ontfanghenisse ghebooscapt he uet ende hi heeft verboetscapt in haren buyc sijn wil doen ende sinen name Dit is die alre heylichste ma ghet maria bi den welcken dat ghecomen is in deser werelt die goedertieren ghenesinghe desen ghewon den die god onse here in menighen figuren hier wer maels bewesen heeft Ende der oghen der prophe: ten menichuuldelijck oec wermaels bewesen heeft

Dat iij. capittel

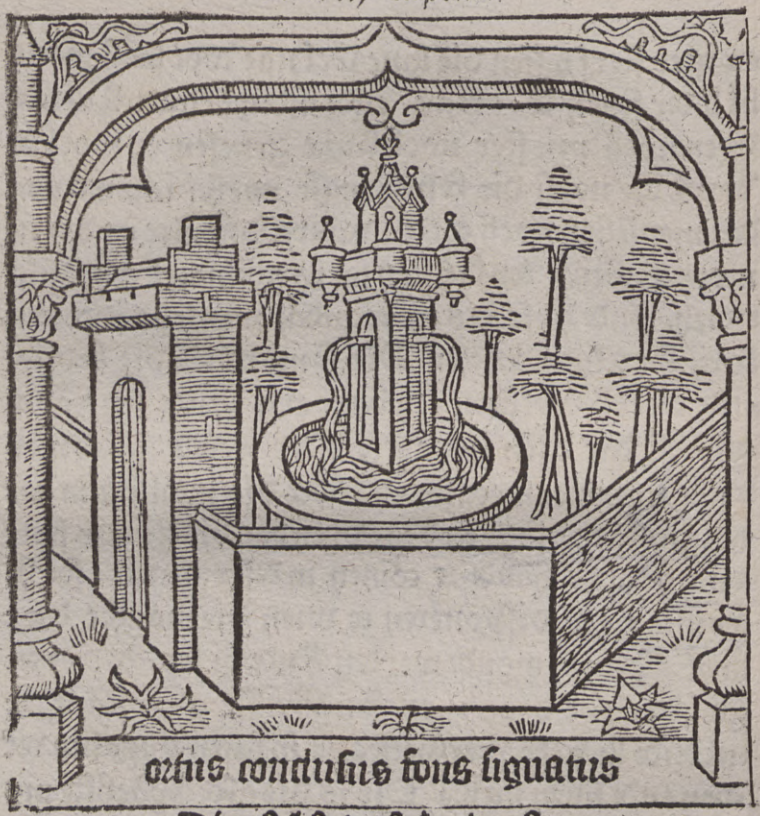

ortus conclusus fons signatus

Die ghesloten hof ende ghe
teyckende fonteyne

Cantica iiij. capittel

Die comine astrages heeft ghesien eē wonderlic visi:

cen Als dat hē dochte dat wt den buke sijnre doch
ter een alten ouerschonen wijngaert wyes die haer
met telghrē ende bladeren seer wonderlic breyde en
de vruchten voert brengende. ende alle sijn rijc om
me schemerde Ende hem wert gheseyt die wtsprake
ende bewisinghe van desen visioen wat dat hi bete
kende Als dat van sijnre dochter een groot coninck
ghebozen soude werden. ende die die kinderen van ys
rahel verbossen soude vander vanghenisse van babilo
nien Dit is die heylichmakinghe des visioens nad
letter Mer het is een ander godlijcke voer bewisen
Astragi den coninc wert voerseyt dat sijn dochter ti
tū den conic winē soude Joachim wert ghebootschapt
dat sijn dochter ypm dē conic voert brēghen soude
Van de ser alre heylichster dochter soe heeft salomon
voerseyt dat si in enen lichaem haers moeders ghelei
cht soude werden. want hi in sinen canticis. dat is
dat mē dat minnen boec hiet. haer hetet dat beslotē hof
ende daer toe beseghelder fonteynen. ghelijck welcke
dat noch enen beslote man indē lichaem soude wesē
die inghestort heeft die heylichmakinghe Ende met
dē seghelder heyligher dzeuoudicheyt also toe bese
gelde dz thair nūmermeer gebzekēde d dorstiger sielē

Balaam die werseyde die ghe
boert mariam in der sterren

Numeras. viij. capitel.
Die heylighe gheest bewees ons oec n. ariam nooit te

weſen de hi metten monde van balaam haren oer-
ſproncke ons beloefde. want hi beloefde dat wt iacob
een ſterre ghebozen ſoude wozden by wyen dat be tey-
kent wert die toecomende telle. dat is die ſlaepca-
mer goods Balaam die hadde ghedacht den volcke
van yſrahel te vermaledyen. mer die heylighe gheeſt
die quam tot hem ende verwandelde die vermaledijn
ghe. by welcken dat die heylighe gheeſt te voren figuer
lijc bewesen heeft als dat ons maledicäe totter bene
dicäen ghekeert ſoude werden by middelen van een
re iongher maghet. welcken oerſproncke betyckende
een ſterre Dat is die alre heylichſte maghet maria
die warachtighe is een ſterre des meers. ende ſonder
linghe een leytſterre ende een hulpſter der dwalender
Sonder deſe ſterre ſoe en mochten wy dat meer niet
ouertreden noch comen totter hauen des hemelſchen
vaders lant. waer omme dat god haer oerſproncke
bider ſterren voer betyckende die ons tot dat hemel
ſche vaderlant ſoude leyden O goede iheſu ghift ons
deſe ſterre te beſcouwen. op dat wy van allen ſorghen
ghenuecht moghen werden

A M E N

natiuitas glöse virgis mane

Die gheboert van onser vrouwen marien

Die lombaersche hystorie in lib. 10 sententiarū distinctio iiij.

Hosted by Google

Mden voergaende capittel soe hebben wy ghehoert vander gheboerten d heyligher maghet nv veruolghende so laet ons hoe van hoe oersproc en haer gheboerte Dat ghesslacht vā yesse heeft voert gaue ghehadt van yesse dauids vāder Van welken ysayas die prophete suuerlic gheprophteert heeft Men leest vander propheten van yesse dese te wesen Een wede sal daer wassen vander wortelen. op welcken die heylighe gheest rusten sal ouermits seuē ondighder graden Dese maghet maria die is vruchtbaer ghemaect bi den hemelschen douwe. ende si heeft voert ghebrocht die alre soenste bloeme cristum dē goods sone Ende in dese bloemen soe werden seuen goede medicinen ghevonden. bi den welcken dat die seuen gauen des heyligen gheests ghevonden werdē of te beteyckent In dese bloemen werden ghevondē dat weren ofte ghevoelen. en vruchten. verwe wecke bladeren. sape. ende smake Dese seuen sijn der sielen sielen goede medicinen teghen dye seuen doot sondē Bider roerē vā dese bloemen soe werdet dye menschē ontlast vander heffinghe der houaerdyen en verdoemdighet tot sijns selfs beschenmissen dye ouerdencket hoedanigher vruchten dat lucifer vā god dē

egredietur virga de radice yesse

Dit wede van yesse.

Numerus. viij. capittel.

Sinc van der verheffinghe der hoeardyen ende ver-

oetmoedicht hē eñ begheint te hebbē die anxt goods
Ist salte dat god van lucifers enghelen die houaer
dye niet liden enwoude. veel min wil hi die houaerdi
ghe menschen tot hem nemen. Biden wolke van deser
bloemen soe wert die hertheyt des nydichs herts ver
morwet. ende mitten gaue des medelidens ende des
goetheyts verbreydet tot medlidē Soewie daer om
ontfanghen heeft den wolke. dat is die exempelen sijns
behouders die is goedertieren ende medlidich tot al
len vren Bider vruchten vandeser bloemen so wort
die grote verwoetheyt des toorns verhenghet. ende
overmits der gauen der vergheetenscap soe wert hi
gheleert mitten menschen te conuerseren. dats om te
gaen Bider verwen van deser bloemen soe wort ver
hinct die gichte der groter traecheyt Ende wert mit
ter gauen der starcheyt tot liden ghestarct Ghen
pijn soe en welt hi. noch ghenen arbeyt en draecht
hi die daer aensiet die scone verwe van deser bloe
men. dats den ghecruysten comine Ist salte dateen
elefant ghestarct wort van aensien des wijns. veel
te meer soe wort die mensche ghestarct ouermits aē
sien des bloets ons heren jhesu cristi Soe wye daer
omme deuotelijck aenscouwet die verwe van deser

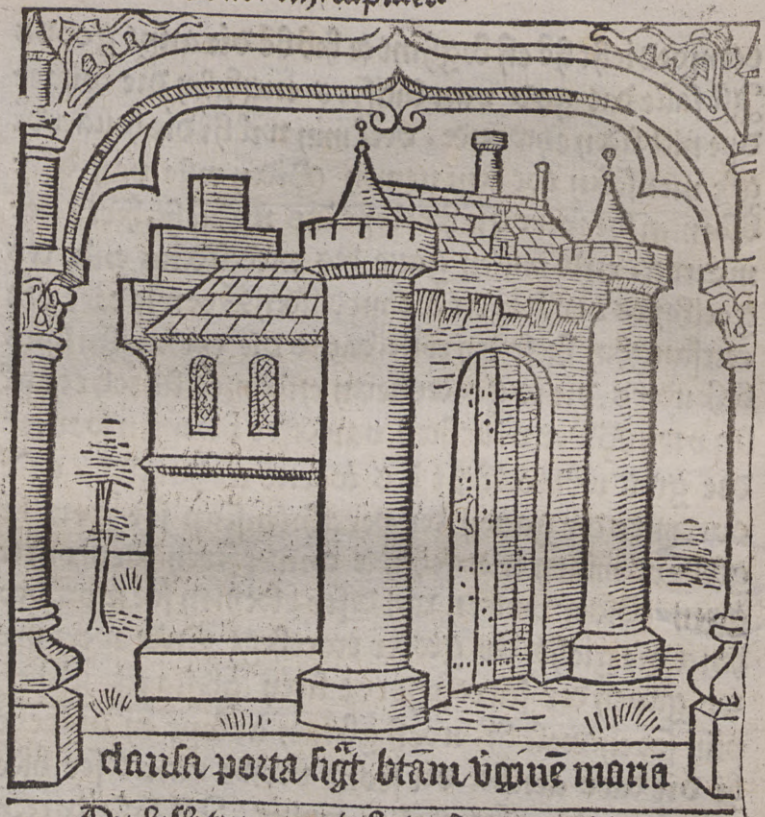

Die beſloten poerte be teyſtent mariam

Ezechiel viij. capittel.

bloemen die is vrolic̄ medelidende ende lidet tot alleṅ
vren Eyden bladeren van deſer bloemen were voer

uluchtich ghemaect die water siecte der ghyerichheyt ende biden gauen der ghelden soe wert ghetomet dye doorste der ghelden Dese bladeren der bloemen sijn die woerden ende die leringhe cristi ouermits welken dat hi radet te versmaden die tijtlike goeden Mitter sape dese bloemen soe wert wt ghespuwet die vervullinghe der gulsicheyt. ende die gauen der verstandenisse sijns selfs wesen ghescarpet Ouermits der smaken dese bloemen soe wert ghebittert die begheerte der onuyscheyt ende begheerlic ghemaect ouermits der gauen der wetenscap. dat is der smakender liefsten Ohere hoe groot soe is dan die menichuoudicheyt dijnre soeticheyt Du biste verborghen den ghenen die di ontsien Daer omme soe is seer wel openbaer inder weden van yesse waer van dat onse lieue vrouwe ghebozen is Mer hoe dat si dese bloeme voert ghebrocht heft inder beslotenre poerten Ezechiel dye sach inden ghheeste een besloten poerte die inder ewicheyt nymmermeer op ghedaen en soude worden wãt die here die. woude allene doer die besloten poerte wanderen ende gaen Inden wellken dat openbaert die wonderlike gheboerte Die can die macht verstaen. ten is niet ghenoech dat wi worden ghebo

Salomons tempel be teyckent in a riam

Dat derde coningē boec viij. eñ vi. capitt.

wy eñ cristus is gheboren Ten waer niet wonder

lic een poert op te doen ende daer door te gaen Mer het is seer wonderlick door eenre beslotenre poerte te gaen Salomon die timmerde dry hoer enen tempel indry welcken seer wonderlicken ende inweyndelicken voer figureerde die oersprone der saligher marien Die tempel salomons die hadde drie pijnappelen by welcken dat dryerehande croonen in marien beteyckt werden Die eerste is der maechden·want si eerst reynicheyt hoefde Die ander is der martelaren·want si was die eerste martelaer inder sielen Ende si hadde die crwē ō predicarē eñ ō leeraers wāt si leerster was der apostelen eñ ewangelisten Die tempel was ghemaect van witten marmorsteen·eñ binnen verciert met dat alre reynste gout Soe was maria wit blinckende met ten schijn der alder reynste suuerheyt Ende binnen verciert mitten goude der alre volmaectster minnen O hoe suuerlijc is die reyn gheboert met minnen Inden tempel was dry wendelsteen daermē mede op clam Jy maria was die godheyt by welcken dat ons die opganc bereyt is O goede iheſu ghif ons ouermits verdiente dijns lieuen moeders opte climmen totter glorien goods dijns vaders

A M E N

Maria is gheoffert inden tempel

Lucas ij. capittel

Nden voerscreuen is gheboert hoe die heylighe maghet ghebore en were. veruolghende laet ons

ons hoze hoe si inden tempel gheoffert wert Doe si
re ionc was soe brochten se haer ouders nidē tempel
ende offerden se den bisscop op dat si god dienen sou
de ende dat si die letteren leren soude. welcke offer han
de dat voer beteyckent was bider sonnē inden sande
van welcken partikel soe laet ons oztelikē hozen
Het waren visschers die haer netten in der zee wozpē
en ouermits wonderlikē gheualle so togen si daer
wt een gouden tafel Dese tafel die was ghemaect van
goude ende seer costelijc. en si dochte in alre menschen
ogen seer schoen ende seer costelijc Aldaer bidē ouer
vander zee was enen tempel en inder erē der sonnen
ghemeyliche. en vanden volcke daer gheuonden Tot
desen tempel woert die tafel ghedragen ende der son
nen gheoffert. die si voer horen god oefende Dese ta
fel heeft mē hier voertijts ouer alle die werelt ghe-
bruket en si is gheheten die tafel der sonnen Daer o
soe is suuerlijc die maghet maria beteyckent Bider
tafelen der sonnen want si die warachtighe sonne.
dat is die alre ouerste god gheoffert was Der son
nen tafel die wert gheoffert inden tempel der sonnē
dye van materien ghemaket is Ende maria die is
gheoffert inden tempel der ewigher sonnen Dye

Die tafelinden ſauel wert ghoffert
inden tempel der ſonnen

Leuiticus v. capittel
tafel vandſonn ey wert vanden menighen begheert

Hosted by Google

te sien Die ghebeert marien begheerden die enghelen ende die menschen Die tafel der sonnen wort ghemaket van die alre reynste materie Ende maria was van siel ende lijf die alre reynste Suuerlic soe is maria bider tafel ghepresigureert want si ensen here ihesum cristum den goods sone ghewonen heeft die 9 mets sinen lichaem ende bloede ghenoedet heuet Ghebenedijt soe moet wesen die alre heylichste tafel biden welcken ons soe saligher ende onghemeten spise is ghegheuen. inden ouden testament soe en leestmen niet dat yement sijn dochter ghroffert heeft dan yepte die dese offerde ende doot sloech Jepte die offerde sijn dochter god. mar onbeseydelijc Joachim ende anna die offerden god haer dochter. mer volmaectelic want sise offerden ende niet doot en sloeghen. si offerdense leuendich op dat si leuendich mochte dienen Jepte die dede een beloefte dat vanden heeraers wedersproken wert Mer maria die dede een beloefte dat vanden enghelen ende vanden menschen zeer ghepresen is Jeptes dochter die beseyde dat si maghet steruen soude. ende maria die beloefde alre eerst reynicheyt. si seyde dat si ghheen vrucht achter haer en liet ende bedroefde haer dat cristus vā hare nauolgere

Jepte die offerde sijn dochter

Dat eerste conīnghen boec iiij. capitt.
eñ iudicum viij. eñ xiij.
met ghebortē eñ sonde werdē eñ beschreyde haer ōsalicheyt

daer om te wesen Mer die salighe ende alre salichste maria die heeft dat salichlic gheuonden Jeptes dochter is nader seechuechtinghe voer der danckbaerheyt gode gheoffert Mer maria die is gheoffert voer der victorien op die ghegheuē te werdē Jeptes dochter is gheoffert om die victorie der tijtlijcker vyanden Ēn bi maria is gheset die victorie der helscher vyanden Die is gode onbesceydelic gheoffert ende si en mocht namaels niet dienen Mer maria die heeft nader oefeninghe altijt ghedient Hoe dat si diende en wat leuē si aenvinc dat wert voer bewesen inden houe die suspensibile ghehete was dat wil wesen bescouwinghe die comine van persen met hoghe timmeringhe sinen wiue gheplant hadde Van welcken hy sijn lant van verre bescouwen mocht Bi welcken dat bescouwende leuen van marien beteyckent wert die dat vaderlant inweyndelicken schreyen te bescouwē want si tot allen tiden seer naerstelic werckende was inweyndelic inder deuocien ende bescouwenisse. altijt soe gaf si hoer deuotelicker totter bescouwinghe ende ter ghebeden Nymmermeer soe en plach si te slapen noch te rusten ten was datter haer stenlicst den doot toe dwanck ende dan soe rustese si een weynich tijts

Die coninghinne van persey die
beschouwede haer lant

Hester s.i capittel

Ende al was dat si schamelec rustede ende sliep noch

tay soe waecte altijt in haer die gheest van binnen
Ende dat is dat salomon van haren persoen bewiset
aldus seggende. ick slape ende mijn herte dat waect
soe wijslic soe oetmoetelic ende deuotelic had si haer
als dat haer leuen alleen exempel gaf Haer spraeck
was alte beseydey. ende si was altijt soet van spra
keende saftmoedich nemmermeer bitter ofte quaet
noch ghenen crancken en verschade si. mer si gruete
se alle soetelic ende antwoerdese goetlic meer dan mē
seggher mach soe was si oetmoedich ynnich ende ont
fermhertich Alleen was si inweyndich ende neerstich
inden godlijcken dinghen ende tot gheheel ghegheuē
Die boecken der propheten ende der heyligher schriften
verstont si bouen maten wel Alsoe als haer leerder
die heylighe ghees leerde Nye en werp si haer oghen
op enighen man. oft haer ghesicht vestichde in sinen
aensichte. nymmer meer soe en droech si haer hoofd
opte hals recht. mer altijt soe hielt si haer oghen
neder ghevestighet totter aerden Mer haer herte dat
hielt si rechte altijt opwaerts inden hemel Soe was
men goets loues seggher ofte singhen ofte denckē
mach dat mach men seckerlic vander alre heylichste
magher spreken

Hier wert maria esſ ioseph ghetrouwet

Matheus esſ lucas i. capittel
esſ iiij. ca. ſniarū distincio iij.
Nden voergaende capittel ſoe hebben wy gh

hoert hoe maria ghoffert was. voert meer soe laet ons horen hoe si vanden may ondertrouwet was Item acht reden mach mē beteyckenen. waer omme dat god woude dat sijn moeder enen ghonderttrouwet soude werden Die eerste op dat si niet bedacht en soude werden dat si van onbehoerlicker onsuyscheyt ontfanghen hadde Die ander dat si dies mans hulp ghebruycken soude Die derde dat die niet onderscheyden en soude/ die aennemingh des vleyschs van ypriſtus Dat vierde dat maria een ghetuych soude hebben haer reynicheyt Dat vijfte dat die ordinantie der gheboerten biden may ghehuedt soude werden Dat seste dat men daer mede bewisen soude dattet hylic heylich waer Dat seuende dattet wel ghoerloft is in dē hylic reynicheyt te houden Dat achte op dat die ghehylicte van hare salicheyt niet wanhopen en sullen Dat hylic dat wort ons bewesen heylich ende goetiae is dat salte dat die meninghe ende die tijt eñ die maniere te rechte ghehouden wert Die weduwelicke reynicheyt die is veel beter dan dat hylic Mer dat alre beste dat is die maechdelicke reynicheyt ende die gaet houen alle die ander Den hylic behoert twe dye dertichste vruchte. ende die weduen die sestich

Dat vi. capittel

Hier trouwet sara thobyas

Thobie yy. capittel

ste. ende die maechden die honderste Seer duerbaer is messinck. mer silver dat is duerbaerre . ende alre

duerbaerste gout Die morghenſterre die is blenc
kende als si op clímmet. mer noch lichterſoe is dye
mane. mer alre lichſte ſoe is die ſonne Soet ſoe is
die wellufte deſer werelt. mer ſoeter ſoe is die wonē
licheyt of die ghenoechte des paradijs. mer die alre
ghenoechſte des hemelen Als dat ſalte dat die ma
ghedom die alre beſte is ende bouen gaet. nochtans
ſoe ey doech ſi niet tey ſi ſalte dat ſi ghehoudey were
met ghehelheyt der herten Soe wye ſiney maghedō
leho udet in dey vleyſche ende niet inder herten die ēſal
die crone der maechdey inder ewicheyt niet hebbey
Ende die met tey herten maght is ende hawy maech
dom met ghewelt bewuet wert die ey wert haer cro
ne niet beweſt. mer ghedubbelt. want ſi ſal hebbey
die crone om dat ſi wyne is van herten ende ſi ſalheb
bey loey om dat lidey dat haer mit ghewelt ghedaey
wert Die crone die verlorey wert ouermits ghebrec
der ſieley. dat s der herten die mach weder om vetere
ghey werdey indeſey leuey bi bewuwe Ende die wil
lichlic daer of beweſt wert ſoe ey wert die crone nē
mer meer by bewuwe weder vercreghey Maria
al waſſet dat lſae dat ſi hawy may ioſeph melde

Dat vi. capittel

Hec turris dñi baris ligt maria

Die tozen die gheheten is baris
die beteyltent mariam

Judicum vi. ende iiij. capittel

onderetrouwinghe toe ghenoecht wert. nochtans soe bleef si maghet inder ewicheyt met siel ende met lijf Ende si mocht seggheu met sara raguels dochter Ic hebbe mijn herte reyn ghehoudeu van alre onreyscher begherte Sara die was seuen manneu ghetrouwet. nochtans soe bleef si een onbeworde maget Hoe vele bet dan mocht maria eneu bruedegom hebbeu ende nochtans blijuen een onbeulecte maghet inder ewicheyt Ist sake dat asmodeus saram bewaerde van seuen manneu. waer om ofte hoe en soude die warachtighe god sijn moed niet bewaren Soe dicke lys ioseph maria die moeder goods aensach. sach hi een goelic schijn vā haer gaen Ende daer om soe en dorst hi se niet na erstich aenschouwen. niet dan somtijts by auenturen Thobyas en sara bewaerden drye daghen haer maechdom Joseph ende maria bewaerdense al tijts hoers leuens Joseph was maecht ende van der ruds gheslachte Ende ouermits godlijcken voersiē marien als een bewaerre toeghesect Niet alsoe dat maria sijnre yet behoefde Mer om des willen dat si hem tot enē bewaerre hebben soude om die menschelijcheyt betidinghe. want si hem tot eneu bewaerre hadde dē warachtighen ende den alre ouerstey bewaerre

Dauids toerry daer d usent
scilden aen hingben

Cantica vvi. capittel
die: haer aen alle toelooep bewaerde Daer omme soe

hadde si enen hemelschen bewaerre ẽñ enen aertschen
Daer omme soe was die heylighe ende sonderlinghe
maghet ghelijc dẽ toren die harus hiet die beschermt
mocht werden van alle die leuende Jn dyen dat hy
met ewighe wachters bewaert was Desen toren
die was seer starck ende onbruleteliic Alsoe starck
was maria ende onuerwinnentlic. welcs sonderlin
ghe bewaerre dat god was die warachtighe wijsheit
Die ander was ioseph die god diende in maria die
so starcktelic ẽñ onuerwinlic haer ō sterckte dẽ dat ghe
ne vyãelijke dingẽ haer hinderẽ mochten waer om
dat hoer leuen ghelesen wert dauids toren die met
duseñtich scilden ghestarct was Ende alsoe was si
beschermt ghestarct ende ghenestighet dat si alle bec
ringhe ende sonden te bouen ghinc. ende niet alleen be
corimghe van haer en verdreef ende sonden Mer van
den anderen mede die si dat schijnsel haerre gracien in
storrende was. al was si die alre scoenste. nochtã ẽ
mochtse van nyemant qualic beghert werden. also
als die wolue vandẽ ãpressen veriaghet die serpente
alsoe verdreef maria alle onuyschc beghertc Ẽñ al
so indẽ bloyẽde wijngaert ghẽ serpẽte wonẽ mogen
so ẽ mochtẽ ghẽ onuyschc beghertẽ marie genatẽ

Hier boetscapt die engel mariam.

Lucas dat eerste capittel

Nadyn voerscreuen capittel soe hebben wy ghe

hoert vay marien ondertwouwinghe. eñ voert meer
soe laet ons horen hoe si mit kinde. dat is hoer wonder
lijcke kijns ontfanghenisse Vay haerre kintschepe
is si inden tempel ghebleuen. eñ nv nyemāt vā enige
manney en had si ghemeēs Eñ waē mach si dese oc
fanclike zwaer draghinghe ghecreghen hebben dye
nye consent vā sondē ghegheuē ē heeft bi auēturen in
haer soe is vervullet die propheeie vay ysayas Siet
een maghet sal enē soē ontfangē eñ voert brenghen
Dit is bi auēturē die maget vā iacobs saet. die die
heylighe gheest wel eer bewees bi balaam inde sterren
Jn welcken die heylighe gheest bewisen woude dat
die goods sone vā eenre maghet ghebore soude wer
dē Dat sel lichē bi auēturē wesen die bloeyende wo
de daer vā voerseyt is die wtspruten soude vanden
wortel yesse Vy auenturen dat is die ioncfrouwe
daer cristus onse here of ghebozen soude werden andē
soe en is vay deser alre heylichster maghet maria nz
te vermoeden Daer om ist alre seker ste dat dit die
moeder cristi is. ick en kyn niet waerdich te wonen
met alsulcke maghet Joseph die hem selven ōweer
dich kennede die ontsach hem mit deser maghet ma
rien te wonen Alsoe en was iohannes baptista oec

Dns apparuit moysi in rubo ardenti

Die heer vertoent hem moyses
in dey doernbosch

Exodus iij. capittel

met hoey ghenoch cristum te doepen Dats die meest

te wᵛder dat ypm̃ dat hi onder sineꝝ dake̅ niet come̅
en soude Petrus dat hem dat hi wt sineꝝ scepe gaen
woude Ende dat samaritaensche wijf ontsach haer
met helpas te woneꝝ Alsoe ontsach hem ioseph mz
marien te woeneꝝ Ende doe hi hem ontsach ma
ria te nemeꝝ so is die enghel des heren neder ghesent
die he̅ sijn hert vestighen soude die he̅ seide. dat hi die
maghet niet laten en soude Eñ ontfanghen te hebben
niet vanden me̅sche. mer vande̅ heyligher ghest De
se ontfanghenisse is soe wonderlic eñ onghemete̅ by
moyses voer bewesen inden doernbosch Die doern
bosch leet den brant ende nochtans en verdoes hi sijn
gwenheyt niet Maria ontfinc enen soen ende noch
tans en verdoes si haren maechdom niet Die here die
woende in den bernende doernbosch. ende god woen-
de in marien haren buyc gwf makende Hi clam ne̅
inden doernbosch om der iodẽ verlossinghe Ende hi
clam neder in marien om ouser verlossinghe Ende
hi clam neder inden doernbosch om dat hyse wt egip
ten verlossen soude Hi is neder in mariam ghecom
men om dat hi ons verlossen woude vander hellen:
Doe die here vleysch aen nem̃ woude soe verdoes hi
mariam bouen allen vrouwen der werelt Ende

Dat vij. capittel

Gedroons vlies dat sie douwede.
ende die aerde bleef droech

Judicum. vi capittel
dat was voer beteyckent inden vlies gedroons dat

metten hemelschen douwe gheuochticht was soe dat dat vlies alleen in hem nam den hemelsche douwe. en de alle die aerde die daer omtrent den vliese lach die bleef altemaal droeghe Alsoe wert maria die suuer maghet metten hemelschen douwe ghedrongben. en de i alle der werelt soe een wert ghē ander waerdich gheuouden Vele doctoren die hebben vele rijcdommē te gader vergadert. mer maria die is bouen hem al ley ghetreden Gedeon die bat dat men hem een teyckē inden vlies doen woude op dat hi die linderen vanyst rasel van alleen vrijen soude Daer omme soe was die veruullinghe des vlies een teyckē der vridinghe Dese ontfanghenisse van marien was een teyckē d verlossinghe ende daer om soe was die ghebenedide maghet maria gedeens vlies Vanden welcken vliese cristus die warachtighe wijsheyt hem tot enen roc ghemaect heeft daer hi mede ghecleedt woude wesen mit enen roc onser menschelicheyt op dat hi ons elc den mocht met ter stolen der ewigher vrolicheyt Gedeons vlies ontfinc den douwe sonder quetsinghe der wollen Ende maria ontfinc horen sone sonder besmetsinghe haers vlies Gedeon nam dat vlies en douwe de wt den douwe ende veruulde daer van sinen wecke

Rebecca nūcio abrahepōm tribuebat

Rebecca die gaf abrahams knecht drincken

Genesis

Maria die heft enen soen ghebaert die alle die we
relt mit douwe verruwt Dese ontfanghenisse van

maria is gheschiet bider verboetscappen des enghels gabriel. dat beteyckent wort by rebecca bathuels dochter in abrahams knecht Abraham die seynde eliazaer sinen knecht om te voersien van eenre maghet die ysaac sinen sone hebben soude tot eenre bruyt Rebecca die gaf abrahams bode oft te dienre drincken ende daer omme soe verdoes hise weder tot sijns heren sone sijn bruet te wesen Alsoe heeft god gabriel sinen enghel in die werelt gheseynt die sinen sone een maghet soecken soude tot eenre moeder Gabriel die vant mariam die alre bequamelicste maghet die hem dranc dat is consent sijnre boetscap gaf Rebecca en gaf niet alleen dranck den bodem. mer alle camelen Maria die heeft soe wel den enghelen als den menschen ghescenct die fonteyne des leuens O goede ihesu ghift ons dijn aennemingh des vleyschs alsoe te eren dat wy mitten dranck der fonteynen des leuens inder ewicheyt veruollet moghen werden

A M E N

Die gheboert ons heren ihū xpi

Lucas ij. capittel

Den voergaende capittel soe hebben wy gheboert

vander ontf n ghemisse cristi nv ver uolgende so leet
ons horen van sijnre menschelijcker ghehoerten Dese
ghehoerte die en begheerden niet alleen te sien die en
ghelen mer die heylighe vaderen die riepen begheerlic
Here seynde wt v landen here alder werelt O here god
seynde wt dijn licht ende dijn waerheyt O here bedenct
dijnre ouderen barmhertichheyt coemt ende neemt ons
van die machten der duysternissen Coemt here op
dat die propheten warachtich ghenoonden moghen
werden ende oeck op dat dijn belofte ende figuren
vervollet werden Ghen engel noch ghen mensche
en is goet ghenoech om ons te verlossen waer om dye
goedertiere god onser ontfermhertich wesende die
menscheyt aenghenome heeft op dat hi verlosse sou
de die langhevanghenisse Ende dat is voer beteyckt
inden comine pharaons scencker inden acker gheset
wesende den droem sach sijnre verlossinghe Hem docht
dat wt der aerden wies enen wijnstoc die in hem iij
rancken hadde Die wijngaert stockt die also wyes
die en broch te ter stont ghen druuen wt mer allen
ken begonste hi te bloyen ende druue voert te brenge
Die gheuange die hielt pharaons nap in die hant ende
die druue in den nap druckede gaf hi pharao drincke

Pharaous scencker sach eenen wijngaert

Genesis iiij. capittel

Hier nae soe heft hi ghehoert die bedudenisse des droems als dat hi nae drye daghen verlossinghe ver

crighen soude Ende dat was die beduedenisse van de sen droeny nader letter nae der godlijcker figuren Daer nae soe wies enen sconen wijnstoc dat is cristus. ende hi wies vander aerden dat is die heylighe maghet maria die vander aerden was Die drye ranckeu dat sijn drye wonderlijcke dinghen in hem Cristus die hadde in hem vleysche. siel. ende godheyt welcke drye dat onse vanghenisse verdruen hebben Of die drye tackeu dat mocht wesen dattet waren die drie personen des dryeuoudicheyts die ons verlosset hebben vanden karker der vanghenisse des duels. nochtans niet ter stont nae die gheboerte cristi soe is dat menschelijcke gheslacht verlosset. mer in die tideu doen die wijn sijns bloets god indeu cruce gheoffert is Ten derden daghe doen die wijn sijns bloets in sineu liden wt ghedruct is. doe is dat menschelicke gheslacht vander vanghenisse wt ghetreden Ende die wijn heeft god ontfermhertelic achter gelaten ende ghesettet tot enen ewighen sacramente in daghelicser offerhande op dat men alle daghe den hemelschen comine voer dat misdoen der werelt offeren souden. wantet nymmermeer dach en is dat god om dat misdoen der werelt niet vertoernt en wert

Dat viij. capittel

vĳga aaron flonuit ꝗ̄ naturā vtute dīna

Aarons wede die bloeyde teghens
der naturen

Numerus xvij. capittel

Ghebenedĳe ſoe moet weſen die godlĳcke goederties

wenheyt ons behouders van welcken ons so salighen
medicijn ons ghegheuen is Ghebenedijt so moet we
sen die alre heylichste maget maria wt welcken is
voert ghecomen enē wijnstoc soe salich ende goeder
tieren Doe cristus was geboren doe bloyde die wijn
gaerden ende hebben biden wijnstoc bewesen dat cris
tus ghecomen is By dyen so is die mensche verlost
vander vanghenisse des duuels. ende weder ghema
ket die val der enghelen Siet wi hebben gehoert die
gheboert cristi laet ons nv horen die manier eñ dye
daet sijnre gheboerten Die manier is bewesen in aa:
rons rede die een mandelboem was die bloeyede
eñ vrucht voert bracht ouermits godliker crafte
Alsso dan wōderlic die rede teghen der naturen bloy
de alsoe wan maria wonderlic horen enen soen tegen
ordināāie der naturē Die rede aarons bracht voert
sonder ghoplant te wesen Maria wan enen soen son
der mans toe doen Die bloeyende roede aarons betey
kende hem weerdich te wesen totten priesterscap
Maria ghebaert voertbrenghende heeft ons ghewō
nen den hoghen eñ den grotē priester Inden wandel
steen was verborghen die soete steerl Inden vleysche
maria soe was verborghen die alre soetste godheyt

Sibilla sach een maghet met enen kinde

Dit staet in die lombaertsche hystorie
in dat capittel vander gheboert ons hrē
Die sone cristus heft sijn gheboert voer bewesen. eñ

eñ heeft oec niet verſmaet den heydenen mede te bewiſen Hi en is om der ioden wille niet alleen neder ghecomen mer hi heeft ghedacht alle menſchen te verloſſen Omtrent dyen tiden dat octauianus heerſcappie hadde ouer alle die ghehele werelt ende daer om van den romeynen voer enen god ghehacht was soe nam hi te rade ſibillam die prophetiſſe. als of ter yemant waer toecomende inder werelt die meerre waer dan hi Op die ſelue tijt doe ihesus in iudeen ghebore was soe beſcouwede ſibilla enen goulden circkel binnen der ſonnen daer een alte ſuuerlicken maghet inden circkel ſat die in haren ſchoot een alten ſuuerlicken kint hadde dat ſi octauiano den keyſer vertellede eñ bewees als dat een machtigher comine dan hi ghebozen was O hoe moghende is die coninck der coninghen. eñ here der heren die dat menſchelike geſlacht verloſt heeft vander vanghenisſe der duuelen die die moghentheyt des cominces ontſach octauianus die keyſer en de ſeyde vanden menſchen een god ghehelen te weſen

O goede ihesu ghift ons dijn gheboert alſoe te eren op dat wy wederom niet vallen en moeten inder vã ghenisſe ende inder bedriechnisſe des duuels

AMEN

Hier aenbeden die Drye coninghen met ghiften

Matheus dat .ij. capittel.

Nden voergaende capittel soe hebben wi ghe

Hosted by Google

hoert vander gheboerten cristi. ende nv veruolgēde
so laet ons hoorē vander offerhande ō heyligher drye
coninghen Optē seluē dach doe cristo in iudeen ghebo
ren was soe is sijn ghebeert in oriente ō drie coningē
verboetscapt Si saghen een nuwe sterre daer eē kint
in scheen te wesen bouē welkes hoest eē goudē cruys
blinckede. ende si hoerden een stemme hem seggende
Gaet in iudeen ende ghi selt daer eneen nuwē coninc
ghebozen vijnden Die drye coninghen die haesteden
hem ende togben in iudeen ende offerden haer ghiften
den ghebozen coninc des hemels Die drie coningē sijn
voer beteyckent bidē dryē sterckten van lichaem die
dauid water haelden tot bethleem vander cisternen
Die macht ende stoutheyt deser dryen sterckten van
liue wert ghepresen Ende des ghelijcs wert beloeft
die toecoemste ende offerhande der drye coninghen
Die drie machtighe en ontsaghen hem niet dat heer ō
vyanden Abisai. sebothai. ende balthazas soe waren
haer namen ende coenlic soe ghinghen si doer haer vy
anden ende putteden water Ēn alsoe ontsaghen dye
drye coninghen dye moghenthept herodes niet. mer
stoutelic tradē si in iudeē ēn vraghedē nadē nuwē co
minc Ēn haer namē Jaspar balthasar ēn melchior

Die drye coninghen sagben
sijn sterre in orienten

Matheus dat .ij. capittel
Die drie mächtighe togben tot bethleem om̄ watter

vander asternen Die drye coninghen quamen tot
bethleem om dat water der ewigher graden Die drie
machtighe die putte water vand asternen d aerden
Die drie coninghen name water d grade vade lan
de d hemelen Xpus die conic d hemelen was vrolic
en verblide he . wat die tweedemst d coninghen voer
gheweest die besteringe der heyden Dauid e had ge
nen dorst ten watere . mer dorst te machte synre dien
re : ypus scheen dorst te hebbe tot onser besteringe en
salicheyt Die drie machtighen vaylue togen in corte
tide tot bethlee Die drie comingen quame wt orien te
in corte tide te bethleem Het is te vraghen hoe si in so
corte tide so grote lat ouer come mochte Men sal seg
ghen dz nz omoghelic en was de ghene die abbacuc
so gheringhe of snellic voerde va iudee in babilonien
die mochte oec wel gheringe leyde die coninge wt oz
rienten in iudeen En als die coninghe ghecomen ware
so vielen si ned voer den kinde en offerde gout mirre
en wyewec Die figure des nuwen contracts ende offer
hande was wel eer begonnen in salomons rijcs
Salomon sat in enen thwen vande alre reynste yuo
ren die ghecleet was vande reyne en vade alre beste
gout Mer die thwen salomos is die alre heylichste

Die drye starcksten haelden dauid
water vander cisternen

Dat ij. coninghen boec v. capittel
maghet maria vanden alre ꝛ uerbaersten schat van

blinckende yuoren ende seer wt ghestorte goude Dat yuoren om sijn blinckende outheyt soe beteyckenet die reynicheyt der maechdelicker suuerheyt want dat gout inder weerden gaet bouen alle metalen ende het betreyckent dat minne is een moeder van alre doechde Ende daer omme soe heet maria yuorien te wesen o die maechdelijcke reynicheyt. ende ghecleedt met goude om die alre volmaecste minne. want die maghdom sonder minne die en is voer gode niet gheachtet Ende alsoe die dief niet en ontsiet een lampe oft een kaerse die niet barnende en is alsoe en ontsiet die duuel die ghren die ghren minne en heeft Die twen salomons die was op ses graden scoen verheuen Ende maria die is bouen die ses staten der heyligher Si gaet bouen die staet der patriarchen ende der propheten ende der apostelen. ende bouen die staet der martelaren ende der confessoren ende der maechden Of die twen salomons hadde ses graden. want naden ses outheden der werelt is maria ghebozen Ende die vij. cleyne kleedekens die den trone veraerden betreyckent dat dye vij. patriarchen mariam ghewonnen hadden Twee grote kleeuwen soe had die twen. die twee tafelen der ghebeden hielt maria inder herten ende mitten wercken

Salomons thwey

Dat ij. coningher boeck xxviij. ca

Dat ouerste van desen twone was wont want maria die wat ghehel reyne sonder enighen hoer der besmet

tinghe Dat is den tween die die rechte salomon hem
ghetimmert hadde Ende in alle die rijcke der werelt
soe een was sijns ghelijc niet Ende daer omme soe na
men die comende coninghen sulcke ghiften als hem
daer toe goet dochten ende ghenen sanderen Dat gout ō
sijnre edelheyt wille soe isset een coninclijc ghift te bi
den welcken dat bewesen wort dattet tijnt een comine
is ende dat hem dat betaemde Ende dat wyerooc was
een priesterlijcke offerhande. ende dat tijnt dat was
een priester welcke nye ghelijcken was Met mirre
soe plaghen die oude die dode lichamen mede te bewy
den Ende cristus die comine ende priester woude voer
ons den doot aen gaen Ende wy sullen god offeren
dat gout der minnen daer omme dat hi ons minnen
die groote pine des lidens aenghinc Ende wyerooc
des oetmoedighen loofs voer danckbaerheyt. ende des
medelidens bi ouerdencken sijns doots O goede
iheſu ghift ons di soete minnen ende met di te mede
liden dat wi di inden hemel ewelic moetē anscouwen

A M E N

Maria heeft haren soen
gheoffert inden tempel

Lucas i. capittel

Nden voergaende capittel so hebben wy gheheert

hoe ypristus vander comingher was ghenaenbedet. nv voert meer laet ons horē hoe hi īdē tēpel ghebroght was Optey yl. dach van sijnre gheboerten soe wech maria totter hoechyt hoerre purificatien dat is tot hoyer kerctganc Mer ter was hoer van ghenen node. wāt si sonder manne s ghemeenscap ontfangen had nochtan soe woude si doen haer purificatie. wāt si dye ewe volgen woude op dat si voer ghē/ ouertreetster der ewen ghoerdelt en soude werden Si en was ghē breecster ō ewē. want si naerstelic alle die ghebode der ewen hielt. waer om dat si bīder archen des testaments ghefiguert wort. in welcken dat alle die gebode der ewē beslote wāren Inden arche waren ij. tafelen moysi in welcken beschreuen waren die ghebo den goods. die ic hier om leringhe wille der ghenre diet lesen selken toe sel scriuē eñ met eē corte glose verlichten Dat eerste ghebot is. du en selste ghen vreem de goden aenbeden Dat ij. ghebot is. du en selste den name goods niet ydelic in uwen mont nemen Dat ij. ghebot is. du selste die heyligh e dagh e vieren Dat iiij ghebot is eert vāder ende moeder Dat v. ghebot is. en wilt nyemāt doot slaen mit woerdē noch met werken Dat vi. ghebot is en wilt ghen onaysche

Dat y· capittel

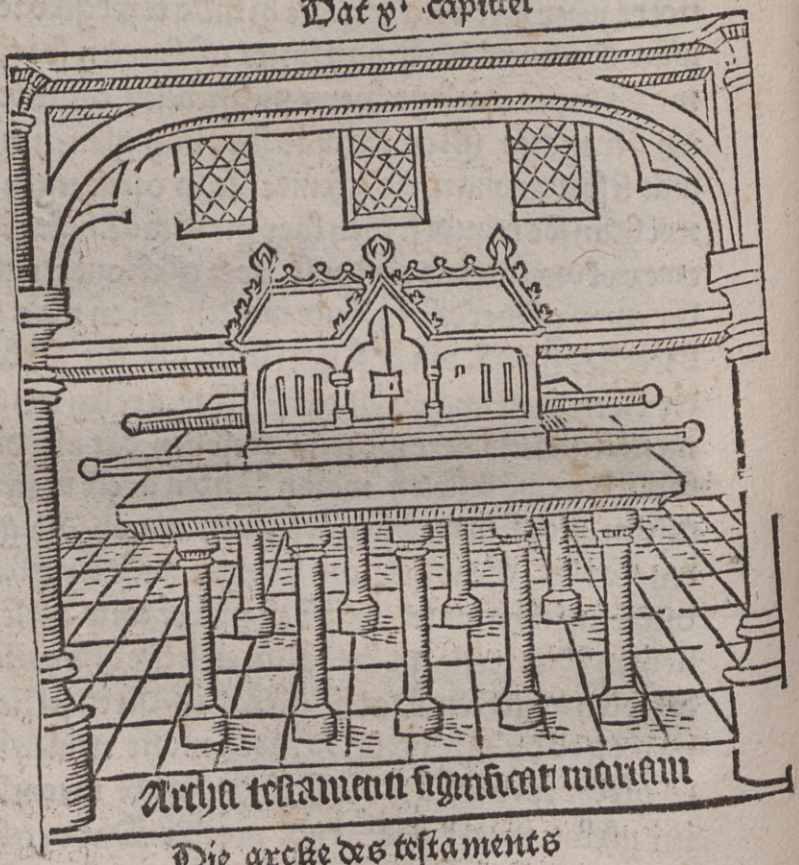

Die arcke des testaments
betekent mariam

Exodus xxxi. ca.
doen Dat seuende. du en selste niet steelen Dat archte

du ey selste ghey valsch ghetuych ghenen Dat ne
ghende ghebot is. du ey selste nyemant goet beghere
Dat tiende ghebot is. du ey selste nyemants bedghe
noot beghern Alle dese goods ghebodey die hyelt
maria naerstelijc. ende daer omme soe be teylet haer
die arche des testaments Die arche des testaments
hielt oec dat boec der ewey Ende maria hadde gaer
ne die boeken der heyligher scriften Jn die arcke
was oec die wede aarons die wel eer bloeyde. ende
maria die reyne maghet bloeyde ende brocht voert
die ghebenedide vrucht haers buycs Die arche die
hadde oeck beslotey eey goudey cruycke met manna
dat was hemels broet Ende maria die brocht ons
totter offerhande dat warachtighe mana des hemels
Die arche die was vandey setthim ghemaket dat on
wtbaer is Ende maria die ey was nye ghecomey
tot wttinghe of tot puluer Die arche hadde andey si
dey vier ringhey Ende maria die droech jn haer die
vier doechdey cardinael die gheheten sijn machtich
heyt. ende vroetscap. ende starcheyt. ende rechtuaer
dicheyt Dese sijn alre doechdey worteley ende beghin
Die arche des testaments die hadde aey hem twee
goudey ringhey daermense mede droech bi welcken

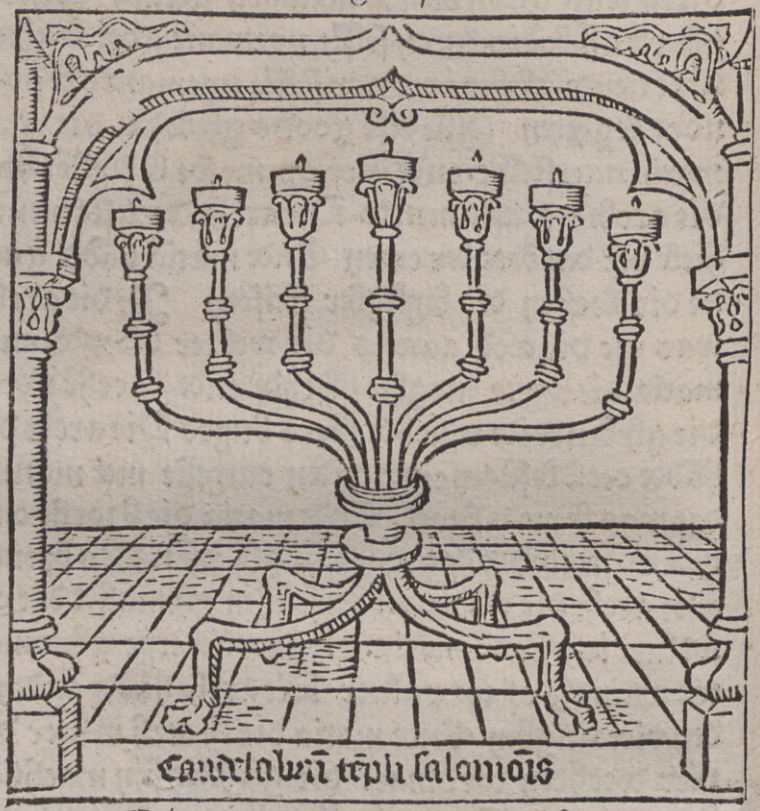

Candelaer tẽpli salomõis

Die candelaer des tempels salomons
metten seuen lampen

Exodus xij. esn xxx. vij. esn xl. capittel
in marien hr tepliet die minne die si droech tot gode

Hosted by Google

ende tot haer alre naesten Die arche die was so wel
van binnen als van buten vergult Maria blincke
de van buten ẽ̄ van binnẽ met doechden Ẽ̄ daer ō so
is si voer bewesen inden goudẽ candelaer die tot ihe
rusalem inden tẽpel lichtede daer seuẽ barnende lam
pen op stonden die in maria voer bewesen die seuen
werken ō bermherticheyt. welcke dese sijn Die honge
righe te spisen. die dorstighe te lauen. die naecte te cle
den. ende te nemen in die herberghe dies niet en hefte
die sieken te vanden. ẽ̄ die ghevanghen medelidende
te verlossen. die doden te begrauen ende die te dienen
dat ghẽ̄ dat nootlic is. nyemant en twyuelt dat dese
werken ō ōtfermhertichevt i mariẽ nz en warẽ van
welckẽ seker is dat si eẽ moedt ō bermhertichevt was
hoe soude die moedt ō beruhertichevt nz veruullẽ. hoe
ẽ̄ soude die cãdelaer nz lichtẽ die mittẽ godlikẽ vuer
ontsteken was si is die cãdelaer. si is die lãtaerne si
is die bernende lãpe ōtsteken mittẽ ouersten licht. si is
ghekeel blikende ẽ̄ ghekeel lichtende. si is die blinc
kẽde dagheraert schimẽde als die sone. si licht si blinct
boven alle die sterren der hemelen. si is die mane des
nachtes der werelt ende dat licht der enghelen Dese

Dat kint samuel is gode ghoffert

Dat eerste coninghen boec i. capittel

kandelaer ende haer kaersen ereyn wi soe wanneer dat

wi in horen hoechheyt te lichtmisse die barnende kaersen draghen Xpristus marien sone is die barnende kaerse om dierehande materie die inder kaersen ghevonden werden. want inder kaersen is dat lemijt. ende was. ende licht. alsoe is in cristo vleysch siele ende ghewaer godheyt Dese kaerse is gode gheoffert voer dat menschelike gheslacht. bi welcken die nacht onser donckerheden is verlicht Dese offer hãde deser alre heylichster ende glorioester kaersen is weleer inden tijde samuel voer ghestiguert die onvruchtbaer anna elkana wijf en hãd ghenen sone ende om een kint te hebben ende god biddende soe screyde si naer stelic Ende daer om soe heeft god anna enen soen ghegheuen die onvruchtbaer was teghen der naturen Ende maria die heeft hi enen soen in gheblasen bouen die loep der naturē. anna die offerde harē sone ende si hiet hem samuel Ende maria offerde haren sone sinen vader ende si hiet hem ihesum. anna offerde haren soen die voer die luden vechten soude Maria offerde haren sone die die werelt beschermen soude Anna sone die wert na versmadet Marie soen wert totter dot ghevoerdelt. ende dat was dat simeō prophteerde alsus. dat dat swaert haer siele doersnyden soude

Die afgoden verdoruen ende vielen
aen twee stucken doe ihūs in egiptē quā

Matheus ij. capittel
Nden voergaende capittel hebben wy ghehoert

Hosted by Google

hoe dat cristus ghecoffert was. mer nv so laet ons horen hoe hi in egiptē ghebooghē is Die coninc herodes socht te dodē ypm̄. mer ioseph is bi dē engel verma net dz hi i egiptē hē bergē soude Ter stōt doe ihesus maria sijn moed en̄ ioseph in egiptē quamē soe verdruē alle die afgoden en̄ beelden En̄ dit hādde ihe remias die van egiptē te vorē gheprophēert doe hi in egiptē in ghevanghenisse ghesleyt was. want doe die van egiptē den̄ propheet beliende soe versochten si an hē ofter enighe dinghen toecomende waren die hem seyde dat een magher in toecomende tidē eē kijnt winnen soude Ende dat dan alle die afgoden vallen ende verderuen soudē. en̄ daer om so oerdeldē si dat dat kint machtigher dan die afgoden wesen soude En̄ si maectē daer ō een magher mit een alte suuerlic lien kint. en̄ deden die godlijcke ere na haer manierē en̄ doe daer om tholomeus ghevraghet wort waer ō dat si dat dedē. soe antwoerde hi dat si alsulcke pro phecie die veruult soude werden verwachtēde warē Dese prophecie die die propheet voer ghesept hādde wert doe veruult doe ypūs mit sijnre moed i egipten quā. wāt alle die afgodē en̄ beelden vielen vā egip ten en̄ bewesen daer mede dat een magher een kint ge

Egipty tcarnit pnagnē ūgīs aī pnew

Jn egipten maecten si een maecht
beelt met enen kijnde

Psalmus xxxviij. esi lxx Esi ezechiel xx. ca
haert hadde Dat selue in moeyses ende pharao inden

breckinghe hamons sijnre gods eñ sijnre crooney pharao die cominc van egipten hadd een comincklicke crone : Jn welckey dat beelt van hamon sinen god in ghehouden was Die van egipten hadden een prophecie dat een iodey kint ghebozen soude werden bi welckey dat ioetsche volc verlost soude werden. eñ egipten verderuet Daer o ghebiet pharao dat die iodē haer sonē verdrencken soudē op dat hi also dat kint dat hi ontsach dooden mocht Daer omme ontfinckt iocabeth ende haer de eney soey ende verbergh hem drie maendey in haren huse. ende doen si hem niet langher bergē ey mocht soe sette si hem inden vloet beslutende hem in een kistkijn ghemaeckt van bieseñ Ter seluer vren soe ghinc pharaons dochter wanderen bider vloet ende dat kint vindende alsoe suuerlic wesende soe verwoes si hem tot enen sone ende dyen si op voeden de de Moeyses hē hietende bedenckende hem die cominc te presenterē o te besiē. welcke pharao sijn crwē opt hoeft settēde. welckey hi ter aerdē werpende ghelijc bracht dat siende een der bisschoppen vandē afgodē riep dit ist kint dz god os o dood te slaen geweseñ heeft eñ doe hijt dood slaen woude o toe eē sweert wter scheyde getoghē hadde seydē so mige dattet kint van onwetenscap

Moeyses werp pharaons crone ont
ewee ende brace

Exodus ij. capittel
ghedaen hadde Ende des tot eenen lutteghen soe gauen

si dey kinde barnede coley. die welcke dat kint in sine
monde werp. ende alsoe is moeyses bider verhen
gheniſſe goods verloſt ende onthouden ende leefde
Moyses is bi gods verhenghen verloſt van pharao
dootſlach Ende ihſus is bi goods verhenghen ver
loſt vãde ſweerde herodes Moyses is gheboren dat hy
die kinderen wt lepde ſoude vã egipten Xpus is meſche
ghenoemde dz hi ons neme ſoude vand helle Moyſes
brac des cominces god vã egipten mit der crone Xpus
brac die afgoden van egipten Deſe verderfniſſe der
ioden betekende dat beelt dat nabugodonoſor in de
ſlape ſach Deſes beeldes hooft ende hals dat was vã
goude. die armen ende die borſt was van ſiluer. dye
buyc des beels ende die dyen van deſen beelde waren
van metael Ende die benen ſceenen te weſen of te heb
ben die materie van yſer. ende dat een deel der voeten
was aerden. ende dat ander deel ſchyen yſer te weſen
ende vanden berghe was een ſteen vanden berghe ſon
der mãs handen ghehouden eñ hi is ghevallen op die
voeten van deſen beelde dat hi verderft ende altema
le tot aſſchen ghebracht Ende daer nae ſoe wies dye
ſteen toe enen alten groten berghe Deſen ſteen dye
betekent oeck jheſum criſtum den goods ſone

Nabugodonosor sach een gwot
beelt in sinen slaep

Daniely. capittel
die tot behoudenisse des menschelicke gheslachte ghe

tomen is inder werelt. een steen ghehouden vāden ber
ghe sonder handen Cristus is ghebozen vā maria son
der manlijcke ghenoechlijcke of te talken Desen steen
alsoe ypūs heeft verdruen alle die afgoden vā egip
ten hoe dat si warē gout of silver des ghelijc verderf
hi metalen eñ ysern. eñ heeft ghebrosten die ghebac
ken aerde Alle dese materie voerseyt waren in desen
beelde. ende alle die afgoden vielen ende verdruē vā
wat materien dat si waren Eñ na dyen dat dit beelt
aldus verdruen ende te niet ghebracht was soe is
desen steen tot enen groten berch ghewassen want na
dyen dat die afgoden verdruen sijn so is dat ghelo
ue ypī ghewassen. ypūs daer nae in iudeen weder om
comende. wies bi gode inder outheyt eñ wijsheyt eñ
ghinc voert inden doechden voer god eñ den mēschen
ende wies daer nae in sodanigher bergher ende gro
ten dat hi ouermits sijnre ōmetelheyt veruullet heeft
die werelt eñ den hemel Eñ wie sal op climmē inden
berghe des heren anders dan die onnoselheyt van handē
eñ reyne van hertē. dese sellen ypm sien. dese sellen die
benedixie ontfanghen vanden here. eñ die barmher
tichevt van gode sinen heylghenoet.

A M E N

Xpristus is ghedoopt van sinte
iohan inder iordanen

Matheus iij. capittel

Nden voergaende capittel so hebben wy ghehoert hoe

xpūs in egipten gheuloghen is. voert laet ōns hōren
hoe dat hi van sinte iohan inder iordanen is ghedoept
Doe hi begost hadde dat xxxste iaer sijnre ouerheyt
soe is hi ghecomen totter iordanē dat hem iohannes
doepen soude Xpūs die leuende goods soen en behoef
de des doepsels niet mer onsalicheyt des menschelikē
gheslachtes woude hi ghedoept werden Ende op dat
hi ouermits bewerē sijns heyligen lichaems den wa
teren macht woude gheuen dat een mensch daer ī ghe
doept en̄ gezuyuert wesende ī dat rijc ō hemelen gaē
mocht Dit is voer ghefiguweert in dat metalen meer
dat is dat waterual dat tot iherusalem voer des in
gancs des tempels was gheset Die priesteren die dē
tempel ingaen souden hadden van noots weghen hē
te wasschen in desen waterual. alsoe ist alle menschē
noot dat si eerst ghewasschen werden bi den doepsel
die gaen willen inden hemelschen tempel des heren
Mer het is te mercken dryerhande doepsels des wa
ters des bloets ende des viers Met den doepsel des
bloets soe werden wi ghedoept int liden der martele
en Met doepsel des waters werden wi ghedoept met
onder doepen des waters Met dat doepsel des viers
werden ghedoept die menschen met gracie des hey:

ayare eneñ i q̃ ingressu i tẽplũ lauabãtur

Dat metaleyn meer

Exodus iij. capittel

lighen gheests Ist salte dat een menschr gheen doepsel

ey hād ende met opset doepsel te ontfanghen. stoe
hi hi waer ghedoopt in sine graeie Daer om isset van
node dat doepsel des waters of des bloets den ghenē
die gaen wil īnden hemelschen tempel des heren
Dat doepsel des waters sal ghschiē in puer water
eñ nz ī wijn. noch in melc. noch in enighe and mate
rie Eñ dat latonē meer of te waeruat was ghema
ket vā cloc spise in welckē die wercludē alrehande
metalen te mēgē pleghen Eñ also machmē in elker
spraken die woerdē nz spreken. mer nochtā so salmē
die approbeerde formen wter woerden houden Alle
mēsche mach dat doepsel in dyen dat hijt denct te doē
dat selue alsoe die kercke dat heeft ingheset ghedaen
te worden Item twalef ossen dye droeghen dat me
talen meer. want yñ. apostelen hebben dat doepsel ghe
breydet ouer alle die werelt Ende ten is niet af ter
te laten dat dat waeruat of te dat metalen meer sco
ne was omme ghedect ende verciert was met vrou
wen spieghelen op dat si hem souden spieghelen ende
sien die indē tempel ghegaē warē oft si enighe smet
ten of te onbetamelicheyt aen hem hadden. eñ bi dat
water beteyckent dat dat doepsel volmaecthevt der
consciencien behoert wanbehaghen der sonden ende be

Naam die wieſch hem ſeuenwerf eñ hi
is ghereynicht vander malaetſcheyt

Int iiij. boec der comingē v. capittel
wouwe der herten Daer om ſoe ſeyde ſinte iay kapē

ta tot sommighe phariseen die hi tolten doepsel gaen
sach sonder bewouwe. ghi traghe eñ laten 8 venijns
wormen hoe seldi vlien moghen dy woen des toec
mende rechters ghi die dat doepsel ontfanghet ende
ghheen bewouwe en hebbet Die dat doepsel ontfanget
met bewouwe sijns herten die were ghereynicht van
alder besmettinghe der sonden Dit is voer bewesen
in naaman van syrien die wonderlijen inder iorda
nen ghereynighet wert vander lazarien Want hi eē
heydē was ende ghheen iode ende god niet en kennede
nochtā soe quā hi tot elizeum den prophete om gene
singhe eñ ghesont te werden Eñ wt ghebode van'eli
seus soe wert hi seuenwerf inden iordanē ghewasschen
eñ soe is hi ghereynighet vā alre lazarien Elizeus he
uet beteyckent bi die seuenwerf wasschinghe des wa
ters der iordanen dat biden doepsel of soude werden
ghewasschen dye seuen doetsonden Dat vleysch van
naaman is bider iordanen ghemaect als vleysch
eens ionc kints. also werden die sondaren reyn by
den doepsel als kinderen Eñ waert dat si ter stōt eer
si weder sondichden storuē so soudē si sonder enighe
belettinghe of wederstoet gaen in dat rijcke der heme
len Eñ dat wert inwendelic bewesen in dyen dz die

Die iordane is verdroecht inc
ouergaen der kinderen van yſrahel

Leuiticus xiij. ca. eñ iosue v. ca.
hemel op ypñ open ſtone hoe hi van ſint iaꝛ ſinder

iordanen wepsel ontfinc Soe wie dan int rijc der he
melen gaen wil die en mach daer niet ingaen ten si
dat hi eerst ghedoopt waer Dat is voer ghefigureert
wel eer inden ouergane der iordanen doe die kinde
ren in ghinghen in dat lant der beloften soe ghinghen
si eerst ouer die iordane dat die figuer des doopsels
is. alsoe moetē si alle gaen doer dat bat des doopsels
die begheren te comen tot den warachtighen lande der
beloften Die arche des testaments die int middel der
iordanē stont betekende ypm die inder iordanen ge
doopt soude werden Ende arche soe was oec deutero
nomius dat boec der ewen Ende die selue god is men
sche ghewordē die dē iodē dat gebot gaf Ende ar
chen soe waren die x. ghebodē des heren want die sel
ue god die die x. ghebodē gaf settende dat doopsel
Die arche was ghemaect van hout thebin dat onver
baer is Ende dat lichaem cristi al was st ghestoruen ēn
begrauen ten stane niet Die arche was houten ēn bu
ten was si vergult. ēn in cristo so was die godheyt
inder doot ende inden leuen altijt vereniget Die xij.
stenen der ghetuychnisse sijn die xij. apostelen die dat
doopsel ypī ouer alle die werelt ghetuycht hebben ēn
verbreydet ouer alle die werelt

Cristus triplicater fuit tẽptatus a dyabolo

Dryerleye soe was xpristus vandẽ vyant becoert

Matheus int iij. capittel.

Nder voergaẽde capittel hebbey wi ghehoert

Hosted by Google

hoe ypūs van sinte iany ghedoept was. nv voert so laet ons hoeren hoe dat hi vanden duuel bekoert was Nae den doepsel is ihūs gelept vanden gheest inder woestinen wt instorten des heyligen gheest Dat welc ke op dattet te lichter verstaē mach werdē so laet ōs daer of een exempel sien. dat voert leyden ey wert nz tot alre voergaē Het plecht oec somwijl inleydinge wel te beteyckenē of wtleydinghe Moyses die leyde die kinder vā ysrahel wt egiptē. enn daer ō soe en ver mocht hi dat niet dat hise op sinē ruggh droech. enn alsoe ey droech die duuel ypm̄ niet bōder lucht ley: dende. mer openbarende inder formen eens menschen heeft hē mit sconē woerdē gheraden met hem te gaen Xpūs woude om onsen wille bekorīghe liden. enn alsō hē consenterēde soe is hi met hē opten tēpel enn opten berch ghecommē Xpūs woude bekoert werden om onser bekorīnge will op dz hi bewisen soude nyemēt in deser werelt sonder bekorīghe te wesen. ist sake dz ypristus die leuende goods sone bekoert woude wer den nyemant ey darf daer om menen dat hi sonder bekorīghe leuen mach. enn ist sake dat een mensche by auenturen vander bekorīghe verlost wert ter stont soe wert hem vanden duuel een ander bereydet

Daniel destruxit bel et interfecit draconē

Daniel verderfde bel. ende.
hi dode den drake.

Daniel iiij. capittel.

Eñ daer om so en is eyns niet alleen met eenre on-

wecht bekoert. mer van dryen. want die duuelen
ons bekoren mit menichuoudigher der ondechden
ende ten waer salte dat god den mēsche niet ghegeuē
en gaf sijn bewaringhe ende der enghelen so en mocht
die mensche die niet ontgaen. want alsoe die radre
of dat schijnsel d sonnē vā veel stofs volschijnt te we
sen. alsoe is die werelt vol vanden duuelen. ende tis
te mercken dat die bekoerder cristi voer ghset heeft
dzye sonden. dat sijn gulsichept. houerdye. en ghye
richept Na dyen dat ypus xl. dagē en xl. nachtē ge
uast hadde. soe vermoede sathanas dat hi hongherich
was Die bekoerder pleecht den mensche meest te beco
ren mitter sonden daer hi hem meest toe ghneyghet siet
en daer o ouerdacht hi in hem dat hi hē vander gul
sichept bekoren woude Die bekoerre plecht den mēsch
mitter gulsichept eerst aen te gaen. want hi veel lich
telijcker in sonden valt en veruult wesende dan absti
nerende En daer om bekoerde hi onsen eerstен vader
bider gulsichept die verboden was En dat heeft wel
eer daniel voer ghefigureert inden afgod bel ende in
den draeck In babilonien so wert dat beelt van bel
den afgod ghoefent om des wille dat men seyde dat
hi veel etē en drinkē mocht Alle dage so offerde mē

Dauid ingaat goliam philisteū

Dauid die verwan golliam
den philistijn

Dat eerste coninghen boec viij. capittel
hem die broden van vij mateu. ende vi. canneu wijns

ende dat ghecoecke vleyſch van xl ſcapen Die prieſte
ren ghinghen des nachtes onder die aerde totten af
god haer wiuen ende haer kinderē met hē leydē ende
verteerdēt alle. welcke voetſtappen dat daniel vant
bidē ſtweyē der aſſchen Ende bi dē prieſterē oerlof do
de hi die prieſterē. ende verderfde bel Ende daer lach
oec enē draec in eēre ſpelūcke. welcke alt volc voer
was verueert Ende tot eē ſelker vre ſoe droech hē dye
prieſter ſijn ſpiſe. welke ſpiſe hi danckaerlic ontfan
ghende altijt daer bleef Daniel maecte enē kal vā pec
vā vetticheyt ende vā haer Ende bi des conincs oerlof ſoe
werp hi dē kalm des draks mōt. vā welkē doe hi dey
kal ter ſtōt ghegetē hād is hi gheborſte Ende ſo ſijnbey
de die verſlinders verdruē bi daniel Daniel die bey
de deſe gulſicheyt ter aerdē maecte. heeft ypm voer be
weſen die die beedinghe ā gulſicheit verwā ypſ ver
wan oec dē duuel die beedinge ā houerdyē Ende dat
is wel eer voer beweſen in dauid indey neerſlach vā
golias Golias die bewende hem ſoe houaerdelijcke
van ſijnre ſtarcheyt ende vermoede ſijns ghelijc nye
mant te weſen om der yſraelis kinderē Ende dauid
werp hem ter aerdey mit eenre ſlinghere ende cuermits
hulpe goods verſloech hi hem met ſijns ſelfs ſweere

Dauid mitten vrlū et leouem

Dauid verſloech den beer eñ den leeu

Dat eerſte comingheen boec xviij. capittel

Dese houaer dighe golias houdet in hem die figure van luaifer die hem gode ghelijc begheerde te maken

in dat rijcke der hemelen Ende dauid die harder die verslaech desen gygant dat betyt̃ē ypristū in dye bekeringhe der houaer dyen sijn onderseydē ende o uer al generael. want si regneert ouer al ghelijc on der den leeken ende den gheestelijcken. want dicke soe verwinnē hem die ydel glorie ende die begheerte des menschelijcken lofs. ende gheen ander ondeechden ver winnen en moghen. wāt die wijl so soudet een houaer dicht hert onder een snode cleet soe wel. als onder eēs keysers gulden purpurē cleet Derdewerf soe ghinck ypristus den vyant te houē in die bekeringhe der ghie rickeyt. ende dat is by dauid voer bewesen in den neē slach des leeuwen ende des beers Ghenoechlijc soe be wysen leeuwen ende die beeren ghyerickeyt. want si weef doen in dyen dat si schapen namen Dauid dienā weder sijn schaep ende hi verstoech die wouers Xpūs die werp van hem den vyant sathanam in dyen dat hi die bekeringhe bouen ghinck. ende sathanas alsoe van hem verworpen so quamen tot hem die enghelen ende dienden hem alsoe een seecht neckende dē duuel manlijcke tegheen vecht die sal voerdacht wesen des dienst ende der ghesellschap der enghelen

Magdalena penituit in domo symonis

Maria magdalena dede penitencie

Lucas i. capittel

Nden voergaende capittel soe hebbey wi ghehoert hoe

dat die duuel ypriſtum̄ bekoerde. ende nv veruolgen
de ſoe laet ons horen hoe dat criſtus mariam magda
lena vanden horen ſonden heeft ghenomen Jn dat be-
ghinſel van ſijnre predikinghe ſoe heeft hi dit ghelupt
wt ghegheuen. doet penitencie dat rijcke der hemelen
ſal v ghenaken. ende bider penitencie ſoe heeft hi ghe
predikt die openinghe des rijcs der hemelen Dat ſchijnt
in mariam magdalenen der ſonderſten die vol was
van ſeuen duuelen dat is ſeuen doetſonden die ouer
mits bekouwe ende penitencie wt haer ghedreuen ſijn
eñ ouermits der verghift vanden ontfermhertichept
goods Daer om en ſal ghеen wanhoop vander ont
fermhertichept goods ſijn. wāt god is bi alle die ha
re penitēcie ontbindē Noch wept hi al. die penitēcie
doē dē rijc vā hemelen dē voer ſijn toecoēſt nyemant
penitencie doēde ghеſchien en mocht Dit is wel eer ge
figureert bidē comine manaſſen dyē god bi penitē
cien vanden vanghenиſſen tot ſinen rijc ghewepē heeft
Manaſſes hād god ouermits vele ſondē verworne
ſijn propheē doetſlaēde eñ hē voer nē houdēde. alſoe
vele propheē die hē wederſpraken heuet hi ghedoet
op dat hi die ſtratē vā iheruſalem met der propheten
bloede wel verwede. ende hi liet den propheet yſayam

Dat viij. capittel

Manasses egit pñiam in captiuitate

Manasses die dede penitencie
inder vanghenisse

Dat. ij. paralipomenō xxxiij. capittel
mitter houter saghe middel doer sijdē die hem van si

ney sonden berispede. daer nae veel sonden so is hi vā
sijn ypāden gheuanghen esi in elenden versent esi tot
ten karcker ghesent Esi doe hi inden karker was
begonste hi penitencie te hebben esi te bewenen sijn ge
daen sonden. ende aenbede den heer met bitteren tranē
Ende seyde Ick hebbe ghesundighet bouen dat ghe
tal des sants der zee. ende ic en bin niet waerdich aē
te scouwen die hoechept des hemels om die menich-
uoudicheyt mijnre misdaden O alre ontfermhertich
ste god ic hebbe dinē toernevererwet ende quaet voir
v ghedaen ende onbehoerlijcke dinghen Onsen here
die ontfermde sijnre ende hi heeft sijn goedertier-
heyt bewesen ende heeft ontfermhertelijc sijn penite
cie ontfanghen. want hi hem vanden karcker verlos
set heuet. ende heeft weder om sijn rijc van iherusalem
ghewesen Hi desen manasses soe wert die quade son
daer beteyckent die sonder anxt sondicht soe were
ghetroest dat hi god niet en acht. hi cruet die pro
pheten des heren die hem berispen. so wanneer hi die
predicacien ende die doctoren versmadet te horen
Ende alsoe langhe als sodanighe sondaer in doetlijc
heyt sonden bluet so langhe wert hi ghetroest al. o. ī
des duuels vāghemisse te wesen Esi ist oz hiwt al sijn

Die vāder des huysgheſins ontfinc
ſineyn verlozen ſone

Lucas vi. capittel
re hertey penitencie doet ſo is die here bewyst ſijnre

tonderstaen ouermits sijnre barmhertichept Die selue meent god in sijnre paraboleyn die hi nae dyen dz sinte lucas beschrijft en seyt vandē ouerbrengheden soen die vā sinen vader gaēde in verrē lande alle sijn goeden onaysechelic verteerde En nae dyen dat hy behoeftich wert so quā hi tot eēre hāde dorp en aldaer was hi bi enē man ende hoede sijn verckens Dese ouerbrengheden soen beteyckēt den sondaer die vā sinē hemelschen vader treet soe wanner dat hi dootlicke sonden dicht En dan soe is dese quāde soen in verre landen. wāt nādē propheet soe is die salicheyt verre vanden sondaer Ende verdoet sijn goet onaysechelic soe wanneer hi sijn sinnen ende crachten ter quaetheyt keert En dan soe is hi bi enen man dats luafer ende hoedet sijn verckens. want hi mit sinē sonden spiset die duuelen Hier nae soe is dese sone ghecomen tot fulle hongher dat hi mit draf begheert sinen buyc te vollen En tot hē selue wedercomēde begonste hi penitencie te doen wāt dat behoef ende die noot hem daer toe dwanc En alsoe wert dese ouerbrēgēde soē ghedwōghen ouermits swelcken penitēcie ghelevet hi is ō tot sinē vad gecomē Die vad dā hē siende comē is hēte ghen ghelopē hem cussende en ombeuāghende En also

David die .de penitencie voer
sijn manslacht eñ voer sijn ouerspul

Dat ij. regū vij. capittel.
hoept tegheñ hem die penitenti doē ouermits voergaē

de graciey. ende ontfanghet hem bi sijnre ghenade sijn sondey vergheuede Dit is wel eer voer ghefiguweert in dauid den coninc die overspel ende dootslach ghedaen hadde in vria Ende doe hi berispet wert vande propheet nathan. ende hi seyde ic heb ghesondicht. soe was god bereyt goedertierlic sijn sondey te vergeue want ter stont doe hi seyde ic heb ghesondicht. soe ant woerde nathan god heeft dijn sondey overgheset en vergheuen O heer hoe groot is dijn goedertierenheyt ende onsprekelic die ghenen sondaer en verstaetste van hoedanigher condicien dat si sijn Du en hebste peter niet verstaet. noch thomas. noch paulo. noch achab. noch manassey de moerdenaer. achior noch zacharian. die van nyneuey. ende die samaritane noch ruth. noch raab. die overspeelster. noch theophilum. noch gubertum. noch thaydey. noch marie van egipten enucheum simō cornelis. noch ezechia en magdalenam. longinū. noch marien moeyses suster Daer om en laet ons niet mistroestich wesen om onmenschelijcke der sondey. want wy soe menigher hande tughe hebben sijnre bermhertichevt O goede iheſu ghif ons ghewaer ende volmaecte berouwenisse ende penitencie te doen voer onse sondey Amen

Cristus flevit super civitatem illam

Cristus die screyde op die
stadt van iherusalem

Lucas xix. Johannes xij. ca.
Dese voergaende capittel so hebbey wi ghehoert

hoe die bekeringe magdalene geschiet is. nv vernuolghende soe laet ons horen soe wat hi xpm̄ inde palm dagh gheschiet sijn Jn dyen dagh soe vielen drye merckelike dinghen die wel eer by drye figuren bewesen waren Doe ihesus die stadt van iherusalem sach soe screyde hi Met lof soe is hi ontfanghen. ende die templuden die heeft hi wten tempel ghedreuen. Eerst soe is te mercken dat doe ihesus die stadt sach dat hi screyde medelidende der stadt vander ontsaghelicheyt die hoer naekende was Dese voergeworde screydinghe des heren is wel eer voer bewesen inden beclaghene van ieremias. die beschreyende was die verstoringhe vander stadt van iherusalem by dyen van babilonien. alsoe beschreyde ihesus die toecomēde verstoringhe vander stadt van iherusalem die gheschyē soude bīden tomeynen Ende alsoe selken wi screyen wt medelidē ouermits exempelen xpristi. want wi sien onsen naesten belast of belast te werdē die veelmeer mede te lidē vā tijtlike goede te gheuē. want dye mē enen ander medelidende is het schijnt dat hi van hem seluen gheeft. wi selken medelidende wesen metten ghenen die ons misdeen. ende onse vyanden Bi exempelē xpi die mit sinē viādē medelidēde was twaer ma

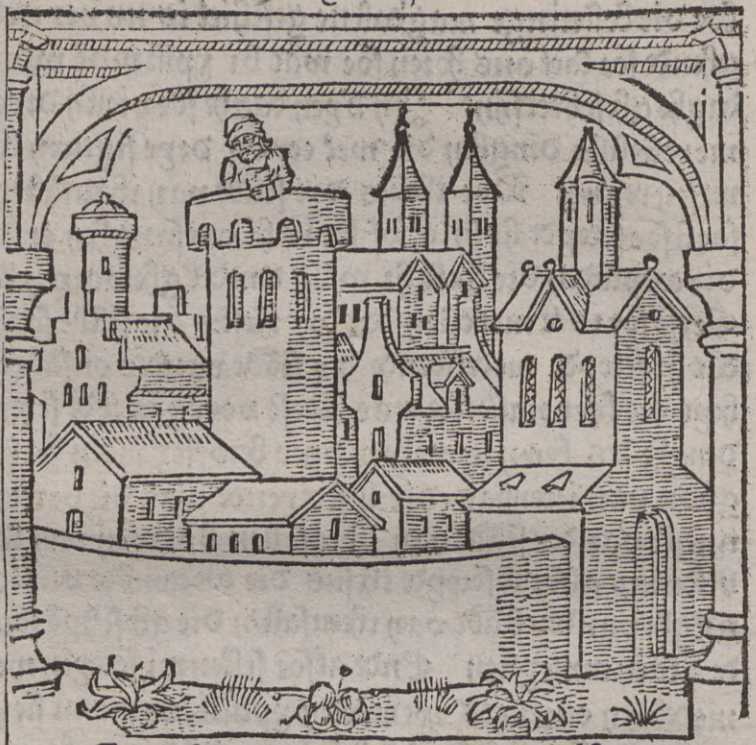

Jeremias lamentabatur super ihrlm

Jeremias die beschreyde die stat
van iherusalem

Trenorum derste
ghelijc dat die gracie ende ghenade niet verwonnen

en soude die wt alle sinen herte̅ can die bedzucken me
delijden te wesen Tis ten anderen male te mercken dz
dat volck met loue moetede of teghen ghinck Ende
dat is voer by dauid den comine ghefigureert. welke
dat volc mit loue teghen ghinc nae dyen dat hi goli
am verslaghen hadde. ende si songhen tot sinre eren
enen sanck des loues. si gauen saul dusent. ende toe
screuen dauid tien dusent Dauid voer betekende on
sen heere̅hesum xpristum die loue̅ ghinc goliam. dat
is den duuel onse weder partye Dese waracht ighe da
uid dat is cristus is menichuoudelick ghecert inden
palm dagh inden toeloep der scaren Somighe riepen
Osanna. dat is godlike eer si dauids soen Die somi
ghe songhen Ghebenedijt sijt stu die daer comet inden
naem des heren Die sommighe seyden dat hi coninck
van ysrahel was Die sommighe liepen teghen hem mit
bloemen Die sommighe liepen teghen hem met palme̅
Die sommighe die spreyden haer clederen inden wege̅
Inweyndelic en̅ wonderlic soe wort iherusalem ghe
heten dat licht des vreden bi welken die ghetrouwen
sielen ghecestelic beteykēt wert Tot desen is xpristus
tot allen tiden bereydet te comen Ten derden is te mer
ken dat god die ghesel maecte van cleynen coerden

Dauid die is ontfanghen mit lof
nae golias neder slach

Dat eerste comingben boec xiij. capittel
daer hi die copers ende vercopers mede wt den tem

pel werp. hi werp die wisselaers banckey omme. en de hi stortede hoer ghelt wt. want daer waren woeke naers. ende die colibisten. ende duuen vercoftey der pharizeen Dese voerghewerde ghselinghe is wel eer voer bewesen in heliodoro Die coninc zelencus heeft heliodoro sinen prince wt ghesent om te trecken tot ie rusalem ende om den tempel des heren te bewen Ter stont soe waren by hem twee starcke enghelen ende sloeghen heliodorum aldaer ter doot toe welc ghesciet wesende alsoe. soe waren die paerden ende die iongheslinghen wech ende en verschenē niet meer ende lietelu alsoe heliodorum welnae doot leggghende Mer ouermits bede owas den bisschop soe is hi weder te liue ghecomen Ende weder om comende tot den coninc selencum so heeft hi ghesecht Ist dat die coninc enen vyāt heeft welcke es doot dat hi begheert dat hi dyē senden soude tot iherusalem om dē tēpel des heren te bewen Heliodorus die was ghegheselt ō die bewūnghe des tempels Die ioden sijn bewest om des woekers wille Die phariseen hadden in den tempel gheset drye wisselaers ende colibisten die den ghenen die offeren wouden haer ghelt souden wisselen Ende want si nae dye wet moeyses gheen woeker nemen en mosten alsoe

Helyodorus flagellabatur

Helodorus die wert gheghesselt wāt
den tēpel hebben woude

Tweeste machabeorum iij capittel
namen si daer van olibia dat sijn cleyn ghiftē Si

ghieten dit colübia. te weseñ vighedruuen. noten appe
len. mandelen. hoenren. ganseñ duuē: eñ des ghelijcs
Ende alsoe bedecten si heymelic ende bedriechlic dye
woeker Ende si en mercten dese woerden ezechielis
niet woeker eñ alle oueruloedicheyt en salstu niet ne
men O mijn broeders dit woert wilt in v mit naer
stigher ghedach teniſſe verbergen Mer daer sijn des
te mi seer bedroeue huden veel tersten. inder heyliger
tertten die bedriechlic des ghelijcken bedecken woeker
doen. die en leuen niet puerlic onder minnen goods
mer onghiften dienſten gonſt ofte voerteecken
Dese sondighe swaerlic niet weghende dat woert go
des. leent niet daer van hopende Alsoedanighen men
schen sal die hem verworpen vanden hemelsche tempel
eñ sal wt wieden haer wortel vander leuen Daer
om laet ons studerē den tempel gods eñ die godlijc
ke oefeninghe alsoe te eren op dat wy niet ghe ghe selt
en werden vanden hem mit den ewighen ghe sel Laet
ons daer om achterlaten alle woeker eñ alle gedaē
te des woekers op dat wi niet verworpen en werden
vandē hem vāde tēpel ō toecomend glorien O goe
de ihesu leert ons alle dinc alsoe te verwaren op dat
wi mogē ewelike ingaē in den tēpel dijn reglorie Am

Cristus inādumat paschā cū discaplis suis

Cristus die at dat paeschlam
met sineu discipulen

Marcus xvij. capittel

Nden voergaēde capittel hebbe wi ghehoert vandē

palmdaghe. ende nv verwolghende laet ons horen vā
des heren auontmael ende sacrament sijns lichaems
Doe die tijt naliende was dat ihesus die passie lijden
of aen nemen woude Doe woude hi setten voer een
ewighe memorie die heylighe communicatie. dat is
ontfanghenisse sijns lichaems op dat hi ons bewisē
woude sijn alre minnentlicste lieft tot ons Ende so be
haghde hem dat hi ons hem selven tot eenre spisen ge
uen woude Ende dat is wel eer in dat heylighe mā na
bewesen dat den kinderen van israhel vanden hemel
wert ghegheuen inder woestinen Grote minne schijnt
god den iodē ghegheuen te hebben. mer oneyndelijc
heeft hi ons meer ghegheuen Ende daer om soe heeft
hi den iodē alleen ghegheuen een figure des broots
Ende ons soe eyghenlijc heeft hi ghē figure Mer die waer
heyt des broets goods ghegheuen Dat hemelsche
broet manna dat scheen te wesen van wonderlijcker
naturen· want et inder radyen der sonnen weec wert
ende het verherdet bi den vier Ende alsoe smelt dat
heylighe sacrament ende vergaet in den ydelen herten
ende in den ouerighen herten so verherdet ende ē mach
nz af gaē Dat māna had in hē alle begeerte vā wel
lustē ō eenlikker spisen. mer dat sacrament heeft in

Die kinderen van ysrahel weert
dat manna gheghheuen

Exodus xv. capittel
hem alle begheerlicheyt esſ smalte der hemelscher spise

Die smake van manna wert verwandelt in alle
smaken des ghene die dat begheerde Mer die soetic
heyt cristi en is ghen smake des werelts ghelijck
Petrus die apostel die smakede van deser soetscheyt
inden berghe tabor. eñ ter stont soe begheerde hi daer
te wesen of te maken drie tabernacule ende aldaer
ewelicken te blijuen Moeyses die ghebiet den volcke
dat si voer den opganc der sonden wtgaen souden
Ende dat elc voer dyen dach een gomor. dat is een
seker ghenoemde mate vergaderē soude Des ghuiet
li miraculeel als dat die ghyerighe vraten meer verga
derden. ende wanneer si thuys ghegaen waren soe en
behielden si niet meer dan een gomor Des ghelijc soe
wie die volle mate niet vergāderen en mochte. wan
neer si te huys quamen so vonden si hoer volle mate
Ende des ghelijcs soe wie een cleyn deel ijn der ostie
ontfanghet. die en heeft niet min dan oft hise al gha
heel ontfanghen hadde Dat auontmael des heren is
voer bewesen int paeschlam dat des donredaghes te
voren haer parasseue. dat goeden vrijdach nv vanden
ioden ghehouden plach te werden Onse here ihesus cris
tus die ghebiet den kijnderen van ysrahel dat paesch
lam te eten met vreden ende met groter vroliche hey

Die xxiij dye a tny dat paeschlam

Exodus xvi. capittel

de hi woude vander eyghenschap dyer vany egip

verlossen Dit sacrament des heyligher outaers selle de ypristus doe eerst in. doe hi ons woude nemen vā der duuelscher machten Doe die kinderen van ysra hel dat paeschlam aten. soe waren si op ghescorten en de stonden. ende si hadden stocke in haren handen En de alsoo sellen die ghen die ten heyligher sacramente gaen op ghescorten wesen ouermits reynicheyt der herten ende des lichaems. ende houden stocken ouermits rechte vastheyt des ghelooues. si sellen recht op staen in dat goede leuen dat si begost hebben eñ hem niet weder en werpen inden slijck daer si van op ghestaen sijn Dat paeschlam wert ghegeten mit welk latuwe die bitter sijn. eñ wi sellen dat lichaem goods eté met bitteren berouwe Dat paeschlam en was niet ghekoket met water. mer liden vier ghebraden Eñ al so die cōmuniceert sal wesen vyerich van godlijcker minnen in dyen dat hijt weerdelijc ontfanghen wille Xpristus die heeft sijn heylighe lichaem onder die ghedaente des broets ende wijns ghegheuen. eñ dat weleer by melchisedech den coninc ende priester voer gefiguweert Vier coninghen die hadden die stadt daer abraham woōde bewest ende si hadden veel wefs en de ghemāghen met loths wech ghevoert Abraham ver

Melchisedech die offerde abraham
broet ende wijn

Genesis xiiij. capittel
volghede dese met den sinen ende die verslaende so is

hi weder met die gheuanghen tot hups ghecomen En de melchisedech die is hem teghen ghegaen ende offer de hem broet ende wijn Ende in desen is dat heylighe sacrament voer ghefigureert Melchidech die was priester des alre ouersten goods en hi droech dat tei ken ons heren ihesu xpi Xpus is een coninc die alle ryke gescapē heeft. ende hi was die priester die die eerste misse celebreerde Melchisedech die coninc ende priester offerde broet ende wijn Xpus die settede dit sacrament onder die ghedaente des broets en wijns ende daer om soe wert hi ghehieten een priester nāder ordinantien melchisedechs want dit sacrament in die offerhande vā melchisedech betekent wert Mel chisedech was priester en een coninc en prins in wel ken suuerlic ghefigureert is die priesterlike weerdic heyt Die priesterē mogē wel ghehetē werden coninc like princen want si in weerdicheden alle keyserlike princen te bouen gaen. si sijn ouermits der machten bouen alle patriarchen en prophetен. ende treden oeck in manieren bouen alle crafte der enghelen Die prie steren macten dat heylighe sacrament dat die engh elen niet doen en moghen. welcke dat die patriarchen ende prophecten oec niet doen en mochten

Jhesus sloech neder sijn vyandē
met enen woerde

Johannes xviij. capittel

Nden voergaende capittel hebben wi ghehoert hoe dz

xpūs sijn heyligh sacrament in stedē. nv verualgē de soe laet ons horen hoe dat hi sijn vyādē neē werp Doe iudas mittē anderē dat heyligh sacramēt ontfā ghen hadde soe is hi ghegaen eñ heeft een vergaderin ghe sijnre vyandē ghemaect O hoe groot is die goeē tierenheyt ende ghenade xpī O hoe groot is die quaet heyt eñ verwoetheyt iudas. xpūs die spijsde hem mit den sacramente sijns lichaems eñ sijns bloets Eñ hi wroch te in sijnre herten op hē vertademisse Xpūs we tende alle dinc. nochtās en woude hi hē niet mekdē noch sijn lichaem hem niet weygheren Jn welcken hi den priesteren forme woude gheuen sijnre commu nicatien Judas is wt ghegaen om die vyandē xpī te vergadere. eñ xpūs is ghegaen ter stede die wist op dat hi hem wachten soude Eñ sijn ghecomen ghe wapent mit swaerden ende mit stocken hem soekende inden duysteren mit lantaernen ende fackelen Jhēsus ghinc sonder wapen teghens hem ende vraghde met alle saftmoedicheyt wat si sochten ende stonden als wesen teghens hem ende doe si antwoerden ihesum vā nazarenum Die alre sachtmoedichste ende soetste ihesus gaf hem antwoerde. eñ seggende met oetmoe digher ende goeder tierē stemmen ende herten Jck

Sampſon die verſloech duſent man
met eens ezels kinnebacken

Judicum iij. capittel
Hier Dat welcke doe ſijt ghehoert hadden ſoe traden

ſi achterwaert ende veilen ter aerden bi hem als doden O ghi onſinnighe ioden wat baet v die veelheyt der manneu. want ghi ligghet neder ghewoxpen met enē woerde. eñ wat baten v veel ende menigherhande rāde dat ouermits eneu woerde ſoe veel duſent neder ghewoxpen ſijn. eñ wat baet v veruaerlīke wapeninghe die met eneu woerde ghexroeft wert onnut te weſen Ende en ſiet ghi niet dat xpriſtus machtigher is dan ghi allegader ſijt Of hi mocht te op v wel doen reghenen vier eñ ſulphur eñ v verderuē als zodoma ende gomorra Of hi mocht v alle te niet maken bidē waterē des hemels alſoe als hi wel eer dede alle dye werelt bi nae verdrencken. of hi mocht v in ſtenē verwandelen alſoe hi loths wijf dede. of alle met menigherhande plaghen als die vā egipten Of hi mocht te v verteren in puluer ende ſtof eñ aſſche. alſoe hijt eer van ſemacherib dede vā C. ende lxxx. menſchē Of hi mocht v doden metter haeſtigher wot als hy wel eer dede iudas ſoneu her ende onam Of hi mocht te v ghedoden hebben bidē engelſchen zweert als da uid ſloech dat grote volc Of hi mocht v ghreuen dye duuelen als hi in thobyas tiden dede die ſeuen mannen ſcare Of hi mocht op v vier ſendē dz v verteer

Sanger die sloech wot ses hondert
may met een ploech couter

Judicum iiij. capittel.
de als op thoze mit dē sinē eñ die tweewerf vijftich

manneu Of hi mocht alo wapeneu hebbeu laten
verteren biden tanden der wormen ghelijck als hy
heeft vertteert die coerden of die peseu der boghen des
heers van sirien Met alle dese of deser ghelijckte soe
mocht hi hem wel beschermt hebben hadde hi gewilt
Mer hi en wildese niet neder werpen dan eē weynich
Ende dat soe heeft hi ghedaen om dat hi hem bewisen
woude willichlic den versmaden doot te liden Ende
hadde ihesus hem willen weyghren ghi en soudt hē
niet ghuanghen of ghehouden hebben. ende doe ypris
tus bewesen hadde sijn victorie ende sijn moghentheit
doe gaf hi hem oerlof op te staen ende te vanghen.
Dese voer vertelde victorie ypristus sijnre vyanden
was wel eer in sampson. sanger. eñ dauid voer ghe
figureert Sampson verslocch dusent man met enen
kinnebacs been Sāger verslocch ses hondert mā met
een couter Jst dat dat dese ouermits goods hulpe so
veel vyanden verslooghen so en is niet wonderlic dat
soe veel vyāden voer cristo vielen Die scriftuer heet
dauid een alre weecste wormkeu des houts die noch
tans met enighen haestigen oploep acht hondert mā
nen verslocch Ende een hout wormken schijnt alte
seer weec te wesen wanneer dat mē wert ende noch

Dauid versloech acht hondert man

Dat tweeste coninghen boec
dat xxiiij. capittel
tans soe schijntet doer te lozen Also was dauid ons

sijn huysgheslin die alre goedertierenste Mer in sijn
rechte houden ende teghen sijn vyanden was hi die al
re hartste. ende alsoe was ypristus in deser werelt die
alre goedertierenste ende lidenste mer recht was hy
teghen sinen vyanden die alre scerpste hi ghinck om
ende conuerseerde sachtmoedelic ende sonder wapen
ende hi leet mālic ghehandelt te werden als eē worm
alsoo dat hi claerlijc schijnt te beschreyen inden psalm
daer hi van hem sept Ic ben een worm ende gheē mē
sche. ende hi en schijnt niet alleen te wesen een worm
mer een wormkien des houts want die bose hem ghe
doot hebben inden houte des cruces Ghenoechlic soe
heet hi oec die alre weecste want sijn vleysch dat alre
edelste gheproeft wert. ende hoe sijn vleysch wekter en
de teerre was hoe hem sijn passie swaerre ende scerper
was Ende daer om soe wept hi inden ghenen die hi
den weghe gaen dat si sien ende merken souden oft si
een yeghelijken sijn pijn ghesien hadden O soete ihesu
ghif ons dijn pijn alsoe te aenschouwen op dat wy
met di sceuen ende vrolijc moghen wesen in dat vāder
lant AMEN

Xpustus die is bedriechlic vertaden

Johannes xviij. capittel

Nden voergaende capittel hebben wi ghehoert hoe dz

ypus sijn vianden neder stortten dese vernolghende
so laet ons hoeren hoe iudas mit bedroch hem groete.
Judas die verrader ypristi heeft den ioden een teyte
ghegheuen des aussens dat zeer boes ende quaet was
Een aussen heeft altijt ghewest een teyten der minne
die heeft die bose iudas verwandelt in een teyte des
verraets Dese bose gruet die in ypo bedriechlic wert
ghebracht was wel eer ghefiguwert in iacob ende a
masa Joab die gruetede amasay met bedriechlic
ker herten so hiet hi hem broeder Ende iudas cristum
groetende bedriechlic hiet hi hem meester Joab die
hielt amasams kinne mitter rechter hant of hi hem
aussen woude Ende mitter hant dat sweert wt rechte
soe sloech hi hem doot Ess alsoe schijnt dat iudas den
kin mitter rechter hant hielt. want men leest he sme
kende gheweest te hebben. ess seyde weest gegruet mee
ster. ess mitter lufter hant schijnt hi een sweert wtgeto
ghen te hebben ess hem doorsteken. want het schijnt dz
hi onder die smekende woerden hadde laten verholen
O iuda ony wat sake ist dattu dinen behouder verra
den hebste. wat soe heeft hi di quaets ghedaen dat ghi
teghens hem alsoe lelicken ghedaen hebste Hi heeft
dy grote apostelsche eer ende weerdicheyt ghedaen ess

Joab die sloech amasia doot
met verraet

Deerste coningher boec xviij. ca
waer om soe hebstu tegher hem soe grote hoffheyt. ghe:

wtacht. hi heeft di bouen die lxxij. discipulen tot e:
nen apostel vercoren. ende du hebste di ghehadt tegē
hem bouen die alre valschste Hi heeft di ghetelt bo
uen die alre speciaelste vanden xij. apostelen. ende du
hebste hem ghelaten ende tot sinen vyanden bistu ghe
treden Hi heeft di ghenomen mitten anderen apostelē
tot sinen heymelijcsten dinghen ende du hebste dye
heymelicheden dijnre wetenscap gheseynt teghen hem
sinen vyāden Hi heeft di sonder sack eñ sonder tasch
ghesent te preken Ende soe waer dat ghi quaemt hē
voersiende soe en heeft di niet ghebroken ende du bis
te dat ondachtich no ghweest alsulcdanigher voer
sichticheden. ende coēt hem te leueren voer soe weynich
ghelts. hi heeft di ghegheuen die macht die sielen te
ghenesen. ende du hebste ghedacht hem sieck te makē
Ende hi heeft di ghegheuen die macht op die duue
len wt te worpen. ende du hebste hem ghelaten onder
die macht sijnre vyanden Ende hi heeft hem ghe
waerdighet dit te spisen met sinen heylighen ghelene
diden lichaem. ende du en hebste di niet ghescaemt dē
ioden sinen lichaem te gheuen Hi heeft dy ghelaut
met een luter dranck sijns alre heylichste bloets En
de du en hebste di niet gheureest of ontsien dat te leue

Die comine saul die gaf dauid
quaet voer goet

Deerste coningē boec xviij. capittel
rey : nj wt ghestort te werden hi en woude den apostē

ley niet wroeghen dijn verraet. want hi wist wel dat
se di doot gheslaghen soudey hebbey. eñ hi woude dat
verhoedey Inder ouder ewey soe wast gheschreuē tant
om tant. nochtans soe ey wast niet gheoerloft weder
om. quaet voer goet te gheuey Mer du alre boeste iu
das du hebste quaet voer goet ghegheuey. want du
diney wel doenre soe damich ende soe|groet ghegheuey
hebste Ende des ghelijcs soe hebbey die ioden quaet
voer goet ghegheuey. want si hozey verlosser indey
houte verhanghen hebbey Daer om soe heeft dii uda
ende die ioden saul wel eer ghefigureert die dauid si
ns swagher quaet voer goet dede Dauid die is sa
uls swagher ghewordey ouermits dat hi sijn dochter
tot eney wiue nam Ende nochtans bedocht saul da
uids bederffenisse ende gheuanghenisse Alsoe heeft
die soey goods wt onsey gheslachte die menschelike
natuer. eñ ghi hebt wapeninghe vergadert om hē te
dodey Dauid die verslaech sauls vyant als goliā
ende nochtans soe bedocht saul sineu doot als sineu
vyant Alsoe heeft god pharao ende alle dijn vyan
dey verwonney Ende du hebste met dijn verwoede
ofte ongheseonde her te hem teghen gheseyt als diney
vyant Dauid ghinc wt eñ voerghinc tot behoef des

Cáym die verſloech verradelijcken
ſijnen broeder abel

Geneſis iij. capittel
rijcs ende des moghentheyts ende nochtans bedacht

dry comine alrijt ter nederslacht vay dauid ende alsó wanderde ypūs eñ doerwãderde v rijc die waerheyt alrijts lerende. eñ ghi soeket hē te doden die alrijt voz w v r a s eñ nye en seyde Dauid op die herpe spelende sachte die serighe weente vay saul. ende nochtans begheerde hi hem dzoefheyt ende den doot aen te doen eñ alsoe ghenas cristus die quelende. ende hi verwect te die doden Ende daer omme sidi ghelijc cayn dyesonder sake sineu bzoeder benyde die hem nye quaets en dede. ende nochtans hem doetsloech Die ghiftey die abel offerde die wayen god bequaem. ende dit so was die sake. nochtans so mach men seggheu dat hi hem doetsloech sonder sake. ende alsoe was ypristus den volc behaghende ende ontfanelijc bi god Cayn die leyde sineu bzoeder buten mit vzolijke woerden. eñ doe hi hē buē ghelept hadde sloech hi hem doet mz sonderlijke slaghen Ende alsoe gwtede iudas vzolijcheu ypm̄ ende presenteerde hem alsoe bedziechlijc sinē vy andey om doet te slaen Cayn sloech doet sinē bzoeder vay eney buyc dats moeder Judas ende die iodey sloeghen ypm̄ doet hazey bzoeder eñ vad Hi is ō ser alre vader die ons ghescapen heeft Ende bzoeder want hi onse menschelijke natuer begheerde

Cristus fuit velatus ghsputus & colaphisatus

Xpristus was bespuwet ende
gheslaghen

Matheus xxvi. capittel Ende marcus
xviij. ca. Ende lucas xxij. capittel

Hosted by Google

Nden voergaende capittel hebben wy gehoert hoe ypus vertraden ende ghecruist wort. veruolgen de soe laet ons horen hoe hi bespot bespuwet ende verbonden wert Doe die vergaderde hoep ypm̃ geuangē ende gebondē hadden. doe ghenielt dat sinte peter eē vā den knechten sijn oer of sloech. ende d wende ypus ter stont sijn goedertierenheyt. ende sijn eer werēde soe ghenas hijt. ende si leydē eerstwerf tot annas huys dz eē zwagher was des ouerstē bisscops als cayphas. ende doe cayphas ypō van sinre lerynghe vraechde soe antwoerde hi dat hijt ondvinden soude vanden ghenen diet ghehoert hadden. hi ē plach īdē hoeltē nz te lerē mer īdē tēpel of īnd synagogē daer alt volc te comē plach Ter stōt hief eē der knech ten sijn hant op ende gaf hē eē gwote kinnebac slach an sijnre wangē Ende dese hiet te wesen malchus welkes oer ypō een weynich te voren ghenesen hadde Xpus en wrac hē niet noch hi en sloech hem niet wederr. mer hi letet al met gwoter saftmoedicheyt Broeders alsoe en isset niet te doen. merct die lerynghe ypristi die di slaet aen een wangh. biet hem die ander Ende die ioden leyden hē vā annas huys ghebonden ende leydē hē mit veel smalicheyts tot cayphas huys daer warēn die ouderen

Hur marien man die wert
verſmoert met ſpuwe

Exodus xxij. capittel
des volcs oni tact te nemen hoe ſi een ſake des wets

Hosted by Google

aen hem vinden mochte Alle dinge die si hē teghen vinden mochten die en waren niet ghenoech wende mer si waren al loghenachtich. namaels so beswoer hem cayphas bi god dat hi hem segghen soude oft hy xpūs waer die leuende goods sone. ende doe hi alsso besworen was so seyde hi dz hi die goods sone was ende doe antwoerden si alle. dat hi daer omme totter doot gheoerdelt soude werden. ende daer omme bedec ten si hem sijn oghen met enen doecke ende besmettede sijn ghebenedide aensicht met veel spuwens ende ga uen hem veel ūmnebac slaghen seggende dat hi pro pheteren soude ende vertellen wie dattet waer die hem sloegē O hoe groet was dioden wreetheyt eñ dwaes heyt die oghen die alle dinc sien. hebben si bedect. en de si sloeghen den ghenen die alle dinck wel wist. ende si meendē dat hi dat niet en wist wye dat hem sloech Dat begheerlike aensicht daer die enghelen in begher ren te sien dat en hebben si hem niet gheschaēt te besmet ten met ten alre onreynsten spuwe. eñ si hebben doen voert ghenomen sijn ghebenedide handen te binden welkes handen inden beghinne ghemaect of geschapē hebben hemel ende aerde Spottelick soe seyden si dat hi propheteren soude. si en hebben haer niet gheschaemt

Cã dixit mãu suũ noe ⁊ alij et oꝺoleb[illegible]

Cham die bespottede noe sinen vader

Genesis ix. capittel

sijn aensicht mit spuwe te bedecken die hem weleer

wonderlic ghenoech bedeckede met eenre calumpne
der wolkien Die ioden die dat aensicht ypristi met
spuwe besmetteden sijn voerghefigureert bider afgo
dyen des ghegoten calfs Doe die kinderen van ysra
hel hem vreemde goden maken wouden Aaron en hur
marien may die wederstonden hem. ende doe onweer
dich wesende op hem soe ouerliepen si hur. ende op
hem spuwende so hebben si hem mit spuwe versmoert
Die veronweerdichden hur. want hare afgodie we
derstont Die phariseen veronwaerdichden ypristū
want hi haren raet berispede Die ioden die ypristum
versmadende bespotten die hebben wel eer ghefigu
weert ghweest bi Cham noes soen Cham die mogheliic
sinen vader ghheert soude hebben daer kestmen of dat
hi hem scalkelic bespot ende versmaet heeft Also sou
den die ioden ypristū eer te wesen. hebben. mer si wer
den ghheptoeft hem te onen. ende te bespotten Ess al
ist dat noe oneerlic vā sinē eyghen sone bespot was
nochtans was veel oneerlikter die bespottinghe ypī
Noe was bespot binnen sinen tabernakel daert nye
mant en sach. ypristus wert bespot in des bisschops
huys daer die vergaderinghe was of die menichte
Noe die wert bespottet. slapende ende niet wetende

Dat xiy. capittel

philisten sampsone exemitos deriserunt

Die philistinen die bespotteden sampson

Judicum xv. capittel

Xpristus die wort bespot wakende ende niet horēde

Eñ noe die wort bespot alleen van enen soen Xpūs

Hosted by Google

die was bespot van alle ende vanden ghehele wet
Noe die hadde twee sonen medelidende met hem En
de ypus die en hadde nyemant met hē medelidende
Die voerseyde iodē die ypm bespotten die sijn wel
eer ghefigureert bi den philistinen sampsons vyādē
Die philistinen die vingen sampson en̄ si staken hē
sijn oghen wt ende hem bespottende bespotten si hem.
Sampson om sijn alre grootste sterchevt soe hreef hi
die figuer ypristi bi eēre ghelijckenisse Sampson die
liet hem eens willichlic binden En̄ alsoo woude ypus
willichlic vanden iodē ghebonden ende bespot wer
den Ende anderwerf doet sampson behaghde soe
wrack hi hem seer veruaerlijc teghens sine vyandē
Ende alsoe in dat eynde der werelt ist wecomende vā
den vyanden ypristi. wanneer hi mit machten ende
mogentheyt sal comē ten oerdel hoedanighe wrake
dat hi dan doen sal teghen sine vyanden dat en mach
gheen scrift noch tonghe wt spreken So wil ex dan
sijn vyanden alle pijn lieuer liden. dan dat aē sicht te
sien des mogende ende weermighe rechters Sce sal
hi dan seggben. gaet ghi vermaledide in dat ewighe
vuer Ende sal tot sinen vrienden seggben Coemt en̄
besit dat ewighe rijc mijns vaders

Jhesus ad columpnā ligatus ē et flagellatus

Xpūs was ghebonden ende ghe
ghesele ander calumpnen

Johannes xix. capittel Ende
Matheus xxvij capittel

Mdey voergaende capittel hebbey wi gehoert
hoe dat ypūs bespotted eñ verbondē was. nv
veruolgēde dact ōs hotē hoe ypūs and calumpnē ghe
bondē was Eñ doe si hē aldē nacht in bespotte ghe
hādt hāddē Doet morgē ghewordē was leydē si hē
voer pylatq dē rechter Eñ doe pylatq vraghede vay
sijn misdaet: so seydē si. dat hi eē quaet verleyder was
eñ hād al dat volc verleydet nz alleen in iudey. mer
oec in sijn lant dat is in galileen Pylatus hozende dz
hi wt galileen was so sende hi hē tot herodes. wāt hi
vay sinen ghebiedt was Eñ in dyē daghen sijn vrien
den ghewordē pylatq eñ herodes. eñ te votē warē si
vyanden Herodes niet wetende wat hi doen soude soe
clede hi hē mit enē witten clede wāt die heylige gheest
heymelic werckende bewees ypūs onnoselheyt alsoe
hi bi cayphas bewees die nutscap der doot ypī alsoe
bewees hi herodes sijn onnoselheyt Eñ pylatq vrage
de die iodē of si emighe salte hāddē daer si hē ter doot
om oerdelen wouden Doe setteden si hē drie salen te
samen tegben ypm. eñ die int opē baer voert brengē
de seyden si dese heeft ghesept dat hi dē tēpel gods nz
handen ghemaect. hem mach verdruen nae drye da
ghen. eñ eē and mit handē ghemaect weder timmerē

Achior die prince die was ghe
bonden aen enen boem

Judith v. capittel
Ende datmen den keyser van romen gheen tribuyt

ghenen eyn souden Ende ghezieerde hem enen cōmincke der ioden te wesen Die eerste twee saken die achtede hi sonder weerde of voer niet Mer tē derdē vraghe de hi naerstelijc Die keyser hadde dat rijcke v ioden ghebzoeht onder dat wemsche rijcke ende dat ioeische volck dat en hadde op die tijt anders ghenen cominc dan den keyser. ende pylatus die was ouer die ioden op dyen tijt gheset vāden keyser. ende daer omme soe en mochte hi niet horen dat yemant seyde cominc der ioden te wesen Ihesus die vertelde sijn rijc van dese werelt niet te wesen Dat welcke doe pylatus dat ghehoert hadde alsoe en achtede hi die beschuldinghe niet Ende pilatus die richter die dacht in hem seluen hoe dat hi der ioden verwoetheyt sachten mocht Eñ hi docht hem wel nut wesen hem te ghesselen. eñ die ridde ren pylati ghesselden ihesum. ende om ghecroft met den ghelde der phariseen soe sloeghen si hem te sere Dese ge selinghe die was te vozen ghesiguweert biden primæ achioz welcke dat die knechten holoferni aen enen boem bonden Achioz die was ghebondē bidē knech ten oliferni Ende ypristus was ghebonden ander ca lumpnen biden ridderen pylati Achioz was ghebon den om die waerheyt die hi seyde Ende cristus was

Lameth die wert ghheslaghen van
sinen quaden wiuen

Genesis ij. capittel
ghheghheselt om die waerheyt die hi preke Melhior

wert ghebonden. want hi niet segghen en woude dat holofernes behaghde Ende cristus was ghebonden. want hi die ioden berispede met leringhe Achior die was ghebonden want hi die ghene goods groot maecte. ende cristus was ghegheselt. want hi openbaerde den name sijns vaders Dit is te weten dat tweerehande volc ypm̄ gheselden Eñ die ij. sijn ghefigureert bi ij. lamets wiuen Die ij. wiuen lamets beteyen sella eñ ada. eñ die ij. volcke warē die heydēscap. dye sinagoga. die ioetscap gheselden horen salichmaker Die heydenscap gheselden hem mit gheselen eñ weden Die ioetscap gheselden hem mit tonghen eñ mit woerden Dese gheselinghe die is in cristo ghewracht in ij. manieren was si weleer voer ghefigureert in die geselinghe iob Die heylighe iob die was tweerleye gheselt Sathan die gheselde hem mit sl. ghen. ende sijn wijf die gheselde hem met woerden. sathan die voelde hi in sinen vleysche Ende die gheselinghe der tonghen heeft hi verstoringhe ghehadt inder herten Den was den duuel niet ghenoech dat hi dat vleysche gheselde van buten. mer hi becoerde ende vermaende dat wijf dat si dat herte van binnen verstoren eñ moyen soude Den was dē iodē nz ghenoech dz ypūs gheslagen

Job die wert gheghesselt met slaghen
van sinen wiuen

Job ij. ca.
was met gheeselen. ten waer dat si hem oec verdruc

tey metten alre scerpste woerde O menschē denct hoe
gwote pine ypūs voergheleden heeft Ende merct of tu
ye sodanighe pine gheleden hebste. also was die passie
ons heren ihesu cristi Aenmerct wat gwoter lieft dz
ypūs tot di ghehādt heeft die so gwote pijn om di ge
leden heeft Merct weder om mede watstu om cristus
wille gheleden hebste. hoe veel danckbaerheden ende des
dienst hebstu daer voer wederom ghedaen al dz goet
dattu al dijn leuē doetste dat een is niet ghelijc die mī
ste dzopel sijns bloets Daer om soe een wilt niet mur
mureren ist dat di gheboert eē weynich te liden Mer
aensiet met dinen sterflijken oghen dat bloet ypristi
eñ dijn bitterheyt die mengde met ten bloede ypristi
Eñ di sal schinen soet te wesen hoe veel dat stu lidste
Lidet in dit leuen een weynich ghselinghe op dat stu
inden toecomende tiden ontgaen mogheste die ewige
verdoemenisse ende begheert van god dat ghi vā de
sen teghenwoerdighen ghepinighet werdes dattu na
der doot moghes gaen in dat rijcke der hemelen sonder
pijn O goede ihesu slaet ons metter ghesel in desen
leuen op dat wi nader doot smaken moghen die he
melsche soeticheyt AMEN

m i

Cristus cōnatur spinea corona

Xpristus was ghecwent ende
spottelic ghecroent

Johannes xix. capittel

Nden voergaende capittel so hebben wi ghehoert hoe

Hosted by Google

ypus was ghegheselt. voert laet ons horen hoe hi mz
doerne ghecroent was Pylatus die te ualden ridde
ren dat si hem gheselden Mer die ioden gauen ghifte
op dat si meer slaen soude dan men plach Die gewoe
te der ioden was ten meesten viertich slaghen te ghe
uen. mer si vercregē teghen ihesum die slaghen te me
nich uoudighen Ten was hē niet ghenoech dat mē hē
bouen sculde sloech. mer si ghedachten hem eenre ma
nier van pinen dat si hem met doernē croonen woudē
en dat si hem bespotten den of bescamten. als dat si hem
voer enen coninc aenbeden souden. en hem een conic
lic teyken ghauen als een sceptrū en een purpur cleet
Die ghewoente was die misdadighe somwilen te sla
en. mer ten was ghenen recht der ewen met doernen te
croonen enen mensche O bose ioden en vinders d nye
wer pinē hoe veel gheslachtē der nyewer pinē seldi
liden So wie die werltē d nyewer pinē bedenctē. si
selden weder ontfanghen nyewe ende onghehoerde
toementen Met der maten daer si mede wt meten.
salmen hoer weder in meten. Ende veel daer toe doen
wāt die pinē nymmermeer eyndē en selden En doe
si ihm̄ gheseldē so en cledē si hē nz. mer mz enen man
tel bedectē si hem Een purpur cleet was een coninclī

Cōcubīn ipas couñ ipſt aacptā libnpī ipoſuit

Appennā nam des cominces crone ende
ſi ſettede op haer hoeft

Eſdre tweeſte boec iiij. ca
ſte teyſtey. ende daer om gauen ſi hem ſulcken mātel

om bespottingh Dat ander coninclijke teyken was
een gulden dyademe of te cwen Ende in deser stede se
was ypus een doornen crone op gheset Dat derde co
mincliike teyken was een gulden cepter Ende in deser
stat soe gauen si hem in sijn hant een riet: die eer des
coninc epsehet dat men hem met ghebooghen knyen e:
ren selkende ypus wert met gebooghen knyē ghegruet
Het was een ghewoē te een coninc minnentlijke gif
ten te ghenen Ende si gauen ypus stinnebacken sla
ghen ende sloeghen oec sijn hoeft met enen riede druckē
de in hem die scerpe puncten der doornen crone O
alre wreetste noden waer om hebdi uwen coninc al
dus ghehandelt ende niet ghedacht en hebt die welda
den die hi v ghedaen heeft Dese bespottingh die cris
tus inder crone ghedaen is. is wel eer ghefigureert
in appennen des coninc vriendinne Appennen die
nam die coninclijcke crone des coninc ende si sette
se op haer eyghen hoeft in die teghenwoerdicheyt
vanden coninck Alsoe heeft die ioetscap ypristum
onsen here beweest van sinre crone. dat is van sijnre
eren Ende si hebben hem ghecwenc met eenre scerper
doornen crone in sijnre groter smaetheyt ende wreet
heyt Appēnen die gaf den coninc halsslaghen an sijnre

m in

Semey die vermaledide dauid
ende werp hem met stenen

Dat derde coninghen boec ij. capittel
wanghen welc die comine lidende hem tegghen haer nz

Hosted by Google

ver onweerde Ende alsoe heeft die coninc der hemelē
slaghen ghelēden vanden ioden Ende nochtans so en
heeft hi te ghens hem ghēen onwaerdicheyt ghetoont
Die coninck die minnede appennen sijn vrienden inne
alsoe veel dat hi alle dinck lijdsaemlic van haer
verdroech als spel Ende wert bewesen dat ypristus
die ioetscap veel meer minnede. van welcken dat hi
alsoe groote lijdsamheyt leet: ende alsulcke lijdsaem
heyt heeft wel eer ghefigureert dauid die coninck die
vanden hosen semey quaet lijdsamelick vardroech
Semey die werp teghens hem stenen hout ende spu
we Ende die ioetscap die werpen in ypristum hant
slaghen doornen ende spuwe Semey hiet dauid een
bloetghier mā te wesen Ende die ioetscap hiet ypris
tum een verleyder Abisay die woude semey doot
ghheslaghen hebben Mer dauid die benam hem. ende
die engheleu souden die bespotters doot ghheslegē heb
ben. mer ypristus en ghehenghde des niet Xpristus
is ghecomen om onsen wille den doot te lijden op dat
hi ons weder mocht versoenen bi sinen bloede god
sinen vader. hi en is inder werelt niet ghecomen om
yemant doot te slaen. mer omme dat hi maken soude
vrede tusschen god ende den menschē Xpristus die

Hier comen dehonesta mit minnen dame

Die comste amoy die onteerde
dandes bode

Dat ij: comingē boec ij. ca
ey is niet vrēdelic vandey iodey ghehanteert Die met

Hosted by Google

soe veel spottinghe van hem is ongheert. waer om dat wel eer voer ghefiguweert hebben die boden davids. die david der amoniten coninck wel eer seliste onteerde David die seynde sinen bode tot den coninc om die vrede te vestighen welker bede cleederen dat hi hoer of dede snyden tot aen horen eynde ende half sinen baert Alsoe seynde god om vrede te maken welcke die ioetscap naect makede van cleederen. ende bespoghen sinen baert Xpūs die is ghecomen om den vrede te vestighen tusschen god ende den menschē welke vrede binnen vijf dusent iaren nyemāt maken ē mochte Die heydenē storten bloet inder vermakinghe des vreden Ende die ioden plaghen te storten water Xpūs die storte soe wel water als bloet op dat wi alsoe te vaster houden selkē den vrede die hi ghemaect heeft Die heyden die storten bloet Die ioden water Mer cristus storte bloet ende water sijnre eyghenre siden

O goede iheſu leert ons dese vrede te houden op dat wi ouermits di vergaerden mogen te wonen in dyen ewighe vrede AMEN

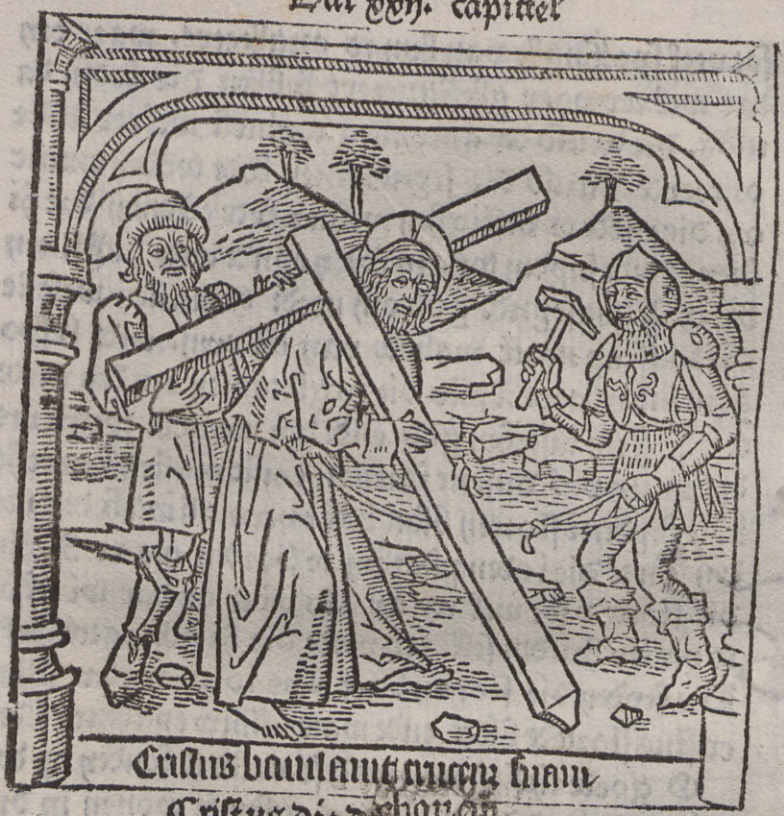

Cristus baulaut gruen hant
Cristus die [illegible] cruys

Johannes xix. capittel

Nden voergaende capittel hebben wy gehoert van

der cromingh̄e ypī: nv veruolghende so laet ons hoꝛē
die cruysdꝛaghingh̄e ypī Doe ih̄us bespot ghegeselt
ende ghecroont was so blaffeden si als honden in hem
en̄ si riepen alle cruysten cruysten Pylatus begheer
de hem te vꝛyen vā haren handen ende seyde. dat si hem
enen ghenanghen woudē ghenē vꝛy En̄ doe eyschēde
si hē ghegheuen te werden barrabam. en̄ dat mē ypm̄
leuerē soude om te cruycen Pylatus siende dat meer te
ghenuft wert. soe wiesch hi sijn handen op dat hi hem
onnosel stende: ende dat wꝛacht lxymelic die heyligh
ghest by pylatum. beteyghende dat hi onnoselic ster
uen soude Ende pylatus wijf die seyde dat haer wel
ghedꝛoemt hadde van ihesum ende dat mey hem quijt
laten soude. want hi eē rechtuaerdich mensche was
Dat hi die passie ypristi beletten soude. ende alsoe be
letten die verlossinghe des menschelijcke ghesachtes
Ende dat pylatus soe naerstich was om die verlos
singh̄e ypristi. soe is te vermoeden dattet ghesciet is
we instottinghe des duuels. als dat wijf Die vyant
die woude beletten bi hem onser alre verlossinghe. al
soe hi weleer bi adam ende eua wꝛacht onse verdo
menisse Die ridderen pylati die toghen ypristum sijn
purpur cleet. wt ende toghen hem weder sijn cleder en

ysaac die droech hout om sijn
lijf te verliesen

Genesis xxij. capittel
aen die si hē hadden bereyt. en si leyden hem op sijn

scouderen een cruys dat van hem ghedragheñ soude werden Ende dat hebben si ghedaen tot sijnre meerre smaetheyt Ende si seyden op die tijt dattet een vermaledide galghe was Ende daer omme en woudet nyemant draghen Ende daer om dat cruys dat dē versmaet ghehouden was is nv ghebenedijt ende glorioselic ghewordē bider passien ypristi Ende dat doe was een galghe der dieuen ende pijn der moerdenaren dz wort nv ghescruen inden voerhoefden der kerstenen ende den cominghen Dese cruys draghinghe cristi is eer ghefiguwert bi ysaac abrahams sone Want ysaac die droech op sijn scouderen dat hout. inden welcken hē sijn vāder doeht gode te offeren Alsoe droech ypristus op sijn eyghen scouderen sijn cruys Inden welcken dat ioetsche volc hem begheerde te hanghen Isaac die is bi hulpe des heylighen enghels vander doot verlost Ende die ram die inden dunen ghinc die is voer hem ghe offert Voer cristus soe en heeft noch ram noch enighe creatuer ghe leden Mer hi heuet selue voer ons allen ghe leden ende hi is voer ons allen ghe offert. ysaac die hoerde dat hem sijn vāder god offeren woude soe seyde hi hem seer willich te wesen om ghe offert te werden Ende alsoe heuet die sone des

Exploratores vinam in vette volant

Die erfghenaem des wyngaerts
wert verslaghen

Matheus in sijn xx. capittel
hemelschen goods onderdanich ghweest totter wet

Hosted by Google

Ende heeft hem willich ghegheuen tot alle ghebode des vaders. want die vader die soen eñ die heylighe gheest hadden raet Ende wt hem soe dachten si enen te seynden om die salicheyt der menschen Ende doe die vader seyde wye sal ic seynden Soe antwoerde dye sone ic ben bereyt Die vader seyde. gaet in die werelt ende daer gaet omme metten menschen. ende lijt lijd samelic soe wat dat di ghedaen wert Ende daer om me soe is die sone goods des beuende. ende hi heuet omme ghegaen in tuden ende hi en heeft hem niet ghe spaert. mer hi is van hem ghedoet Dit heeft ypus als een figuer vanden wijngaert voerghesettet Een mensche die heuet enen wijngaert gheplant. ende hy heeft hem omme ghetuynt. ende daer ynne soe heuet hi ghetimmert enen schonen toerne. ende een perse be ual hi den acterluden Inden tiden der vruchten soe seynde hi sijn knechten die die knechten beghheerden die welcke dat si vinghen ende sloeghense totter doot toe. dat welcke dat die heer vernam ende hoerde. soe seynde hi meer knechten dan die eerste. die welcken dat si deden ghelijerwijs als si die eerste ghedaē had den Ten alre laetsten soe seynde hi sinen enighen sone of si hē yet scamē dyen te doden welcke si vanghen

Twee manneñ die droeghen een druue
uten lande van belofte

Exodus xiij. capittel
de wt den wijngaert werpen ende doden hem wredelic

lier dan die knechten Bi desen wijngaert wert be
teyckent iuden of dat ioetsche volc Biden tuyn dye
muren van iherusalem ende bewaringe der enghelen
Biden toerne wert beteyckent salomons tempel Bi
den persen dat outaer der offerhande Die ghesende
knechten dat waren dye propheten die si met meni
gher hande manieren doden. ysaya sagheden si. een gere
mias steenden si. ezechiele verontweerden si. amos
sloeghen si doer met spiluren ofte naghelen Daer na
seynden si ihesum ypristum sinen enighen soen Een si
doden hem wredelijcker dan yemant Ende setteden op
sinen scouderen sijn galghe een werpden vā finē wijn
gaert dat is iherusalem soe doden si hem Twee volcke
waren die hē om ghedoodet te werden wt leyden Die
ioden metter herten. die heyden metter daet Dese sijn
wel eer liden twee verspyers beteyckent dye dye
druuen brochten inder woestinen vten lande der belof
ten Bi dese druue wert ghefigureert ihesus ypristus
die soen goods die van dese twee luden wert wt ihe
rusalem ghelept Die kinderen van iherusalem beliden
die goetheyt des lants der beloften bider druuē. een
bi sleringhe ypī mogē wi merken die soeticheyt des
hemels O soete ihesus leert ons die soeticheyt

Xpūs crucifixus morē suā hgnis pōit

Xpristus die bat voer sijn cruces

Matheus xxv. ca. Lucas xiij. ca.
Johannes xix. ca.

Nden voergaende capittel hebben wi ghehoert hoe

Hosted by Google

ypristus sijn cruce droech. nv veruolghende laet ons horen hoe dat hi bat voer den ghenen die hem cruceden
Die vidden die leyden dat cruys opter aerden ende
ypristum ontcledende soe wrickeden si hem daer op wt
Die eerste hant naghelden si met enē naghel daer an
Ende die ander hant naghelden si daer nae. wtrec
kende mit linden totten anderen gate Ende doen si dy
en aen gheslaghen hadden soe toghen si die voeten wt
met linden. ende mit enen naghel sloeghen si beyde die
voeten an Dese wtrecklinghe seyt die here indē salm
ende wert daer van Si hebben doerboert mijn handē
ende mijn voeten. ende si hebben al mijn ghebeenten
ghetelt Ende doe ypristus dese gwte wreetheyt ghele
den hadde. soe bewees hi hem sijn alre goedertierenste
minne want hi sinen hemelschen vāder voer hem bat
Ende doen soe gaf hy ons een exempel als dat wy
onse vyanden souden minnen ende lief hebben. wan
neer wy onse vyanden minnen ende voer hem biddē
soe bewisen wi ons te wesen sonen goods ende broe
deren ypristi Ende ypristus heeft ons ghebeert onse
vyāden te minnē op dat wi moghen wesen sonē sijns
vāders die indē hemel is Den is niet gwet te minnen
of lief te hebbē dē genē die ōs weldē en̄ ōse vriēdē

Inuētores artis ſtatue et melodiarū

Dit ſijn die vinders der conſten

Geneſis iiij. ca.

Mer tis alre meeſt te minnē die ons wredelijcx ver

uolghen. eñ onse vyanden die 'rddere̅ cruysti̅ ypñ opter aerden. eñ daer na boerden si hem lue̅dich op inden hoghen Dit ghebet dat va̅ ypo̅ ghesproken is cruce. is wel eer in iuba tabalcayms broeder voir ge figureert Jubal ende tabalcayn waren lameth kin deren ende si waren vinders der consten eñ musiken. wa̅neer dat tabalcayn met den hameren ghelupt na stede. soe vant iubal al wt den ghelupt die tonen. ghe lijckt dat wi dat ghebet ypristi wt den hamerslach des cruces. soe wanneer die cruces iheſum aenden cruce sloeghen. eñ doe hi seyde vader vergheeft hem. want si niet en weten wat si doen. want si en wetent niet dat ic uwe sone ben die si cruicen. waert dat die ioden ende die heyden die sone goods bekent hadden nym mermeer soe en hadden si die sone goods die comine der glorien ghecruyst. van soe groter soeticheyt was dese melodye dat inder seluer uren drye dusent men schen bekeert worden. bequaemlic soe sijn dye ioden voer ghefiguwert bi die vinderre der smeden konsten want si eerst vonden dese manier des cruces Ten en was ghеen recht dat een mensche met naghelen ange hecht soude worden mer dat si met repen eñ coerden ge hā̅gē̅ worde̅. thent si storuē̅ welso ist gepre figureert.

Ysaias pha dimittur ꝯ sarra ligneꝝ

Ysayas die wort ghedelt met
eenre houtey sagghe

Ysayas in sijn x. capittel
de xpristum die vinder der melodiey. wat xpus dge

eerste was die god alsulcke melodie sanc. ypristus die en dat niet alleene voer die ghene die hem cruysten Mer hi dat oeck sinen hemelschen vader voer die salichheyt deser werelt Dese cruutinghe heeft ysayas oec ghepresigt urreert want hem dat ioetsche volc seer onmenschelic doden Want die ioden die sagheden hem met eenre houtenre saghen ouermits onewee Ende ouermits doen sagheden soe ghepresigurreerden si die dot ypristi Die ioden die deelden ypm ouermits on twee met eenre houtenre saghen doe si die siele vande liue van een scheyden Ende al wasset dat si die siele ende dat vleysch van eē scheyden. nochtans en mochten si die godheyt van ghenen van hem beyden sceyden O met wat onghemetenre minnen minnede ons die hemelsche vader die sinen lieuen sone voer ons leuerde inden dot O ondancbaerlijcke minne der godlijcker minnen die sinen lieuen sone gaf voer die sonen der boesheyt. wye soe heeft des ghelikes ye ghesien oft ghehoert Ende wye soude dese grote minne te volle connen vertellen Dese grote minne ende liefte des vaders soe onghemeten was wel eer bi figuren voer bewese inde conic moab Deses conics state was obe

Die coninc moab offerde sineu soen

Dat tweeste coningē boec xiij. capittel
leghen vanden vyanden ende dat volc dat daer woen
de dat verderfde van gwaty hongher ende dorst. die co

Hosted by Google

minen die minnede soe seer sijn lorghere dat hi sinen eyghen soen op die muer offerde Bi dese stat soe is die werelt beteyckent. ende bi die lorghere dat men schelike ghesiacht Dese stede was beleghen van dat here der duueley voer die tweede cristi wel vijf duysent iaer Ende alle die lorghere sijn alsoe seer ghecrencket dat si die beleghen van hem selven niet bestaen en mochten Daer nae soe heeft die vader der ontfermhertichede ende die god alre vertwestinge goedertierlic aenghesien die angstelike sorghe onser beleghes Ende heeft ons alsoe seer gheminnet dat hi sinen sone inder doot gaf op dat hi ons vader duuelscher beleghe vrijen mochte Die tomine offerde sinen sone voer sine lorghere ende vrienden Mer god gaf sinen sone voer sijn vyanden inder doot Eñ wat isset dat wi god weder omme voir dese liefte dē mogen anders dan dat wi ons naerstelijc daer toe ghenen hem wederom te minnen ende lief te hebben

O goede iheſu ghif ons dat wi di in dese werelt alsoe mogen minnen dat wy mit di inder tocomen der werelt ewelic blijuen mogen AMEN

Xpristus die stont anden cruce

Johannes xix. Matheus xxvij. ca.
Lucas xxiij. capittel
Nden voertgaende capittel soe hebben wi ghehoert hoe

dat ypristus inden cruce dat nv veruolghende soe laet
ons horen met wat figuren hi sinen doot voer bewe
sen heft Die coninc nabugodonosor die sach in sinē
droem enen ghroten boem welcken boem dat hem tot
den hemel verhoghede. ende sijn telghren spreyde hi o
uer die ghehele werelt Desen boem beteyckende den
coninck nabugodonosor Mer ynweyndich godlic
beteyckende hi ypristum toecomende inder werelt bo
uen alle moghentheyt der werelt Alle dye beesten
die woenden onder desen boem. ende alle die voghelen
woenden op desen boem Ende altemael soe atē si eñ
werden ghnoedet vanden boem Ende daer bi wert
ghenoech bekent of beteyckent dat alle creaturen by
dat gras ypristi ghnoedet werden Eñ hi liet een en
ghel daer toe comen ende ghebiet hem dat hi den boem
op soude houden. bydien welcken dat beteyckent wert
dat ypristus ghecruyst soude werden Ende seyde dat
men alle sijn telghren of houden soude. daer bi betey
ckent wert dat alle sijn discipulen van ypristo verstoo
den soudē worden. noch seyde hi dat men alle die bla
den of slaen soude Ende dede daer toe dat die coninck
nat soude werden ghemaect vādē douwe des hemels
beteyckēde hē mitē mēschen naect te wonē dat welke

Nabugodonosor die sach enen gw
ten boem in sinen droem

Daniel in sijn iiij. capittel
figurerde xpristum buten der stadt gheruyst te wor

dey ende met dey douwe des hemels ghemaect dat es
stort te werdey met sineu eyghey bloede Voert dede
hi daer toe dat lidey voerseydey coninck seuen werf
verwandelt soude worden. want die passie ypristi bi
seuen vreylanc of verlant soude werdey Ende daer
toe dat hidē ghenoemdey coninc nabugodonosor co
mey soude tot bekennynghe alder menschey dat dye
hoghe god regneert bouey alle die rijcke dey werelt
der menschey Indey welckey dat bewesey wert dat
die prekinghe ypristi ende der sijnre bewisey soude hē
te wesey inder werelt eey waractlick alle der weeldē
Ende dede daer toe dat god moch te ghevey dat rijckt
wyey dat hi woude ende dat hi daer vay settē mocht
dey alre oetmoedichstey menschē Ende daer in soe
wert bewesey dat ypristus was die alre oetmoedich
ste der menschey Ende daer omme soe soude god set
tey eey coninc alre dinghey Ey alsoe wort bewesey
dat ypristus bi desey boem ghepresigureert was.
want hi voer wt ordinancey des vaders voer ons
ghecruyst is. ende al wast dat dat lidey ypristi van
dey hemelschey vader voer ghemaemt was. nochtans
soe ey was si vay ypristo met onwillich aenghe
nomey. mer alte seer willichlijckey Ende dat wert

Die coninc codrus

ock wel eer voer ke wesen by codrus den coninck van griecken die den swaren wot alte willichlic ont

sine om dat hi sijn buerey ende onderseten begheerde te verlossen Die stadt van athenen die was belegheu ende si en mochte bynemants hulpe verlost worden Doe beriet hem die voerseyde cominc codrus met appollo sinen god of hi bi enighe manieren sijn stadt verlossen mochte Ende al was hi een heyden ende gode niet en bekennede nochtans soe ontsinc hi bi godes wille ende verhenghenisse dye warachtighe antwoerde by appollo. hem wort ghesept dat die stadt niet verlost mocht worden hy en moste eerst vanden vyanden verslaghen worden. codrus die cominc minde se soe seer die inder stadt woenden als dat hi uter stadt ghinc om vanden vyanden ghedoot te worden Die vyanden die dat beletten en wouden hem ghenen sins scaden. mer si begheerden meer die stadt dan sijn doot Dat vernam die cominc eñ hi ghinc weder om totter stadt. ende sijn cominclike cleder wt trecktende eñ hi verclede hem met der linechten cleder ende hy is wt ghegaen Ende ter stont soe liepē die vyandē op hem ende sloeghen hem doot. want si den cominck in den snoden cleder niet en bekenden Ende doe si den cominck doot saghen soe toghen si vander stadt ende aflatende vander aenuechtinghe. soe toghen si weder

Eleasar doerstac den elefant

Dat tweeste boec der macha
beuscher dat v. capittel
th uys Ende alsoe heeft ons cristus ghemint dat hy

hem willichlijcken totter doot ghegheuen heeft op dat hi ons verlossen mocht van dat belegghen der duuelen Ende hi heeft hem ghecleet met ten vleysch der mēschen als eens knechten cleet want inden cominclē cleede als inder godheyt niet doot ghesla ghen mochte worden Ende hadden si hem oeck bekent hem een cominclē der glorien te wesen nymmermeer en hadden si hem bespottet of ghedoet Ende ypristus en heuet niet alleen verstroyt dat belegghe onser vanghenisse Mer hi heuet ghedoet onse doot. eñ dat was wel eer bewesen by eleasar machabeo dye hem sette inder doot op dat hi den ghewapenden elefant doden mocht eleasar die liep daer toe ende hi doerstac den elefant met enen spere. ende hi heeft hem ghewondet met een re doetwonden dat hi neder viel. ende op sinen doot slaghen is hi gheualken ende lach hem oeck doot. ende alsoe dede eleasar ay den elefant ende si sijn alle beyde doot Alsoe heeft die starcke ypūs den starckē doot aen ghenoechten. ende bi sijnre doot heeft hi onse doot ghedoet O goede iheſu die ghewaerdighet heueste ons te verlossen by dijnre bitter doot. doet ons bi di wonen altijt nae desen leuen in dat ewighe leuen

AMEN

Die synagoghe bespotte den ihesum xpm

Nden voergaende capittel hebben wi ghehoert hoe xpūs ghedoot was. nv laet ons voert aen horen hoe dat hi bespot was Het en was den iodē

niet alleen ghenoech dat si hem dode. mer oec na eñ i
sijnre doot so bespotte dē si hē Dit was te vorē figuer
lic bewesen i michol eē vanden dauids wiuē die den selue
comine dauid bespotte de Dauid ter erē goods op die
herpe spelende soe danste hi bi hem selue. dat welc my
chol doer een veynster sach soe bespotte si hē Eñ dat
noch niet ghenoech en was dat si hē alsdan bespotte
mer hoe wel dat hise ghelatē hād nochtans seyde si
vā hē dat hi eē verwaent ghec eñ sot was Also heeft
die sinagoghe ypm̄ onteert als enē snodē mensche
als si barrabā den boseu mā vtē bandē verloste eñ ihe
sū tusschen dē moerders verwees Dauid op die her
pe spelende beteyckēt ypm̄ Och wat soeter ghelupt so
gaf dese herpe doē si met enē gwotē wep den vad aēbe
de. doē si dē moerdenaer int laetste bewu hebbende dz
paradijs beloefde. doē hi sijn moed den discipel. eñ dē
discipel d moed benal Doē hē dorstede d mēschen sa
lichept Doen hi seyde heer heer waer hebstu my ghela
ten Eñ ten laetsten doen hi sinen vader sinen ghest be
ual Jn dat ghelupt van deser herpen eñ nae dat hi si
nen ghest ghegheuen hādde. soe worde eñ bleef hi al
dus bespot Dese bespottinghe eñ cruūghe ons herē
ihesu ypī die was oec langhe te vorē bedupt in abso

Nychol die bespotede dauid horen may

lor dauids sone die die scoenste may was in sijnre tijt. mer int laetste sijns leuens doer die lancheyt sijns haers so leef hi hanghende ay enē koen. twelc

ioab ghebot scapē was. ende worde vander selue io
ab mit drie speren in sijn herte ghestekē Joabs rute
ren die ē warē des noch niet te vredē eñ si hebben dē
voer screuē absolon mit sweerdē swaerlic aē geuoech
ten By absolon mach mē verstaen ihesū den alre scoē
sten van maecsel bouen alle kinderē der mēschen Die
welcke aen dat ghebenedide cruys hanghende mit iij.
speren dat is met drie druckē of weenden ghewont
was Den eersten hādde hi ouermits die ghwaltheyt
sijnre pinē Den anderē doer die bitterheyt sijnre ghe
benedider moedē Den derden want hi mede voer dye
sondighe mēsche leet die hi nochtans doer hoer selfs
verdienste sachtz profitelic te wesen Eñ hoe wel cri
stus inweyndich eñ anders also in allen dighen pinē
hinc Nochtans soe staetesch ē houē desen die omstaē
de iodē mit horen snydēden impinghe tongē In de
ser manierē so stekē die sondighe mēschen dagelics
na ypm. die welke niet voergaēde wille menichwer
uen in sondē vallen ihm wedē cruetende ouermits dat
verhalen der sonden Dit was mede wel eer beteyckē
bidē comine emburdach die welke sinē dodē eñ be
grauē vadē bespottede Sijns vaders lichaē deylde hy
in drie hondert stucken eñ aesde daer mede drie hon-

Absolon verhanghen wort doerstelten

dert ghierē quade tierstē voer hē luden

Jn deser manieren soe ontsinnen die menschen op ihesus cristus hoē vāder gestoruē eñ begrauē. wāneer si mz op

ſette wille ſonde doende hē wed̄ crucey. wāt meer ſon
dē doē ſi die cr̄ſtū miſdoē nv als hi regneert inde god
heyt dan die ghene die hē cruyſtē alhier wāderēde in
ſynder mēſchelichede. cr̄ſtū eens doer hoer ſondē ghe
cruyſt hebbēde. pinē ſi wederō ſond̄ vreſe ſondē doen
de. doer vermeteēheyt oft bewemeniſſe hoter miſdaet
te wondē eñ te ſtekey Dat cruce ypi helpē ſi timerē
die hulpe eñ raet tot ſondē gheuē Dat cruys leg gen
ſi op ypūs ghebenedide ſcouderē die goods voerſie
nicheyt of d cōſtellacāey hoer miſdadē toeſcriuē Jn
dat ghebenedide aēſchijn ihū ypi ſpyen ſi die ondāc
bare ſijnre ghifte eñ gracie ſijn Op ſinē ruggē ghe wort
hi ghēſlagē vādē ghenē die horē euē mēſche after rug
ghe ōterē eñ beclappē Dat ghebenedide aenſchijn ypi
wort onwaerdelic ghēſlagē vādē ghenē die horē euē
mēſche in ſijnre teghenwoerdicheyt verdructē willē
Die crone wort ihm opt hoeft ghēſtelt vandē ghenē
die d heyligher liercken onrecht eñ ghewelt doē Die
ogē goods pinē ſi te verbindē die quaet voer goet
ghēuē oft vercopē Die ſinē euē mēſche van ſijn goet
bewoeft eñ dat neēt ghēeft of deylt die helpt ypūs wc
partē eñ deylen Onſen here ſoenē ſi mz iudas we een
valſch herte ſot wie horē euen menſche met ſmeichelīe

Die coninc embuewdach dyldc ſijns vaders ſchaē

woerden ledriegē oft verradē Met iudas wort hy vandē ghenē ledriechlic ghegroet vandē ghnē die hoꝛē ſcepper oft euē mēſche niet denckē te gheuē tghē

dāt si hē ghelouē God wort vandē ghenē bespot die
goede werke dluen ō waerlic eere oft lof Met iudas
den dief draghen si den budel die ontwouwe besigē in
sallen hē ludē beuolē Met yserē naghelē doerslaen si
cristus voetē die lieuer enteerbaerre plaetsen eñ ta
uernē dā goods husen soeken Met simō helpē si dat
cruce dragē die meer vā bedwāes weghen dā wt eē
goet opset wecht dē Des cruces naghelen smeden si
die tweedracht tusschen dē hersē mēschen stroyen
Met den scaker hanghende op die slincker side soe be
spotten si god die mit loghentael hoer biecht te sprekē
Met iudas soe schimen si hem te verhanghen die ghē
ghenade eyschen noch niet voldoen ey willen Mettē
rodē bindē si hē die handen die god nz en betrouwē
dat hi hē sijn noetdruft verlenē mach Die handen
ypī schimē si te doernaghelen die den armē sijn hāden
met aelmissen nz en reyket Met iudas verkoept hi ō:
sen here die sijn goet doerslaet doer ō werelt ere Der
galden drāc gheuē si god te drincken die ond deyel
ō waerheyt onghelouē voertstellen Edic met gallen
ghemenct schencken si god die met onrechtuardich
goet hoer offerhande doen Den here soenen si verrade
lijc mit iudas die mit wetende wootsonden ten outaer
gaen

Maria die ontfinc haren doden soen

Marcus xv. capittel Lucas xxx.
Johannes xix. capittel
Nov voergaende capittel soe hebben wi gheh oert

die passie ons verlossers. ende nv veruolghende laet ons horen die droefheyt sijns alre soetste moeders. Doe onse behoudr die passie leet Doe was daer by sijn lieue moeder ende droech alle dinc met hem ouermits medelijden. ende doe wert veruolt dat die rechte uaerdighe simeō seyde. dijns selfs herte sel eē sweert doer snyden Die gwte droefheyt die maria leet wt mede lijden haers soens figurerde iacob met beschreyden ioseph sijns soens Jacob die minnede ioseph sinen sone houen alle. ende daer omme bedachte dye nydicheyt sijnre broederen omme dot te slaē Jacob die hādde ioseph sinen sone doen malicy enen cierlicken wolt zeer constelic vercierd met vremden of met menigherhande verwen welcken doe hem sijn vāder gheseynt hādde sinen broederen daer si haer veede weydē ende hem gripende soe wouden si hem doden Mer by den wille goods soe vercofften si den ysmaliten. ende sinen wolt scoerde so besprenden si hem met eenen iōcs bocken bloet Ende sendde hem ende brochten tonēde sinen vāder op dat hi sien soude dat sijns soens wolt waer Doe die vāder dat sach soe scoerde hi sijn cleder en seyde. seggende. dat alre wreetste wilt dier heeft minen sone verslondē welc doe die sonē dz hoer

Jacob deflet filiū suū ioseph

Een wilt dier heeft i oseph verbeten
Eñ iacob die beschreyt sinen sone io sehp

Genesis xv. capittel

de squamen si tot hem ende woudey hem vertroe

in sijnre droefenisse Mijn wt verdoren hoe wel mē di dat maria weēde ende screyde doe si sach hoers soens vleysch alsoe doerstort Die wcht iosephs was beblo det met eens ionc̄s hoctē bloet. mer die wc ypristi die was met sinen eyghen bloede bebloedet Ēn wa rachtich dat alre wreetste dier hādde ypristū verslon den. dats die alre hoeste nydicheyt der ioden Jacob die scoerde in sijn hoesheyt sijn butenste cledren. Mer maria die scoerde haer binnenste cledren dats haer machtey van binnen. alle iacobs sonen sijn by hem vergadert ende nochtans soe en mocht ey si sijn droefheyt niet sachten Ende al hādde al die werelt by maria vergadert gheweest nochtans en hādde si nymmermeer vertwestinghe ghehādt sonder haren sone Ende iacob die twalef sonen hādde die was se re droeuich om den enen sone dye hi verloren hādde wel meer soe mocht dan maria droeuich wesen. wāt si haren enighen sone verloes Dese ongheme tē droef heyt in maria was ghepresiguert doe abel vāden hosen kaym doorgheslaghen was van sijnre doot soe bedroef den hem adam ende eua dat si hem hondert ia ren beschreyden Ende al wast dat haer droefheyt seer groot scheen te wesen. nochtans alsoe wort marien

Adam ende eua die beſcreyden
abel honderd iaer lanc

Deſe materie is ghehouden in ioſephs boeken
dzoefheyt meerre Mey ſeeſt dat die dzoefheyt adās

ende eua seer lanc duerde. want men leest datse hondert iaren lanc duerde. mer hadde ypristus hondert dusent iaren doot ghebleuen Maria en hadde nyet middelen tiden van hare droefheyt after ghelaten Ende doe ioseph dit lichaem ypristi vanden cruce dede. doe was daer bi maria op dat si hem draghen mocht in haren armen Ende alsoe als die minne marien tot horen lieuen sone soeter was. alsoe vele so is dan die droefheit marien bitterre ghemaect inden liden ypristi Daer omme soe is si wel eer ghefigureert inden ouden testament by noemy die seer verbistert was o den doot hoers soens Ende daer omme soe seyde si. en wilt my niet hyeten noemy dats scoen. mer heet my mara. dat is bitter. want die almachtighe god heuet my seer met bitterheyt vervult Jn dat liden ypristi hadde alle dat menschelijcke gheslacht dat ghelooef after ghelaten Ende daer omme soe was alle mensche inder sielen doot Ende daer omme soe leet si voer beyden groten bitterheyt. want wt beghierten haers herten beyde Ende al wasset dat si haren lieuen sone ihesum meer minnede dan haer seluen. nochtans soe beclaghde hoor als dat hi ons by sijnre doot minlijc hadde verlossen soude Onse alre soetste moeder maria

Noemy die beſcreyde haer twee ſoney. ende
ſi ſeyde. wilt my niet heten noemy mer mara

Ruch l. capittel

Hadde leuer dat hi alſo ghecruyſt woert dan wi ver

doemt hadden ghewordē metter ewigher doot En de in dyen soe moghen wy verstaen hoe veel dat sijs minnede. die haren enighen sone begheerde te steruen om onser alre salicheyt wille. soe wanneer dat een dinck om dat ander ghegheuen of ghewisselt wort dat dinc dat ontfanghen wort schijnt lieuer te wesē dan dat dinck dat ghegheuen wort. ende daer omme soe schijnt in deser manieren te wesen dat maria die moeder goods ons meer minnede dan horen lieuen sone. want si meer woude dat hi ghecruyst soude werden. dan ons ewelijc lieu verdoemt te blijuen eñ daer wt soe moghen wi vernemē hoe dat ons god minnede die sinen enighen ghebornen sone voer ons totter doot gaf. ende daer omme soe hebben ons die vāder ende moeder seer ghemint. ende si hebben dat oec wel verdient dat wise weder omme minnen wt al onser herten O goede ihesu ghift ons dese minne alsoe te ouerdencken op dat wi mit di ewelic mogē wonē

AMEN p i

Hora gpletonis dñi sepulture

Maria beschreyde die wtgane
hoers soens

Matheus xxvij. Lucas xxiij. Marcus xv.
Nden voergaende capittel soe hebben wy ghe-

hoert hoe ypus vandey cruce ghedaey was. veruolgē
de/ soe laet ons horey hoe hi begrauey was Joseph eñ
nycodemus die wonden dat lichaem in een weyt cleet
Ende si bewydent met welruikēde cruden of balsame
leyden sijt in dat graf Maria was daer met ontfer
melike wenen ende claghen. mit screyen ende wtstor
tey vele tranen. ghheen tonghe eymach condighen ha
re droefheyt. noch emich herte eey mach voldencken
haer droefheyt Jy alsoe vele als si aldey nacht ende
aldey ghehelen dach vermoedet was. so dat si nauwe
haers soens begrauinghe volghen mocht Met so ve
le helsens ende cussens omwinck si hoers soens lich
aem dat alle dat volck haer beclaghende ende medeli
dende seyde O wat groter wreetheyt hebben dese alre
hoeste ghewrocht in desey suuerlijckey ende welbeha
ghende wiue. so vele screyde si ende weende seer bitter
lijckey alsoo dat si ander menschey tot medelidey daer
mede of verweckede. wye soe ey soude eenre soe ghe
stoerdey moeder niet medelidich werdey. wye ey sou
de niet vermorwet werdey totter wtstortinghe soe ve
le tranen. ende nv soe cussede si die handey. ende nv so
cussede si dye voetey. nv dey hals. ende nv soe cussen
de soe druckt si die side aey haer horstey. ende nv

Dauid sleut sijn vrouwen abuer

Dauid die beschreyde die wt
gane abuer

Dat ander boec der coninghen
wranckt sijn haer handen met wtstorten der tranen

nv sach si in die wonden ende ōghen haers soēs. nv viel si met aussen op sijn borst ende op sinen mont. al te seer beestelijken hert soude hi schīē te hebben dye niet medelidende en waer alsoe veel tranen ende beclaghen Die droefheit die maria indē graue haers soēs hadde ende leet dat is wel eer inden outen testamente ghefiguweert inder begrauinghe of te vtinghe abuer die dauid dede Abuer wert vā ioab met verraet ghe slaghen doot welcke doot slach dauid bescreyde eñ die haer volghede hi Ende niet alleen soe en screyde dauid opten begrauen van abuer Mer hi verwrecte mede ander luden tot screyen. hi seyde scoert ontwee uwe cledren ende screyet. wāt en weet ghi niet dat een dyr meeste prince huden doot ghe slaghen is. hi en is niet doot ghe slaghen als onwetende ende quade diet ver dienen Mer het is ghevallen ghelijc die rechtuaer dighe steruen voer die sonden der boesheyt Ende al soe mocht die moeder goods ende die maghet maria segghen op ten selue dach dat hi ghecruyst wort Doe hoer lieue soen van den hosen ioden ghedoet was ende scoert ontwee uwe cledren als uwe bimenste ende screyet hebt ghi vergheten oft en weet ghi niet dat die grote prince in ysrahel huden ghestoruen is ende

Joseph die is neder ghelaten
in die oude asterne

Genesis xxvij.

ghedoet O hoe groten prince is huden in ysrahel ghedo

det die alle creaturen neder lidende was die sonne ontoech hoer schynen op dat hi van haer hetten niet en soude worden verbrãt. die lucht die is verdonckert op dat sijn naecktheyt niet ghesien en soude worden : Die aerde die beefde op dat si die cruces veruaren soude Ende dat seyle des tempels dat is ghescoert op dat hem die phariseen medelijden soude Ende die harde stenen die sijn ghescoert. ende si gauen gwot ghelupt. want die discipulen swegben. ende so riepen die stenen : iacobs sonen die hebben voer ghefigureert die begrauinghe xpristi die hoxen broeder ioseph in der cisternen setten. Jacobs sonen die hatten hoxen broeder sonder enighe salte Ende alsoe hãdden die ioden xpristum met haet behaechlijc : iacobs sonen dye verkochten haren broeder om dertich penninghen Ende die ioden coften xpristum om dertich penninghen Jacobs sonen scoerden de haers broeders cleet Ende die ioden wonden dat vleysch xpristi met gheselen doernen ende nagheleyn. ioseps wolf en voelde ghẽ serichept Mer dat vleysch xpristi hãdde in alden leden gwot liden Joseps wolf was ten yncliel toe kanc Ende in ypõ en was ghẽ ghesontheyt vande swaert in totten yncliele : iacobs sonen besprenghden ioseps

Dat xxvi. capittel

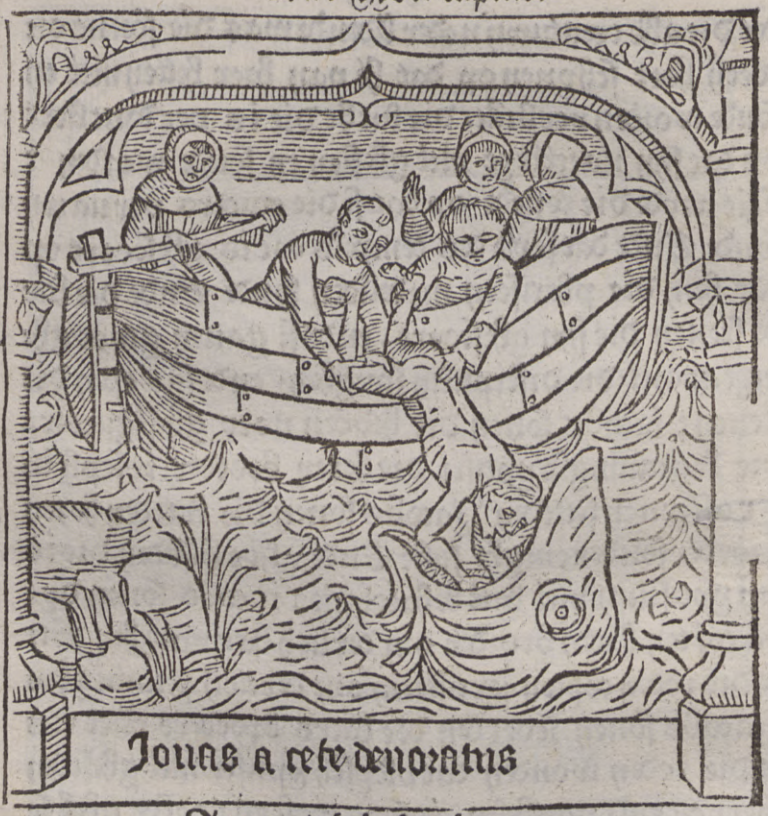

Jonas die is in die zee
ghewozpen

Jonas ij. capittel
wert met hocken bloet Mer die ioden besprengheden

den wt ypristi mit sinen eyghen bloede Jacobs sonen
verstoerden zeer horen vader Die ioden deden maria
die alre meeste droefheyt aen Joseph die vergaf si
nen broederen van dat ghen dat si hem misdaen hadden
Ende ypus bat sinen vader voer die ghene die hē
cruysten Joseph die verkoft is van sinen broederen
die is ghemaect een heer van egiptē Xpus is vandē
ioden ghemaect een heer des hemels. ende een heer d we
relt Jacobs sonē die eerden nae horē broeder. ende veel
ioden die hebben in ypō na sijnre verrisenisse. iacob
horende dat sijn soen leuede was so verblide hi hē zeer
Maria siende horen soen verresen soe hād si grote vro
ghede Die sone ioseps hiet te wesen wassinghe of te
wesen. ende dat gheloue ypī is van daghe te daghe ghe
wassen ende ouer algebreet. ionas heeft wel eer die be
grauinghe ypī ghepresigneert die een walvisch ver
slant in die zee doe hi ghewopen was wten sceper: io
nas. die was drye daghen ende drye nachten inden
walvisch. ende ypus was hi drye dage inden graue
Hoe die historie van ionas ypō ghelekē is were
ghe openbaert in sijnre verrisenisse O goede ihesu
ghift ons dijn begrauinghe also te eren dat wi inder
ewicheyt van di nymmermeer ghescheyden en werden

Vier manieren van hellen

N dat voergaende capittel soe hebben wy ghehoert hoe ioseph ypm̃ ledgrauen heeft Dat ons voert aen tonhoren hoe hy tot die helle ghinck Ter neghender

veen doey xpūs sinen ghest gaf Die siele vereniche mitter godheyt ghinc ter stont tot die helle Alhier soe sulē ghi weten datter vier plaetsen der hellen sijn. Te weten der verdoemder sielen. der kinderē. des vegheuiers. ende der oude vaders In die eerste helle is vuer ende onbleschelikē wee. eē veruaerlike ghesichte ō duuelen. den knagēde worm ō conscieē. een tastelike duysterheit. onspreklike coude. onuerdraechlikē stanc. onblinge haet ende nijt. menigherley vermaledijnghe. gheen hope ō dood. wāhope ō verlossinghe. eē onsterflikē dood. altijt onteyndelike pine. tot deser hellē soo een daelde nye onse here Boue dese helle is eē plaets ō hellen die ghescheē is ō onghedoopte kinderē plaetse. daer een is gheē ghuoelike. mer eē stadelike pine. dese hebben eenwādē blisscap gaēde bouen alle blisscap ō werelt anmerkēde die goedheyt goods. der welcke si bekennē danckende hē dz si god nye vertoernt en hebbē Wat dat goods voersienicheyt mit desen doen wil dat staet buten dz begrijp der doctorē Boue desen is een ander plaets des veghuiers daer is veel lidēs ende pijn na die groetheyt ō misdaden. deser sielen pijn machmē sachtē mit missen aelmissen ende vastē aflatē ende aēnemē ō penitēcie. oft mz eēs ads ghenoech doē

die enghel visiteerde die kinderen in dat fornuys

dese pijn is onsprekelic alle pijne ghelijckt
des vuer onghelijckelijc is de ghemaelde vuere also on
gelijc is dit vuer de vuer des vegeuiers Boue dese

die helle der oude vaderen gheheten abrahams schoot.
In deser hellē so quamē alle die heylige oude vāders
sielen ghestoruē voer goods verrisenisse eñ alsdan so
verloste ypūs dese met macht Dit was die plaetse d
ypūs siele weghinc aldaer si was sijnt dat hi sinen
ghest gaf totter vrē sijnre glorioser verrisenisse Het
is te wetē dz hoe wel die siel ypī vanden lichaē ver
sceydē was nochtās so en was die godlicheyt noch
vād sielē noch vādē lichaē versceydē. die godlicheit
was mitter sielen inden hellen voerscreuen Die godlic
heyt was mittē lichaē in dat graf doen ypūs des va
ders helle ighinc doē sagē si sijn godlicheit eñ ter stōt
haddē si die ewige glori. wāt waer die paus is daer
is womē. alde waer die godheyt was daer was dat
ewich leuē. god hangēde an dz cruce spract tot den sca
cher. hudē selt ghi met my ī dat paradijs wesen. dat
eñ is nz te verstaē vā dz aertsche paradijs. mer vād
godliker cōtēplacie Des scaechers siel ghinc nz ypūs
siel ter hellē. mittē oudē vaderē mede bescouwēde die
godheyt Doē si ypm sagē riepē si seggēde sijt willeco
me die wi suchtende alsoe langhe begheert hebben.
Dit was te votē beduyt in die drie kinderē in bab
lonīē ī dat fornays gestelt d dz vuer ī die coēste des

Daniel in dē put bidē leeuwē gesent Daniels iij

engels verandē wort in soetichept Mocht die tegē
woerdichept des engels der kinderen pijn verwelen
Veel meer soe mocht xpristus dan sijn vrienden in
die helle verbliden Dat die enghel tot den kinderen

ghestuert wort. dat beteyckende die twedeste ons he
ren totte oude vaders om hoere vertwestinghe gelijc
dattet kinderē warē die in babilonie int fornays wa
ren. soe sijn dese vaders al schenē si out vā iarē. mede
puer ēn reyn als kinderē gheweest van sonden Alle
die ghene die nv ghenoech voldaen hadde voer hair
misdaden ten daghe hoers steruens die worden ghewy
cht int veghuier. ēn daer na soe quamē si bidē an
deren oude vaderē Die voergaende vertwestinghe
ēn verlossinghe vā heyligher sielen is mede beduyt bi da
niel was vāden volcke vā babilonien ghesleyt in enen
cuyl daer seuē hongherighe leeuwē in warē. god die
bewaerde ongheschēdt ēn sant hē mit sinē engel die
abacuc daer toe bracht spise ēn dranc Also warē de
se oude vaders beschermt vandē vyāt. ēn int lest ghe
spijst mit vā enghelen spise vā ewigher glorie Den aule
vā babilonien beduyt die helle. die seuē leeuwen sijn
die menichte vā duuelen Want si principalic tēptewen
mittē vij. wtsonden te wetē houerdie. ghierichevt. ō
cuyschevt. nijt. gulsichevt. grāscap. traechevt Dit is
tghesciet ēn die wapē des duuels waer mede hi ver
siet vā hellen slotē Ēn al warē die slotē vast toeghehou
dē. nochtans warē si vlus mit ypis bloede gheopēt

Die struys verloste sijn ionc met ene worm

Dit staet inder ecclesiastica hystoria
Dit was voermaels mede ghefigureert in salomōs
struys wyens ionghe salomon dede sluten in een ghe

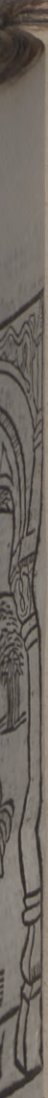

lasen vat. den ouden struys begherende te verlossen
sijn iongh. soe ghinc hi in dat wout ende hi vant al
daer een eenrehande wormkijen dat welcke hi in sinē
becke bracht tot op die plaetse daer sijn ioncx in dat
glas stont ende daer bouen reyckende ende duwende
alsoe dat wormkijen dat ghelas metten bloede besprenc
ghet borste de in stuckijen ende ouermits desen woerde
sijn iongh verloste Aldus doen ypristus bloet andē
cruce wt ghepoest was soe brack die helle als eē glas
ende doen was daer den vrijen wtganck
O goede iheſu ghewaerdicht ons vander hellen te be
waren op dat wy salichlijck by uwer teghenwoer
dicheyt verblijt moghen wesen

AMEN

Xpristus die verway den duuel

N dit voergaende capittel hebben wi ghehoert hoe dat cristus den ouden vāderē verlost eñ verblijt heeft. nv laet ōs horē hoe dat hi dē duuel verwō

ney heeft Xpristus is menschē ghewordē op dat hy
dē duuel verwinnen soude. twelc hi op enen tijt dē
volcke predicte in eenre ghelijckenisse. wanneer dz eē
ghewapent man sijn huys wel bewaert soe blijft alle
dat hem toebehoert in vreden. dat is vandē duuel.
ende vander plaets der oude vadere te verstaē. mer
ist dat sake dat een stercker dat is ypristus ouercōēt
soe neemt hi hem alle sijn wapenen ende bindē Die
duuel was voer ypī ghehoert also sterc ghewapent
dat nyemant in deser werelt sijn slot breken mocht te
Xpristus die niet alleen mensch mer god mede was
want hi brack eñ ghinc in sijn slot met sijn ghebene
dide cruys Dit was mede beduyt in bananyas
die in een asterne gaende dē leeu met sijnre wedē do
de In deser manierē so ghinc ypūs īnd asterne der
helle eñ verwan den bosen leeu met den ghebenedide
wede des cruce Dat is tghene dat dauid spreect in dē
soutr O here dijn wede eñ dinē stoc hebben my ver
twest. dits dē stoc d wi op rusten tegēs d sondē val
eñ d wi of kerē die helsche hondē mit desen stoc heeft
ypūs den helschen leeu verdruct eñ dē seluē stoc ons
ghedaē heeft om te werē tegens dē duuel O mēsche
denct wat dz cruce waerdich is d mede wi dē duuel

Bananyas dode den leeu in een asterne

verwinnen moghen. ghelijc den duuel mitte honde dē mē selue vinckt. alsoe wozde hi wederom verwonnē mz dē gebenedide houte des crucēO laet ōs dz waerdich

cruys eren twelc dat die ouerste bisscop mit sijns sel
ues bloet ghewyet heeft Int cruce plagē des duuels
ghesellen te wetē die misdadige mēschen te wegneren.
waer mede nv die vyandē veriaecht worden. bi den
cruce wordē wel eer tgesellscap des duuels vermeer
dert. daer nv mede ō heylighen ghetal verblijt is. met
den cruce plach mē die doot ay te doē. nv wordē dye
sieken daer mede ghesont ghemaect Doer dat cruce
wordē wel eer die menschen om hoer misdaet veroer
delt. daer nv mede die sonden vergheuē worden Dat
cruys twelc tot scanden opten berch vā caluariē. dē
wort nv in den kerken gheeert Dat cruys en wilden
die luden voermaels wt lachter niet ay tasten. twelc
nv van coninghen ēn princē ghraenbedet wort Die
duuel die wel eer van alder werelt niet verwonnen
en was. die wort nv van enē kinde mit dat teyken
des crucē veriaghet. dese macht is ghegeuē vā ypus
den vromē kemp die ō mede den duuel verwan ende
verdarf die poerten der doot Sāpson die reyste wt
om een wijf te trouwen ēn onderweghe dode hi enen
leeu hem teghens comende In deser manierē reyste
ihūs op deser werelt ō te trouwē die mēschelike natu
re Sāpsō nā eē wijf vādē lāde vā chananeē ēn ihūs

Sāpſon verſcoerde dē leeu in dē wijngaert engādi

verloes dat ioetſche lant Dat wijf van cananeen hē
valſchelic bedroech · alſoe was ihesus bedriechlijcke
ghehandelt van dat ioetſche lant Sampſon verbrāde

die vruchten ende wijngaerden sijnre vyanden ende
tegens een menichte vechtende die hem verweerde
Alsoe wort ypristus ghewrocken vanden wmeynen
die dat ioetsche lant sceynden Sampson die sterckste
te ptsent dē alre starcsten ypm die dē duuel onse
vyant verwan Item dese eglon was een on
uermoghen ende seer vet man die als vyant der kin
deren vā ysrahel den selven veel ouerlast dede Ayoth
docht te hoe dat hi hem verslaen mochte om die kinde
ren van ysrahel van hem ontlast te moghen wesen
Hi ghinck hier omme tot hem in sijn huys of te sloe
daer hi woende. ende met sijnre lufterhant een sweert
in sinen vetten buyke stack alsoe stijf als dat alle si
nen smeer des inghewants aen dat swaert cleefde
ouermits welcke vettichevt dat hi verwonnen ende
bedwongen bleef Ayoth die liet sijn mes inden
buyke steken ende hi vloet van daen ende hi verloste
die kinderen van ysrahel van alsulcken vyant Dese
eglon ouermits sinen breeden vetten buyke bepteet
den duuel die in sinen groten buyc dat menschelijke
gheslacht verslinende. welken duuel doerstack doen
hij met dat swaert sijnre passien doer dye poorten
der hellen ghinck Die vyant vander hellen bedroech

Ayoth eglon regē ystaut

Ayoth derstackt eglon den conine

den menschē mit des appels soete smake bi contrarie wort hi verwonnen mitten bitteren smake der passiē die cristus smaeckte Ons tot enen exempel latende

hoe dāt wi met weedēy ēñ bedwinghey ōnser sinne lichept teghens dey duuel vechtey sellen Ghelijck in eē siecte contrarie ghenees sijn contrarie te wetey dat heete met coude medicine. ende dat coude met heete medicine. alsoe indey strijt des duuels wordey des duuels wapeney der sondey verwonney met weedēy Nyemant ey wort ghecrowent dan die rechtelic ghestredey heeft. ende nyemant ey strijt hi ey moet vianden hebben Onse here ihesus cristus wilt dat wi aen ghenoechtey wordey op dat wy ouermits dyey onse verdienstey bouey meerderey moghey Onsey here die verhenct wel dat die goede menschey des nachts al slapende ghetempteert wordey op dat si mede al rustende verdieney soude. hoe die mensche alhier meer aenuechtens heeft soe sijn crone bouey te meerder is in glorien O goede ihesu verleent ons alsoe teghens dey duuel ende die sondey te stryey dat wy hier namaels waerdich moghey sijn van di ghecroent te wesey AMEN

Dat xxx. capittel

Die heylighen worden verlost
van der hellen

Dat vierde capittel Slombaertsche historie
Nden voergaende capittel so hebben wy ghehoert hoe

die duuel is verwonnen bi den mede bi den van mar-
ter ende verwolghende soe laet ons horen hoe die men
sche is verlost bider verrisenisse ypi Inden goeden
vridaghe doe ypus aenden cruce starf soe is sijn siele
vereenicht metter godheyt ende hi is in die helle ghe
gaen Hi en heeft daer niet ghetoeft tote des sonnendaes
ghes inder nacht Mer ter stont soe haestede hi hem
die ghestarkerde te vertroesten Vermochte yemant
sinen vrient huden te verlossen. het waer groot on
recht dat te verwachten totten derden daghe Daer om
en heeft ypus onser alre ghetrouste vrient niet ver
wacht Mer ter stont doe sijn passie ghelden was so
vandede hi die ghevanghen. dat is een exempel Ist
sake dat wy die sielen willen helpen. ist dat wy onse
bidden vertrecke. ende met groten verdriete so wach
ten si dan die daer in die ouerste pine ghepinicht
worden Die sommighe die doen in dertich daghen der
tich missen. mer het waer der sielen nutter die misse
te eynden in enen daghe. want dertich daghen te ver
wachten dat is seer bitter Ende dit selue selme ver
staen van anderen onderstaet der sielen Laet ons da
haesten den sielen inden veghevier te troesten: want
bider haest ypristi soe wert gheproeft hem seer nuet

Israhel liberatio a pharaone

Die kinderen van ysrahel werden verloſt wt egipten

Exodus iij. ca.

te weſen Xpriſtus verloſte ter ſtont vanden ſeluen

dagh̄e die vāderen Mer daer bluende soe verblide
hyse met sijnre teghenwoerdicheyt Des sonnenda
ghes des middernachts de hi vander dot verrees
de voerde hi se vander vanghenisse des duuels Dese
voer ghewerde duuelsche vanghenissen wert wel eer
inden ouden testament ghefiguwert inder vanghenis
se van egipten Die kinderen van ysrahel die wordē
verdruct van pharao ende screyden tottē heer omme
verlossinghe Die here is haer ontfermhertich ghe-
weest. ende hi heeft hem ghe opēbaert moysi inden
barnende doornbosch vol van vuer. ende uochtans
soe is hi heel ende groen ghebluen Die heer seynde
moysen tot pharao ende huet ghemaect verlossinghe
der kinderen van ysrahel van hoerre vanghenisse. al
soe wort dat menschelijcke gheslacht ghehouden van
den duuel ende si riepen claerlijcken tottē heer omme
hoerre verlossinghe Ghedenct god tot onser hulpe he
re neyghe dijn hemelen ende clim̄met neder. verlosse
my here. want ick behoef lijcke ende armelijcken onde ick
niet en hebbe daer ick my mede bossen mach. met dese
ende met anderen manieren soe riepen die menschen
tot gode Ende aldus soe huet hem die here oetmoe
delijckē ontfermt ende hi heeft hem in deser manye

Liberatio abrahã de ys caldeorũ

Die heer verloste abraham
vander caldeey:

Genesis xv. capittel.
wy verlost hi clam neder ĩdey harnende doernbosch

Hosted by Google

sonder quetsinghe des werns. dat is in marien sonder verliesen haers maghedoms Die heer die plaghede pharao ende sijn volck ende heeft die kinderen van israhel int lant vloeyende van honich Alsoe heeft xps den duuel gheplaghet ende sijn vergaderinghe Ende hi heeft die heyligher wt gheleyt vander hellen totter ewigher refectien. dat is totter ewigher voedinghe of spysen daer si ghenoedt worden mitten soeten aesicht der menschelicheyt ende hoemich vloeyende bescouwinghe der godheyt Ende doen die here woude die iodey verlossen soe heeft hi gheboden een lam te offeren Ende doen hi ons woude verlossen soe heeft hi hē sel uen laten cruecen Dese verlossinghe des menschen heeft god voer bewesen inden ouden testament doe hi abraham verlossede van hur dats van twee der caldeen. dye caldeen die oefende hur dat is dat vier voer enē god. dat welcke doen abraham dat niet doen en woude so worpen si hem in dat vuer Die warachtighe god die hi oefende eñ aēbede die heeft hem verlost ō teferm hertelic vā dat vier ō caldeen Also dan als god abraham bewaerde in dat vier sonder verbarnē. also heeft hi die heylighe bewaert inder hellen sonder sericheyt ende alsoe hi abraham maecte tot enen vāder vā

Die heer verloste loth van sodoma

Genesis ix. capittel

veel volcs. alsoe heeft hi die vadewen ghruetghet van der hellen den scaven der enghelen Dese verlossinghe

menschen is voer ghefigureert doe hi loth metten sinen verlossede vanden verdrenckten van sodoma sijn die goede alleen verlosset Ende die quade sijn verdruen inden vuer ende inden swauel. alsoe heeft ypristg alleen die goede verlost vanden voerbotch der hellen Die verdoemde en heeft hi niet verlosset. nyemant ē sal daer omme seggghen dat god die helle heeft gebrocken Ende wye issset diese weder omme maken moch te. si en is niet ghebrocken Mer die van int beghinne daer in ghegaen sijn die en waren daer niet wtghehaelt. mer si selken daer eweliicken wesen Tis te merken dat god beual loth eñ die sine die bergghen op te clímmen eñ niet af terwaerts te sien. mer tot den opclímmen te denckten Alsoe sal die menschē die god by penitencie verlost heuet niet weder om te sien tot den sondē die hi ghelatē heeft Mer hi sal opwert clímmen vander wecht tot des wechden O goede iheſu leydet ons tot die hemelsche dinghen op te clímmen op dat wy moghen verdienen inder ewicheyt met di te wonen AMEN

Resurrectio dñi nri ihū xpi

Die verrisemisse ons heren iheſu ypriſti

Matheus xxvi. Marcus viij. Lucas ix.

Nden voergaende capittel ſoe hebben wy gheſchreue

van des menschen verlossinghe. veruolghende laet ons horen van die gloriose verrisenisse ypi Tis te weten dattet graf ypi was ghehoelt in enen leysteen ende het schijnt te wesen als een cleyn dubbelde camer. wanneer dat een mensch daer in gaet so vint hi een cleyn camer die ghehoelt is wt enen steen leggende opter aerden Ende soe manneer dat een mensche in gaet bid voerseyder doer soe siet hy ter rechterhant die stadt daer ypristus lichaem in gheleyt was ende tis al om als een banckte van drye voeten Ende die lencte wesliet vander eenre want totter ander Die hoechheyt dbancke is bi nae eneen voet ende enen halven ende een is niet hol. ende daer om was dat lichaem daer op geleyt Ende sommighe pelgrimmen hieten die banc dat graf. mer die ioden heten den helen steen met der cameren dat graf Die doer van dat graf was met enen seer groten steen gheuestighet ende beseghelt ende gestarct met seghelen der ioden so was die doer des graues Doe die heer begrauen was soe settede die ioden hoer seghelen aen den steen op dat dat lichaem hoor niet ghestolen en soude worden. ende si teystende den steen Ende voert meer soe huerden si om loon heydensche ridderen ende settense om dat graf te bewaren. ypus

Sampſon die nam die poerten
vander ſtadt gaſa

Judicum xv. capitt.

ghinc daer wt met beſlotenre dozen ende die segheley

hele behouden . want die glorificeerde lichaem doer ghinc den steen Die bewaerders die hem bewaerden die saghen dat sijn aensicht was als een blixem. en de sijn clederen die waren wit. ende die aerde die beefde. ende die bewaerders laghen als doden Ende doe si haer crachten weder ontfanghen hadden soe ghinghen si weder om tot den ioden ende vertelden hem alle dz daer gheschiet was. die eerste die hebben daer op enen raet ghenomen ende si gaven hem ghelt op dat si van ypo een loghelijcke fame spreken souden Ende seggen dat hem dat lichaem ghestolen waer slapende . ende dz is van hem ouer al alsoe ghespreyt Het is te weten dat ypristus gloriose verriseniſſe wel eer biden alre staerckſten sampſon voer ghepresigureert heuet Sampſon die ghinc inder stadt synre vyanden ende hi heeft daer gheslapen den nacht daer bluende bi een ghemene wijf Syn vyanden die slotten toe die poerten der stadt Ende si dochten hem des morghens doot te slaen Sampſon die stiet des middernachts op vanden slape ende hi droech met hem die poerten met den posten Ende alsoe is ypristus onse here machtelijcken ghetreden inder stadt synre vyanden dat is totter stadt der hellen Ende hi is daer in ghebleuen tot der midder

Jonas die ghincks vtey wal
vi ſch nae drye daghen

Jonas iij. ca.
nacht. des ſonnendaghes des middernachts ſy eft hi

die helle ghebroken ofte verdruen. eñ is weder tot
sinen lichaem ghegaen Xpristus heeft sijn verrisenisse
bi ionam ghefigureert dyen hi drye daghen behielt
inden buyc des walvisch Jonas was indē scepe dat
mit den storm wert ghewerpē dat dē doot dreychde
alle den ghenē die daer in warē Doe seyde die schipper
datmē hē inder zee werpen soude. eñ dan soe soude slaf
fen die storme ende vrese Ende doe si hem daer in ghe
worpen hadden ter stont soe verstant hem enen wal
uisch Ende na dryedaghen werp hi hem weder leuē
dich opter aerdē wt sinen mont Bider sorchlicker
zee soe wort dese werelt beteyckent Jn welcke dye mē
schē leert sorghe des ewighen doots Xpristus liet hem
seer willichlijck aenden cruce doden op dat dye men
schen verlosset mechten worden vander ewighen doot
God die hielt hem onghequetset ende verwrecte hē
weder nae dryen daghen vander doot Dese verrise
nisse onsen behouders die was oeck voer beteyckent
biden steen dyen die wercluden ende metselaers ver
worpen in salomons tiden doe die tempel ons liefs
heren wort ghetimmert Item het ghruiel als dat eē
wonderlijck steen gheuonden wort Ende die metse-
laers die en vonden daer toe gheen bequame stadt

Iapis reprobatus fōs ē in caput āguli

Dit is die verwozpen steen

Psalmus : xlv. Act. iiij
Matheus xxi

dat besochten si dicwijl met groten arbeyt anter hy

was alte lanck of alte dick oft alte cort. oft was te smal waer omme dat die metselaers seer wernich werden ende si verworpen hem· ende doe hiet ten si hem den verworpen steen Doe den tempel volmaect was ende die slotsteē ghelept soude werden die in hem twee muerden besluten soude Ende ghenen steen ghevonden en wort die men tot dyer steden voeghen mocht. op welcken dat die metselaers seer verwonderden Tē laetsten soe leyden si daer toe den verworpen steen en de vonden hem daer toe seer bequaē voer den slot steē Ende van desen groten myraēkel soe verstricten si alle Ende si seyden onder hem als datter wat groots toe comende waer Esy ypristus was in synre passien die verworpen steen Ende hi is ghemaect die slotsteen in synre verrisenisse Doe is vervult die propheție des groten wysen propheets aldus Ende in deser ti meringhe soe heeft hi syn bloet ghebruyct voer moer der ende voer den steen syn alre heylichste lichaem

Osoete iheſu laet ons soe leuen dat wy in dynen tempel ewelijcken moghen blijuen

AMEN

Dat xxxij. capittel

Extremū iudiciū

Dat vterste oerdel

Matheus in sijn xxiij. capittel
Apocalipsis xx. capittel
Dese voergaende capittel soe hebben wi ghe

hoert vander verrisenisse ypristi. nv veruolghende so laet ons horen hoe strenghelick dat hi oerdelen wil in den oerdel Ende dat heeft ypūs voert ghset. doe hy den volc leerde prekende in die werelt Hi heeft geseit vanseně menschē die in verren landen trecken woude ende ontfanghen een rijc ende weder om comen Dye sine knechten tien penninghen gaf dat si daer mede winnen souden Die veel verworuen hadden die loende hi wel. die min verworuen hadden die gaf hi min loons Ende den ghenen die enen penninck sonder winninghe weder gaf. so pinichde hi hem om der verghetenre winninghen Soe salī dyer manieren ypūs oerdelen die niet ghedaen en heeft die en sel alleen niet ontfanghen Mer hi sal oec sijn verghetenheyt bewenen inder hellen Dey is niet ghenoech dat die mēsche die sonden laet. mer het is oec noot dat hi goede werken doet. want een strenghe rechter maeyet. daer hi niet en heeft ghesaeyet Ende hi sal oeck vanden heydenen goede wercken soecken die nyemant ghepredicket en heeft Hoe veel meer soe wil hi dan vanden kerstenen goede wercken wt drucken. welcke dat hi hem ghewaerdighet heeft te gheuen saligher dinge Hi sal den sondaren tonen sijn wonden ende wapen

Nobilis vnicuius ex lõgunqs terra prõie

Het ghinc eens menschen in eenen verren rijcke

Matheus xxv. capittel
sijns lidens. op dat si sieyen sullen hoe grote tormenten

dat hi voer hem ghcleden heeft Alle die wapenen ypristi die selen teghen den sondaer staen. ende alle sijn ghebenedide wonden die selken wraec op hem wepen Alle die creaturen selken ghewapent werden om hem aen te vechten. ende alle die elementen die selle teghen hem claghen Die aerde die sal op hem clage dat se hem ghedraghen heeft. ende dat si hem met hare vruchten ghevoedet ende ghespiset heeft Die enghel sal claghen als dat hi hem altijt bewaert heeft. ende dat hi hem niet en heeft onsien te sondighen in dye teghenwoerdicheyt die nv alleen sondaren is bereyt ende nyemant en sal dan aduocaetster wesen Dats nyemant en sal voer den anderen spreken Die duvelen selken hem dan openbaer maken alle die sonden hoe heymelic dat si ghedaen sijn ende die enghelen die selken daer vertellen alle vergheten goede werelden Xpristus die nv die goedertierenste is die sal dan soe strenghelicli oerdelen dat hi om nyemants ghebeden wille ofte om nyemants tranen sijn oerdelen sel willen verwandelen. al waert salue dat maria ende alle die heyligen bloet screyden nochtans en souden si niet machtich wesen een veroerdelde siel te verlossen Die strenghicheyt des rechters wert bewijst in den y.

Dat xxxij. capittel

Dat rijcke der hemelen is ghelijc
x. maechden

Matheus xxv. capittel
maechden daer inder ewangelie of vertelt wort. die

wise maechden en wouden die dwase maechden ghen olie ghe uen: biden welcken schynt dat die heyligher den verooerdelden in ghenen dinghen medelidich sellen wesen Die wise maechden die bespotteden die dwase maechden doen si saghen dat si ghinghen tot die vercopers v olien En also selt schinen den heyligher die verdoemden te bespotten en eyschen tot die vercopers v olien. of si seggen wouden ghi hebt die ewighe vroechde vercoft om ydel wellust alle die aelmissen ende goede die ghi ghedaen hebt. heb di vercoft om menschelike lof wat soe baet v nv houaerdicheyt en ydel glorie Siet nv hoe goet dat goede werken waren die ghi versmaet hebt. ende wat baten v alle die tijtelijcke dinghen die ghi ontfanghen hebt Doen die dwase maechden aen die wyse maechden ghaen ontfermhertichevt en vonden soe socht si ontfermhertichevt anden brudegom en badden hen dat men hen die doze openen soude. voer waer seg ic v. ic en kenen v niet Alsoe salt inden daghe des oerdels den sondaren gheboden. si en sellen biden heer ghaen ontfermhertichevt vinden. noch bi sinen heyligen Die maner des oerdels wort in den scrifte bewesen. doe die hant des heren tot den comine baltbasar screef anden want aldus Mane thetel phares. welc ghe-

Manus dñi scripsit in pariete.

Die hant goods screef in die want
Mane thetel phares

Daniel in sijn v. capittel
tey were dat ghetal aenghehanghen of ghescept

Dat oerdel sal ghehandelt worde bide ghetal ende aen hanghen. ende sal veruult werde bider ewigher gesciedenisse des goets ende des quaets Die heer sal ee ydelicken oerdelen na dat ghetal sijnre verdienste. wat hi heeft ghetelt al onse werke ende woerde. ende hi heeft bekent alle ghedachte. hi heeft oec ghemerct alle die tijt die hi ons ghegheue heeft hoe dat wi hem gebruyct hebbe. hi heeft oec ghetelt alle die gaue die wy ontfanghe hebbe. hoe dat wise wt ghegheue hebben. ende hoe lanc dat wyse beseten hebben Alsoe dit voerseyt is dat men hier vertelt dat sel dan ind wage hanghen ende tone ee ydelic va wat weerde dz si sijn. ende dan soe salt so grote wichte wesen ee helline va ene arme mensche. als hondert talente gouts vaden paus of vade keysers Veel meer sal wesen een eye ghegheue sond dood sonde. dan onghetelt gout mz wotsonde Meer sal wegen met deuocien ee pater noster dan een ghebeel souter met verdriet ende sond aendacht Ten leste soe sal volghen phares. dats stridinghe. want dat ghetal der quaden dat sal ghesceyden werden van dat ghesel scap der heyligher. ende dan soe selle die verdoemde gaen mette duuele in die helle. ende die goede selle gaen in die ewighe vroechde Laus deo G. liea

Hier eyndet die warachtige ſpiegel onſer behaltenniſſe. daer wi alle in ſien ende ſpiegelen

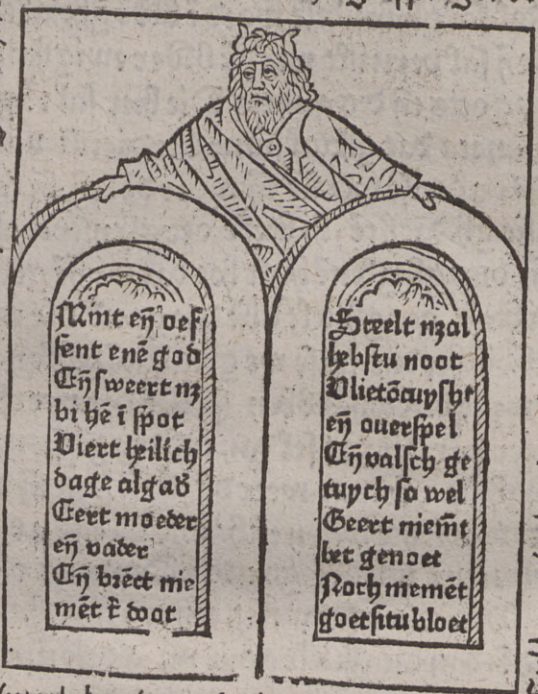

Ostenrijck

Culenburch

Dauid v burg

Dit boeck is volmaect in die goede stede van aus
tenburch by my iohan veldener Int iaer ons heren
M. CCCC. ende lxxxiij. des saterdaghes post ma
thei apostoli

Hosted by Google

Hosted by Google

Rouen. November 1923

Hosted by Google

Hosted by Google

Dit boec
kenburch by
M. CCCC
thei apostol

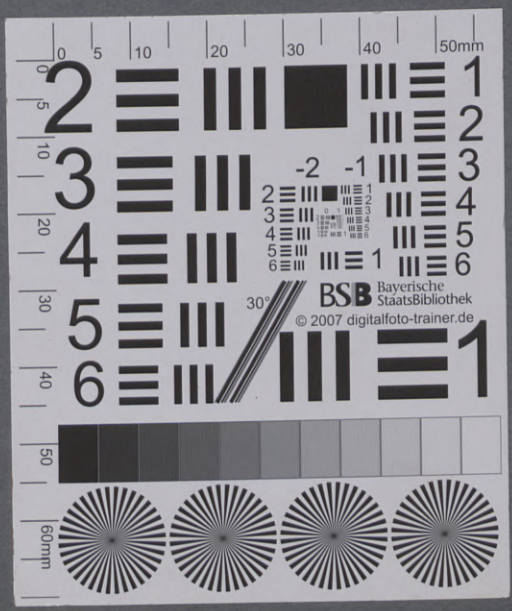

Hosted by Google